
Grozījumi:

22.12.2005. likums / LV, 1, 03.01.2006.; Ziņotājs, 2, 26.01.2006. / Stājas spēkā 17.01.2006.
22.03.2007. likums / LV, 56, 04.04.2007.; Ziņotājs, 9, 10.05.2007. / Stājas spēkā 18.04.2007.
15.05.2008. likums / LV, 82, 28.05.2008.; Ziņotājs, 13, 10.07.2008. / Stājas spēkā 11.06.2008.
14.10.2010. likums / LV, 174, 03.11.2010. / Stājas spēkā 01.01.2011.
15.12.2011. likums / LV, 204, 29.12.2011. / Stājas spēkā 01.01.2012.
10.01.2013. likums / LV, 13, 18.01.2013. / Stājas spēkā 21.01.2013.
19.09.2013. likums / LV, 193, 03.10.2013. / Stājas spēkā 01.01.2014.
22.05.2014. likums / LV, 108, 04.06.2014. / Stājas spēkā 18.06.2014.
22.09.2016. likums / LV, 197, 11.10.2016. / Stājas spēkā 12.10.2016.
30.03.2017. likums / LV, 75, 12.04.2017. / Stājas spēkā 26.04.2017.
09.11.2017. likums / LV, 231, 22.11.2017. / Stājas spēkā 06.12.2017.
03.10.2019. likums / LV, 212, 18.10.2019. / Stājas spēkā 01.11.2019.
28.05.2020. likums / LV, 110A, 09.06.2020. / Stājas spēkā 23.06.2020.

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Jūras kodekss

A sadaļa Vispārīgie noteikumi

I nodaļa Jūras kodeksa piemērošanas vispārīgie noteikumi

1.pants. Jūras kodeksa darbība

Jūras kodekss (turpmāk — kodekss) regulē administratīvās un privāttiesiskās attiecības, kas rodas starp tiesību subjektiem ar jūrlietām saistīto tiesisko attiecību jomā.

1.¹ pants. Kuģis

Kuģis, ja šajā kodeksā nav noteikts citādi, ir kuģošanas līdzeklis — inženiertehniska ierīce, kas konstruktīvi paredzēta kuģošanai. Kuģa tiesības un pienākumus īsteno kuģa īpašnieks, kuģa kapteinis, kā arī operators vai fraktētājs.

(10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

2.pants. Kodeksa piemērošana

(1) Šo kodeksu piemēro visiem kuģiem, kas atrodas Latvijas jurisdikcijā esošajos ūdeņos (turpmāk — Latvijas ūdeņi), visiem Latvijas kuģiem, kā arī citiem tiesību subjektiem, kas saistīti ar Latvijas kuģiem vai kuģošanu Latvijas ūdeņos, ja šajā kodeksā nav noteikts citādi.

(2) Šis kodekss neattiecas uz karakuģiem un to personālu, ja šajā kodeksā vai citos normatīvajos aktos nav noteikts citādi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 18.06.2014.)

3.pants. Starptautisko tiesību normu un citu Latvijas normatīvo aktu piemērošana

(1) Ja Latvijai saistošas starptautisko tiesību normas paredz citādus noteikumus nekā tos, kas ietverti šajā kodeksā un citos Latvijas normatīvajos aktos, piemēro starptautisko tiesību normas.

(2) Citus Latvijas normatīvos aktus piemēro tādos ar jūrlietām saistītos jautājumos, kurus neregulē šis kodekss.

II nodaļa Kuģa valstiskā piederība

4.pants. Valstiskās piederības nosacījumi

(1) Kuģi uzskata par Latvijas kuģi, ja tas ir reģistrēts valsts akciju sabiedrības "Latvijas Jūras administrācija" (turpmāk — Latvijas Jūras administrācija) Latvijas Kuģu reģistrā (turpmāk — Kuģu reģistrs) vai valsts akciju sabiedrības "Ceļu satiksmes drošības direkcija" (turpmāk — Ceļu satiksmes drošības direkcija) reģistrā.

(2) Latvijas kuģu valstiskās piederības pazīmes ir:

1) Latvijas valsts karogs;

2) valsts reģistrācijas numurs;

3) izsaukuma signāls;

4) Starptautiskās burāšanas federācijas piešķirtais Latvijas Republikas jahtu nacionālais simbols "LAT" un Latvijas Jūras administrācijas piešķirtais cipars vai ciparu kombinācija, izņemot šā kodeksa 8.² panta pirmās daļas 2. punktā minētās sporta buru jahtas, kurām ciparu vai ciparu kombināciju piešķir saskaņā ar attiecīgās sporta jahtas starptautiskās klases noteikumiem;

5) pieraksta osta.

(3) Kuģis ir atbrīvots no šā panta otrajā daļā minēto pazīmju vai kādas no pazīmēm izmantošanas, ja tam par pamatu ir tehnisks iemesls vai kuģa konstrukcija.

(4) (Izslēgta ar 10.01.2013. likumu)

(22.12.2005. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.01.2013. un 30.03.2017. likumu, kas stājas spēkā 26.04.2017.)

5.pants. Nosacījumi kuģu tehniskajai vadībai

(1) Latvijā reģistrētam tiesību subjektam (komersants, biedrība, kooperatīvā sabiedrība u.c.), kā arī Latvijas pilsonim, nepilsonim vai personai, kura Latvijā saņēmusi uzturēšanās atļauju, reģistrācijas apliecību vai pastāvīgās uzturēšanās apliecību, piederošu kuģi, kas pakļauts Starptautiskā drošas kuģu ekspluatācijas un piesārņošanas novēršanas vadības kodeksa (turpmāk — ISM kodekss) prasībām, reģistrē Kuģu reģistrā ar nosacījumu, ka tā tehnisko vadību veic kuģa īpašnieks vai uz šā kodeksa 13.pantā minētā kuģa menedžmenta līguma pamata īpašnieks uzdod to veikt Latvijā vai citā Eiropas Savienības dalībvalstī reģistrētai juridiskajai personai.

(2) Ārvalstniekam piederošu kuģi, kas pakļauts ISM kodeksa prasībām, reģistrē Kuģu reģistrā ar nosacījumu, ka tā tehnisko vadību uz šā kodeksa 13.pantā minētā kuģa menedžmenta līguma pamata veic Latvijā reģistrēta juridiskā

persona.

Ja kuģa īpašnieks ir reģistrēts Eiropas Savienības dalībvalstī vai ir Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonis, kuģa tehnisko vadību uz menedžmenta līguma pamata var veikt arī Eiropas Savienības dalībvalstī reģistrēta juridiskā persona.

(3) Persona, kura veic šā panta pirmajā un otrajā daļā minēto kuģu tehnisko vadību, ir sertificēta atbilstoši ISM kodeksa prasībām, un to sertificējusi Latvijas Jūras administrācija vai Latvijas Jūras administrācijas atzīta organizācija (klasifikācijas sabiedrība).

(4) Kuģi, kurš nav pakļauts ISM kodeksa prasībām, reģistrē Kuģu reģistrā bez nosacījumiem par tā tehnisko vadību. Ceļu satiksmes drošības direkcijas reģistrā kuģi reģistrē bez nosacījumiem par tā tehnisko vadību.

(10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

6.pants. Kuģa vārds

(1) Katram Kuģu reģistrā reģistrētam kuģim ir vārds, kuru izvēlas tā īpašnieks. Kuģa vārds var sastāvēt no viena vai diviem vārdiem vai vārda un ciparu kombinācijas, un tam jābūt skaidri atšķiramam no pārējo attiecīgajā kuģu reģistra grāmatā reģistrēto kuģu vārdiem. Kuģa vārda rakstībā lietojami vienīgi latviešu vai latīņu alfabēta burti, un tas nedrīkst būt pretrunā ar labiem tikumiem. Kuģiem, kas pieder vienam un tam pašam īpašniekam, var būt vienāds vārds vienas kuģu reģistra grāmatas ietvaros, ja tas tiek papildināts ar atšķirīgu ciparu. Kuģu reģistrā reģistrētajām zvejas laivām, šā kodeksa 8.² panta pirmās daļas 2. punktā minētajām sporta buru jahtām un Ceļu satiksmes drošības direkcijas reģistrā reģistrētajiem kuģiem vārds nav obligāts.

(2) Kuģa īpašniekam ir tiesības lūgt reģistrēt Kuģu reģistrā kuģa vārda maiņu. Ja kuģim ir hipotekārie kreditori vai citi reģistrēto tiesību turētāji, kuģa vārdu var mainīt tikai ar minēto kreditoru vai tiesību turētāju piekrišanu.

(3) Noslēdzot kuģa pirkšanas vai būvēšanas līgumu, kuģa ieguvējs vai būvētājs var rezervēt kuģa vārdu, iesniedzot Latvijas Jūras administrācijai attiecīgu iesniegumu. Kuģa vārdu Kuģu reģistrā pēc ieinteresētās personas lūguma uz laiku līdz vienam gadam var rezervēt arī citos gadījumos. Vārdam, kas rezervēts Kuģu reģistrā kā kuģa vārds, ir tāda pati tiesiskā aizsardzība kā Kuģu reģistrā jau reģistrētam kuģa vārdam.

(10.01.2013. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.03.2017. likumu, kas stājas spēkā 26.04.2017.)

7.pants. Pieraksta osta

Pirms kuģa reģistrēšanas Kuģu reģistrā kuģa īpašnieks izvēlas kādu no Latvijas ostām kā pieraksta ostu savam kuģim.

(10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

B sadaļa

Kuģu un ar to saistīto tiesību reģistrācija

III nodaļa

Kuģu reģistrs

8.pants. Reģistrējamie kuģi

(1) Kuģu reģistrācijas mērķis ir aizsargāt ar kuģiem saistītās tiesības un nodrošināt valsts kontroli pār kuģu atbilstību kuģošanas drošības prasībām, ja šā kodeksa 8.² panta trešajā daļā nav noteikts citādi.

(2) Latvijā kuģus reģistrē:

1) Kuģu reģistrā:

a) kravas kuģus, pasažieru kuģus, kuģošanas līdzekļus, kas pārvadā pasažierus komerciālā nolūkā, un

speciāliem nolūkiem paredzētus kuģus (velkoņi, ledlauži, loču kuģi, glābšanas kuģi, mācību un pētnieciskie kuģi, kabeļu licēji, gruntssmēlēji, liellaivas, palīgkuģi, peldošie celtni u. c.) neatkarīgi no garuma, kā arī kuģus, kuri paredzēti valsts dienestu funkciju (valsts robežas apsardzība, vides aizsardzība, avāriju novēršana u. c.) veikšanai un kuru maksimālais garums ir 12 metru un vairāk,

b) būvniecības stadijā esošus kuģus,

c) buru atpūtas kuģus, kuru maksimālais garums ir lielāks par 2,5 metriem, un motorizētus atpūtas kuģus, kuru maksimālais garums ir 12 metru un vairāk,

d) zvejas kuģus, kā arī zvejas laivas, kuras tiek izmantotas rūpnieciskajā zvejā teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos;

2) Ceļu satiksmes drošības direkcijas reģistrā — šādus kuģošanas līdzekļus, kuru maksimālais garums ir mazāks par 12 metriem un kuri nav jāreģistrē Kuģu reģistrā:

a) valsts dienestu funkciju veikšanai paredzētus kuģošanas līdzekļus,

b) kuģošanas līdzekļus, kas paredzēti noteiktu darbu veikšanai uz ūdens (niedru plāvēji u. tml.),

c) motorizētus atpūtas kuģus, kuru maksimālais garums ir lielāks par 2,5 metriem, kā arī ūdens motociklus,

d) airu laivas. Airu laivas reģistrē brīvprātīgi, izņemot gadījumus, kad normatīvajos aktos ir noteikts, ka konkrētajā ūdenstilpē vai ūdenstecē izmantojamām airu laivām jābūt reģistrētām.

(3) Šā panta otrās daļas 2.punktā minēto kuģošanas līdzekļu reģistrācijas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(4) Latvijas kuģu tehniskās uzraudzības un klasifikācijas prasības nosaka Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likums.

(5) *(Izslēgta ar 22.12.2005. likumu)*

(6) Šā panta otrās daļas 1. punkta "a" apakšpunktā minētos kuģus reģistrē, ja reģistrācijas brīdī tie nav vecāki par 23 gadiem. Kuģus, kuri reģistrācijas brīdī ir vecāki par 23 gadiem, bet nav vecāki par 30 gadiem, reģistrē, ja:

1) pēdējo piecu gadu laikā kuģis nav bijis aizturēts 1982. gada 26. janvāra Parīzes Saprašanās memoranda par ostas valsts kontroli tā jaunākajā redakcijā (turpmāk — Parīzes Saprašanās memorands) dalībvalstīs ostas valsts kontroles ietvaros;

2) pēdējo piecu gadu laikā kuģim ir fiksēti ne vairāk kā septiņi aizrādījumi jebkurā inspekcijā Parīzes Saprašanās memoranda dalībvalstīs ostas valsts kontroles ietvaros;

3) pēdējos divos gados kuģim ir veikta vismaz viena inspekcija Parīzes Saprašanās memoranda dalībvalstīs ostas valsts kontroles ietvaros.

(7) Šā panta sestajā daļā minētie kuģu reģistrācijas nosacījumi neattiecas uz kuģiem, kuri tiek izmantoti tikai Latvijas ūdeņos un neveic starptautiskus reisus, uz pasažieru kuģiem, kuri tiek izmantoti reisos starp Baltijas jūras ostām, un uz kuģiem, kuri paredzēti valsts dienestu funkciju veikšanai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.2005., 22.03.2007., 15.05.2008., 10.01.2013., 22.09.2016., 30.03.2017. un 28.05.2020. likumu, kas stājas spēkā 23.06.2020.)

8.¹ pants. Peldošās konstrukcijas

(1) Peldošā konstrukcija ir inženiertehniska ierīce, kas konstruktīvi paredzēta izmantošanai uz ūdens, bet nav uzskatāma par kuģi šā kodeksa izpratnē.

(2) Peldošās konstrukcijas (peldošie doki, peldošās darbnīcas, peldošās degvielas uzpildes stacijas, debarkaderi, kravas pontoni) reģistrē Kuģu reģistrā, un uz tām attiecināmas normas, kas piemērojamas kuģiem saskaņā ar Latvijas normatīvajiem aktiem.

(3) Tādu peldošo konstrukciju reģistrācija, kuras ir inženiertehniski konstruētas noteiktu specifisku darbu izpildei

uz ūdens, bet nav šā panta otrajā daļā minētās konstrukcijas, nav obligāta. Šādas peldošās konstrukcijas, ja to ūdensizspazs bez kravas ir lielāks par 10 tonnām, pamatojoties uz īpašnieka iesniegumu, var reģistrēt Kuģu reģistrā, ja tās pilnīgi izvietotas Latvijas teritorijā. Šādas reģistrācijas vienīgais mērķis ir aizsargāt ar peldošajām konstrukcijām saistītās tiesības. Reģistrācijas gadījumā šādām konstrukcijām piemēro šā kodeksa 9., 10. (izņemot 10.panta trešās daļas pirmajā teikumā minētos nosacījumus), 11., 12., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 41., 43., 45., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 55., 56., 56.¹, 56.² un 57.pantā minētos nosacījumus.

(4) Tādas peldošās konstrukcijas, kuras sākotnēji vai galvenokārt paredzētas sadzīves, atpūtas vai izklaides apstākļu nodrošināšanai uz ūdens, nav uzskatāmas par šā panta trešajā daļā minētām peldošajām konstrukcijām.

(10.01.2013. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.05.2020. likumu, kas stājas spēkā 23.06.2020.)

8.2 pants. Buru jahtas bez īpašuma tiesību reģistrācijas

(1) Kuģu reģistrā bez īpašuma tiesību reģistrācijas var reģistrēt:

1) buru jahtas, kuru maksimālais garums ir lielāks par 2,5 metriem, bet mazāks par 12 metriem;

2) sporta buru jahtas, kuru maksimālais garums ir lielāks par 2,5 metriem un kuru klases atbilst sporta buru jahtu klašu sarakstā minētajām klasēm. Latvijas Jūras administrācija publicē sarakstu savā mājaslapā internetā, pamatojoties uz atzītās burāšanas sporta federācijas iesniegtajiem priekšlikumiem. Šajā punktā minētās sporta buru jahtas var izmantot tikai sacensībās un treniņos diennakts gaišajā laikā, nepārsniedzot attiecīgās sporta buru jahtu klases noteikumus paredzēto cilvēku skaitu uz jahtas.

(2) Buru jahtas reģistrāciju bez īpašuma tiesību reģistrācijas var pieteikt buru jahtas valdītājs — Latvijā reģistrēta juridiskā persona vai viena fiziskā persona, kura ir Latvijas pilsonis vai nepilsonis.

(3) Šā panta pirmajā daļā minētās reģistrācijas vienīgais mērķis ir nodrošināt valsts kontroli pār kuģošanas drošību. Šāda reģistrācija Kuģu reģistrā nenodibina un neietekmē ar kuģi saistītās tiesības. Buru jahtai bez īpašuma tiesību reģistrācijas Kuģu reģistrā reģistrē nodrošinājumus un aizliegumus, pamatojoties uz tiesas nolēmumu par prasības nodrošinājuma vai piespiedu izpildes līdzekļa piemērošanu vai normatīvajos aktos noteikto amatpersonu lēmumu.

(4) Šajā pantā minēto buru jahtu valdītājiem ir šā kodeksa 1.¹, 6., 7., 10., 12., 17., 33., 37., 41., 43., 48., 50., 53., 55., 57., 268., 269., 270. un 333. pantā noteiktie kuģa īpašnieka pienākumi un tiesības.

(5) Kuģošana ar šajā pantā noteiktajā kārtībā reģistrētām buru jahtām ir atļauta Latvijas iekšējos ūdeņos, kas atrodas no jūras krasta līnijas uz sauszemes pusi, un 3000 metru platā joslā no krasta līnijas uz jūras pusi Rīgas jūras līča un Baltijas jūras Latvijas Republikas piekrastes daļā.

(6) Saskaņā ar šo pantu reģistrētai buru jahtai var reģistrēt īpašuma tiesības, pamatojoties uz šā kodeksa 16. panta otrajā daļā noteiktajiem dokumentiem.

(7) Šajā pantā noteikto kuģošanas līdzekļu reģistrācijas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(30.03.2017. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 26.04.2017.)

9.pants. Kuģu reģistra vešanas kārtība

(1) Kuģu reģistrs ir elektroniska datu bāze, kurā elektroniski tiek uzturētas kuģu reģistra grāmatas. Kuģu reģistru ved ar likumu tam pilnvarota Latvijas Jūras administrācija. Reģistriem kuģu reģistra grāmatās ir publiska ticamība.

(2) Kuģu reģistrā ir iekļautas sešas kuģu reģistra grāmatas, kurās reģistrē:

1) pirmajā — šā kodeksa 8.panta otrās daļas 1.punkta "a" apakšpunktā minētos kuģus, 8.¹ pantā minētās peldošās konstrukcijas un 29.panta otrajā daļā minētās nostiprinātās iekārtas;

2) otrajā — kuģus, pamatojoties uz noslēgtajiem berbouta līgumiem;

3) trešajā — kuģu apgrūtinājumus;

4) ceturtajā — šā kodeksa 8.panta otrās daļas 1.punkta "b" apakšpunktā minētos kuģus un 29.panta pirmajā daļā minētās nostiprinātās iekārtas;

5) piektajā — šā kodeksa 8.panta otrās daļas 1.punkta "c" apakšpunktā minētos kuģus;

6) sestajā — šā kodeksa 8.panta otrās daļas 1.punkta "d" apakšpunktā minētos kuģus.

(3) Katram Kuģu reģistrā reģistrētam kuģim iekārto kuģa lietu, kurā glabājami visi dokumenti, kas attiecas uz šo kuģi.

(4) Ikvienam ir tiesības iepazīties ar ierakstiem kuģu reģistru grāmatās. Pēc attiecīga rakstveida iesnieguma iesniegšanas ikvienam ir tiesības saņemt izrakstu no Kuģu reģistra. Izraksta pareizība apliecināma ar Latvijas Jūras administrācijas struktūrvienības — Kuģu reģistra — amatpersonas (turpmāk — kuģu reģistrators) parakstu un zīmogu ar Latvijas valsts mazā ģerboņa attēlu un uzrakstu "LATVIJAS KUĢU REĢISTRS" latviešu un angļu valodā.

(5) Ministru kabinets nosaka Kuģu reģistra un kuģu lietu vešanas kārtību, prasības, kas attiecas uz kuģu reģistra grāmatās ierakstāmo informāciju, kā arī izrakstā no Kuģu reģistra iekļaujamās informācijas apjomu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.2005., 22.03.2007., 15.05.2008. un 10.01.2013. likumu, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

10.pants. Iesniedzamie dokumenti

(1) Latvijas Jūras administrācijai iesniedzami dokumenti, kas ir par pamatu kuģa reģistrācijai Kuģu reģistrā. Ministru kabinets nosaka, kādi dokumenti iesniedzami un kādā kārtībā tie apliecināmi, lai kuģi reģistrētu Kuģu reģistrā, kādus dokumentus izsniedz Latvijas Jūras administrācija, apstiprina veidlapu paraugus. Notariālā akta kārtībā sastādāma hipotekārā kreditora piekrišana kuģa hipotēkas dzēšanai, kā arī iesniegums par kuģa izslēgšanu no Kuģu reģistra, izņemot šā kodeksa 12.panta ceturtajā daļā minēto gadījumu.

(2) Iesniegtie dokumenti glabājas attiecīgā kuģa lietā. Ja reģistrācija jāveic steidzami, var izmantot faksa vai elektroniskā pasta dokumentu kopijas, saņemot no iesniedzēja garantijas vēstuli, ka oriģināli tiks iesniegti tūlīt pēc to saņemšanas, bet ne vēlāk kā 10 dienu laikā no kopijas nosūtīšanas dienas.

(3) Lai kuģi reģistrētu Kuģu reģistrā, tā tehniskajam stāvoklim un aprīkojumam attiecībā uz kuģošanas drošību, cilvēku dzīvības, veselības un vides aizsardzību jāatbilst Latvijai saistošu starptautisko tiesību normu un Latvijas normatīvo aktu prasībām. Kuģa tehniskās pārbaudes kārtību un maksas pakalpojumu tarifus nosaka Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likumā noteiktajā kārtībā.

(4) Katru kuģi, kas minēts šā kodeksa 8.panta otrās daļas 1.punktā, un 8.¹ panta otrajā daļā minētās peldošās konstrukcijas piesaka reģistrēšanai Kuģu reģistrā mēneša laikā no dienas, kad noslēgts līgums par kuģa atsavināšanu, vai no dienas, kad kuģis izslēgts no citas valsts kuģu reģistra, vai no berbouta līguma noslēgšanas dienas, vai no dienas, kad likumīgā spēkā stāties tiesas spriedums, ar kuru ieguvējam atzītas īpašuma tiesības, vai no dienas, kad izdots dokuments, kas apliecina mantinieka tiesības iegūt īpašumā kuģi mantošanas ceļā, vai no būvētāja sertifikāta izdošanas dienas.

(22.12.2005. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.03.2007., 10.01.2013., 22.05.2014. un 22.09.2016. likumu, kas stājas spēkā 12.10.2016.)

11.pants. Kārtība, kādā kuģi reģistrē Kuģu reģistrā un izsniedz kuģa apliecības

(1) Kuģi, izņemot šā kodeksa 8.² pantā minētās buru jahtas, reģistrē Kuģu reģistrā, pamatojoties uz:

1) dokumentiem, kas ir par pamatu īpašuma tiesību iegūšanai uz kuģi;

2) berbouta līgumu;

3) valsts iestādes izsniegtu izziņu, kas apliecina, ka kuģis ir attiecīgās valsts institūcijas bilancē.

(2) Ja kuģis ir valsts īpašums, tas reģistrējams Kuģu reģistrā uz valsts vārda attiecīgās valsts institūcijas personā.

(3) Pēc kuģa reģistrēšanas Kuģu reģistrā kuģa īpašniekam izsniedz kuģa īpašuma apliecību un reģistrācijas

apliecību, kā arī citas apliecības saskaņā ar šā kodeksa noteikumiem. Šā kodeksa 8.¹ panta trešajā daļā minēto peldošo konstrukciju un 29.panta otrajā daļā minēto nostiprināto iekārtu īpašniekiem izsniedz tikai īpašuma apliecību. Šā kodeksa 8.² panta pirmās daļas 1. punktā minētajam buru jahtas valdītājam izsniedz dokumentu, kas apliecina buru jahtas tehniskos datus un tās reģistrāciju Kuģu reģistrā, bet sporta buru jahtas valdītājam — uzlīmi, kas apliecina konkrētās jahtas atbilstību sporta buru jahtai un tās reģistrāciju Kuģu reģistrā. Šā kodeksa 8. panta otrās daļas 1. punkta "d" apakšpunktā minēto zvejas laivu īpašniekiem izsniedz tikai reģistrācijas apliecību.

(4) Ja kuģis tiek reģistrēts Kuģu reģistrā uz berbouta līguma pamata, kuģa reģistrācijas apliecību izsniedz berbouta fraktētājam, bet īpašuma apliecību neizsniedz.

(5) Ja kuģis neatbilst šā kodeksa 10.panta trešās daļas prasībām, to neregistrē Kuģu reģistrā, izņemot kuģi, kas atrodas Latvijas Republikā un pieder Eiropas Savienībā reģistrētai juridiskajai personai, Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonim, Latvijas nepilsonim vai personai, kura Latvijā saņēmusi uzturēšanās atļauju, reģistrācijas apliecību vai pastāvīgās uzturēšanās apliecību. Šādā gadījumā kuģa īpašniekam kuģa reģistrācijas apliecību izsniedz, kad ir novērstas kuģa neatbilstības izvirzītajām prasībām.

(6) Lēmumu par kuģa reģistrēšanu Kuģu reģistrā vai atteikumu reģistrēt kuģi pieņem, kā arī kuģa apliecības un citus ar kuģa un tam piederīgo tiesību reģistrāciju saistītos dokumentus paraksta kuģu reģistrators. Ja nepieciešams, kuģa apliecību kopijas pēc saskaņošanas ar kuģu reģistratoru apstiprina attiecīgā Latvijas konsulārā amatpersona ārzemēs.

(10.01.2013. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.03.2017. likumu, kas stājas spēkā 26.04.2017. Grozījums par trešās daļas papildināšanu ar teikumu, kas paredz, ka šā kodeksa 8. panta otrās daļas 1. punkta "d" apakšpunktā minēto zvejas laivu īpašniekiem izsniedz tikai reģistrācijas apliecību stājas, spēkā 01.01.2018. Sk. pārejas noteikumu 20. punktu)

12.pants. Kuģa izslēgšana no Kuģu reģistra un dokumentu derīgums

(1) Kuģi izslēdz no Kuģu reģistra, pamatojoties uz kuģa īpašnieka iesniegumu, ja:

- 1) kuģis gājis bojā;
- 2) noticis jūras negadījums, kurā kuģis guvis ievērojamus bojājumus, un kuģa īpašnieks nolēmis kuģi neatjaunot;
- 3) kuģis ir pazudis bez vēsts;
- 4) izbeigta kuģa ekspluatācija;
- 5) kuģis tiek pārreģistrēts citas valsts kuģu reģistrā.

(2) Kuģa īpašniekam ir pienākums dokumentus, kas ir par pamatu kuģa izslēgšanai no Kuģu reģistra, iesniegt sešu mēnešu laikā no dienas, kad iestājušies šā panta pirmās daļas 1., 2., 3. un 4.punktā minētie apstākļi. Ja kuģis tiek pārreģistrēts citas valsts kuģu reģistrā, tad pirms tam tas jāizslēdz no Kuģu reģistra. Kuģa īpašniekam ir pienākums pildīt visas saistības pret Latvijas Jūras administrāciju līdz brīdim, kad kuģis tiek izslēgts no Kuģu reģistra. Izslēdzot kuģi no Kuģu reģistra, kuģa īpašniekam izsniedz apliecību par kuģa izslēgšanu no Kuģu reģistra.

(3) Kuģu reģistrators anulē visas kuģa apliecības un izslēdz kuģi no Kuģu reģistra, ja tiek konstatēts, ka:

- 1) kuģis jau ir reģistrēts citas valsts kuģu reģistrā;
- 2) tiek slēptas kuģa valstiskās piederības pazīmes;
- 3) attiecībā uz kuģi netiek ievērotas Latvijai saistošo starptautisko tiesību normu un Latvijas normatīvo tiesību aktu prasības;
- 4) likvidēta juridiskā persona, kas ir Kuģu reģistrā reģistrētā kuģa īpašnieks, un sešu mēnešu laikā no Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra lēmuma par juridiskās personas izslēgšanu no komercreģistra spēkā stāšanās brīža nav iesniegti šā kodeksa 16. panta otrajā daļā minētie dokumenti īpašuma tiesību maiņas reģistrācijai. Šajā punktā noteiktajos gadījumos nav piemērojami šā kodeksa 23. panta pirmās daļas nosacījumi.

(3¹) Kuģi, izņemot šā panta trešajā daļā noteiktajos gadījumos, var izslēgt no Kuģu reģistra tikai pēc tam, kad ir

samaksāta kalendāra gada un iepriekšējo kalendāra gadu ietvaros aprēķinātā Latvijas kuģa uzraudzības maksa un veikta samaksa par kuģim sniegtajiem Latvijas Jūras administrācijas pakalpojumiem. Ja vienam īpašniekam ir reģistrētas īpašuma tiesības uz vairākiem kuģiem, kuģi var izslēgt no Kuģu reģistra tikai tad, ja kalendāra gada un iepriekšējo kalendāra gadu ietvaros aprēķinātā Latvijas kuģa uzraudzības maksa un samaksa par citiem Latvijas Jūras administrācijas sniegtajiem pakalpojumiem ir veikta par visiem tā īpašumā reģistrētajiem kuģiem. Ja kuģis no Kuģu reģistra tiek izslēgts šā panta trešajā daļā noteiktajos gadījumos, kuģa izslēgšanas brīdī Kuģu reģistrā reģistrētajam kuģa īpašniekam ir pienākums pēc kuģa izslēgšanas nekavējoties samaksāt kalendāra gada un iepriekšējo kalendāra gadu ietvaros aprēķināto Latvijas kuģa uzraudzības maksu un veikt samaksu par kuģim sniegtajiem Latvijas Jūras administrācijas pakalpojumiem.

(4) Kuģi, kas reģistrēti Kuģu reģistrā, pamatojoties uz berbouta līgumu, izslēdz no Kuģu reģistra uz berbouta fraktētāja iesnieguma pamata. Kuģi var izslēgt arī uz kuģa īpašnieka iesnieguma pamata, ja ir notecējis berbouta līguma termiņš vai šādas tiesības kuģa īpašniekam ir paredzētas berbouta līgumā, vai berbouta līgums tiek izbeigts līgumā noteiktajā kārtībā. Kuģu reģistratoram ir tiesības izslēgt no Kuģu reģistra kuģi, kas tajā reģistrēti, pamatojoties uz berbouta līgumu, arī tad, ja iesniegums nav saņemts, bet ir notecējis berbouta līguma termiņš un uz tā pamata izdoto reģistrācijas apliecību derīguma termiņš. Izslēdzot kuģi no Kuģu reģistra, kuģa berbouta fraktētājam vai kuģa īpašniekam izsniedz apliecību par kuģa izslēgšanu no Kuģu reģistra.

(4¹) *(Izslēgta ar 10.01.2013. likumu)*

(5) *(Izslēgta ar 10.01.2013. likumu)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.2005., 22.03.2007., 15.05.2008., 10.01.2013., 09.11.2017. un 28.05.2020. likumu, kas stājas spēkā 23.06.2020.)

13.pants. Berbouta līgums un kuģa menedžmenta līgums

(1) Berbouta līgums ir kuģa īpašnieka un berbouta fraktētāja vienošanās par kuģa faktiskā valdījuma nodošanu berbouta fraktētājam uz līgumā noteikto termiņu, kurā kuģim ir paralēla reģistrācija Latvijā un ārvalstī. Lai Latvijā reģistrētu kuģi, pamatojoties uz berbouta līgumu, berbouta fraktētājam jābūt Latvijā reģistrētai fiziskajai vai juridiskajai personai.

(2) Latvijā var reģistrēt ārvalstī reģistrētu kuģi saskaņā ar berbouta līgumu, ja kuģa reģistrēšana Kuģu reģistrā paredzēta noslēgtajā berbouta līgumā. Šādas reģistrācijas laikā kā kuģa valstiskās piederības pazīmes drīkst izmantot tikai šā kodeksa 4.panta otrajā daļā noteiktās pazīmes.

(3) Kuģa menedžmenta līgums ir kuģa īpašnieka un kuģa operatora vienošanās par kuģa tehnisko vadību, kurā obligāti iekļaujams noteikums par kuģa tehniskās vadības (tā ietver drošu kuģa pārvaldi atbilstoši ISM kodeksa prasībām) nodošanu kuģa operatoram uz laiku, kamēr kuģis ir reģistrēts Kuģu reģistrā.

(4) Kuģu reģistrā uz berbouta līguma pamata reģistrētam ārvalsts kuģim piemēro Latvijas normatīvo aktu prasības par kuģa karoga valsts uzraudzības īstenošanu.

(10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

14.pants. Karoga pagaidu maiņa

Ja, pamatojoties uz berbouta līgumu, Latvijā reģistrētam kuģim atļauts uz laiku braukt zem citas valsts karoga vai arī citā valstī reģistrētam kuģim atļauts uz laiku braukt zem Latvijas karoga, attiecībā uz šo kuģi ievēro šādus noteikumus:

1) atzīstot reģistrētās kuģa hipotēkas un citas tiesības, piemēro kuģa hipotēku reģistrācijas valsts normatīvos aktus;

2) Kuģu reģistrā ieraksta valsti, zem kuras karoga kuģim atļauts uz laiku braukt, vai kuģa sākotnējās reģistrācijas valsti, ja kuģim atļauts uz laiku braukt zem Latvijas karoga;

3) Latvijas kuģim nedrīkst dot atļauju uz laiku braukt zem citas valsts karoga, ja nav dzēstas visas reģistrētās kuģa hipotēkas un citas tiesības vai ja nav saņemta visu hipotekāro kreditoru un citu apgrūtinājumu turētāju piekrišana;

4) tiesu izpildītājs paziņojumu par kuģa piespiedu pārdošanu (izsoli) nosūta arī par kuģu reģistrāciju atbildīgajai tās valsts institūcijai, zem kuras karoga kuģim atļauts uz laiku braukt;

5) pēc tam, kad izsniegta šā kodeksa 56.panta trešajā daļā minētā kuģa izslēgšanas apliecība, kuģu reģistrators pēc pircēja lūguma izsniedz apliecību par to, ka kuģim, kuram bija atļauts uz laiku braukt zem Latvijas karoga, šīs tiesības anulētas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.2005. likumu, kas stājas spēkā 17.01.2006.)

IV nodaļa

Ar kuģi saistīto tiesību nodibināšana

15.pants. Kuģis un ar to saistītās tiesības

(1) Kuģi un ar to saistītās tiesības, kā arī šo tiesību pārgrozījumus un dzēsumus reģistrē Kuģu reģistrā. Ar kuģi saistītās tiesības ir īpašuma tiesības uz kuģi, kā arī šo tiesību nodrošinājumi un aprobežojumi.

(2) Kuģu reģistrā obligāti reģistrē īpašuma tiesības uz kuģi, hipotēkas, šo tiesību nodrošinājumus un aizliegumus. Ja kuģis Kuģu reģistrā ir reģistrēts, pamatojoties uz berbouta līgumu, ar kuģi saistītās tiesības (izņemot berbouta līgumu), kā arī šo tiesību pārgrozījumus, dzēsumus, nodrošinājumus, aprobežojumus un aizliegumus reģistrē kuģa pamatreģistrācijas valsts reģistrā.

(3) Ar kuģi saistītās tiesības kā lietu tiesības ir nodibinātas un saistošas trešajām personām tikai pēc šo tiesību reģistrēšanas Kuģu reģistrā. Ja kuģa reģistrācija ir veikta steidzamā kārtā, izmantojot faksa vai elektroniskā pasta dokumentu kopijas, jaunas tiesības netiek reģistrētas līdz dokumentu oriģinālu saņemšanai un to atbilstības pārbaudei.

(10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

16.pants. Īpašuma tiesības uz kuģi

(1) Par kuģa īpašnieku atzīstama persona, kas par tādu reģistrēta Kuģu reģistrā un kas ir saņēmusi īpašuma apliecību. Par šā kodeksa 8. panta otrās daļas 1. punkta "d" apakšpunktā minētās zvejas laivas īpašnieku atzīstama persona, kas par tādu reģistrēta Kuģu reģistrā un saņēmusi reģistrācijas apliecību.

(2) Pamats īpašuma tiesību iegūšanai uz kuģi ir:

1) atsavināšanas līgums un kuģa nodošanas un pieņemšanas akts;

2) dokuments, kas apliecina tiesības iegūt kuģi īpašumā mantošanas ceļā, uz kuras pamata mantinieks var iegūt ar ielgumu arī svešas lietas, kas ietilpst mantojumā;

3) likumīgā spēkā stāties tiesas nolēmums, ar kuru ieguvējam (arī personai, kura pati uzbūvējusi kuģi) atzītas īpašuma tiesības;

4) ja uzbūvēts jauns kuģis, — būvētāja apliecinājums (sertifikāts), kurā norādīts kuģa ieguvējs;

5) citas valsts kuģu reģistra vai līdzvērtīgas iestādes izdota kuģa izslēgšanas apliecība, kurā norādītais īpašnieks ir tiesīgs reģistrēt īpašuma tiesības Kuģu reģistrā.

(3) Lai reģistrētu Kuģu reģistrā īpašuma tiesības uz kuģi, dokumentiem, kas pievienoti iesniegumam par īpašuma tiesību nostiprināšanu, jāapliecina šo tiesību pāreja.

(3¹) Ja kuģis ir kopīpašums, kuģa īpašuma apliecībā norāda visus kopīpašniekus un tiem piederošās domājamās daļas. Kuģa reģistrācijas apliecībā norāda vienu no kopīpašniekiem, kurš saskaņā ar visu kopīpašnieku rakstveida vienošanos vienīgais ir tiesīgs pārstāvēt kopīpašniekus attiecībā ar Latvijas Jūras administrāciju. Ja kopīpašums ir Kuģu reģistrā reģistrēta zvejas laiva, tad visu minēto informāciju norāda zvejas laivas reģistrācijas apliecībā.

(4) Ja kuģa īpašnieka reģistrētā juridiskā adrese vai deklarētās dzīvesvietas adrese nav Latvijas Republikā, kuģa īpašniekam Latvijā ir pārstāvis tam adresēto pretenziju pieņemšanai, izpildei un saziņai ar Latvijas Jūras administrāciju. Minētā prasība neattiecas uz kuģiem, kas tiek reģistrēti uz berbouta līguma pamata.

(5) Ministru kabinets nosaka šā panta ceturtajā daļā minētā kuģa īpašnieka pārstāvja pienākumus, kā arī minimālo pilnvaru apjomu un tam izvirzāmās prasības.

(6) Īpašuma tiesību uz kuģi maiņu var reģistrēt tikai pēc tam, kad ir samaksāta kalendāra gada un iepriekšējo kalendāra gadu ietvaros aprēķinātā Latvijas kuģa uzraudzības maksa un veikta samaksa par Latvijas Jūras administrācijas sniegtajiem pakalpojumiem.

(22.12.2005. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.01.2013., 22.05.2014., 30.03.2017. un 09.11.2017. likumu, kas stājas spēkā 06.12.2017. Grozījums par pirmās daļas papildināšanu ar teikumu, kas paredz, ka par šā kodeksa 8. panta otrās daļas 1. punkta "d" apakšpunktā minētās zvejas laivas īpašnieku atzīstama persona, kas par tādu reģistrēta Kuģu reģistrā un saņēmusi reģistrācijas apliecību, kā arī šā kodeksa grozījums par 3.¹ daļas papildināšanu ar teikumu, kas noteic, ka gadījumā, ja kopīpašums ir Kuģu reģistrā reģistrēta zvejas laiva, tad visu minēto informāciju norāda zvejas laivas reģistrācijas apliecībā, stājas spēkā 01.01.2018. Sk. pārejas noteikumu 20. punktu)

17.pants. Īpašuma tiesību atzīšana

(1) Ja iesnieguma iesniedzējs nevar iesniegt Latvijas Jūras administrācijai dokumentus, kas var būt par pamatu īpašuma tiesību nostiprināšanai uz kuģi, tad par pamatu kuģa reģistrēšanai Kuģu reģistrā var būt tiesas spriedums, ar kuru atzītas īpašuma tiesības.

(2) Sagatavojot lietu izskatīšanai, tiesa publicē oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" sludinājumu, kurā uzaicina personas, kurām ir kādi iebildumi pret prasību, iesniegt šos iebildumus tās noteiktajā termiņā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.2005. un 22.09.2016. likumu, kas stājas spēkā 12.10.2016.)

18.pants. Brīvprātīgu tiesību reģistrēšana

Brīvprātīgas tiesības Kuģu reģistrā var reģistrēt tikai tad, ja šīs tiesības ir nodibinājis pats kuģa īpašnieks vai viņa pilnvarota persona.

19.pants. Prioritāte

(1) Reģistrētās tiesības ir prioritāras attiecībā pret neregistrētajām tiesībām, izņemot jūras privilēģijas.

(2) Ja pastāv strīds par reģistrēto tiesību prioritāti, prioritāte ir tām tiesībām, kuras reģistrētas pirmās. Vienlaicīgi reģistrētām tiesībām ir vienlīdzīga prioritāte.

20.pants. Izņēmumi attiecībā uz prioritātes nosacījumiem

(1) Agrāk iegūtām neregistrētām tiesībām ir prioritāte attiecībā pret vēlāk iegūtām reģistrētām tiesībām, ja vēlāk iegūtās tiesības ir iegūtas brīvprātīgi un persona, kura iegūst tiesības, zina vai tai vajadzēja zināt par agrāk iegūtajām tiesībām.

(2) Reģistrēšana neietekmē ar likumu noteiktās tiesības, ja vien likums neparedz pretējo.

(3) Apgrūtinājumiem, kas nodoti no ārvalsts kuģu reģistra saskaņā ar šā kodeksa 44.pantu, ir prioritāte attiecībā pret citām tiesībām, un tie saglabā savu prioritāti saskaņā ar sākotnējo reģistrāciju ārvalsts kuģu reģistrā.

(4) Kuģa hipotēkas cesijas gadījumā cesionārs saglabā to prioritāti, kas noteikta šā kodeksa 19.pantā.

21.pants. Aizsardzība maksātnespējas gadījumā

Lai maksātnespējas gadījumā aizsargātu brīvprātīgi nodibinātas tiesības, tās reģistrē Kuģu reģistrā ne vēlāk kā dienu pirms maksātnespējas procedūras uzsākšanas, izņemot gadījumus, kas minēti šā kodeksa 20.panta trešajā un ceturtajā daļā.

22.pants. Prioritāte, ja reģistrēšanā pieļauta kļūda

Ja tiesības Kuģu reģistrā ir reģistrētas kļūdaini vai nav reģistrētas 15 dienu laikā no to pieteikšanas brīža, tiesa var noteikt, ka prioritāte tiek dota brīvprātīgi nodibinātām tiesībām, kas reģistrētas vēlāk, šādos gadījumos:

- 1) vēlāk reģistrēto tiesību ieguvējs darbojies godprātīgi, reģistrējot šīs tiesības Kuģu reģistrā;
- 2) ja vēlāk reģistrētajām tiesībām netiek dota prioritāte, kuģa īpašnieks var netaisnīgi ciest zaudējumus, pašaujoties uz Kuģu reģistru;
- 3) ja vēlāk reģistrētajām tiesībām netiek dota prioritāte, kuģa īpašnieka zaudējumi var būtiski pārsniegt citas personas zaudējumus vai tas var būtiski ietekmēt vēlāk reģistrētās tiesības.

V nodaļa

Izslēgšana no Kuģu reģistra un noilguma termiņš

23.pants. Kuģa izslēgšana no Kuģu reģistra un apgrūtinājumu saglabāšana

(1) Kuģi nedrīkst izslēgt no Kuģu reģistra bez kuģa apgrūtinājumu turētāja rakstveida piekrišanas. Ja apgrūtinājumu turētāja rakstveida piekrišana nav saņemta, Kuģu reģistrā izdara atzīmi par kuģa izslēgšanas iesnieguma saņemšanu, bet kuģi no Kuģu reģistra neizslēdz. Šādā gadījumā apgrūtinājumi saglabā savu prioritāti, bet jaunas tiesības nedrīkst reģistrēt.

(2) Ja ir saņemta šā panta pirmajā daļā minētā apgrūtinājumu turētāja rakstveida piekrišana, kuģi izslēdz no Kuģu reģistra un kuģu reģistrators izsniedz kuģa izslēgšanas apliecību, kurā prioritārā secībā uzrādīti visi kuģa apgrūtinājumi.

(3) Kuģa ekspluatācijas pārtraukšana uz laiku neietekmē īpašuma tiesības uz kuģi un tā apgrūtinājumus.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.2005. likumu, kas stājas spēkā 17.01.2006.)

24.pants. Apgrūtinājumu dzēšana

(1) Kuģa hipotēku vai citus apgrūtinājumus no Kuģu reģistra dzēš, pamatojoties uz tiesas nolēmumu vai tiesību turētāja rakstveida piekrišanu kuģa hipotēkas vai citu apgrūtinājumu dzēšanai.

(2) Kuģa piespiedu pārdošanas (izsoles) gadījumā visas kuģa hipotēkas vai citas reģistrētās tiesības, izņemot tās, kuras ar šo tiesību turētāja piekrišanu ir pārņemis pircējs, kā arī visas jūras privilēģijas un citi jebkura veida apgrūtinājumi zaudē spēku attiecībā uz kuģi ar šādiem noteikumiem:

- 1) pārdošanas laikā kuģis atrodas Latvijā;
- 2) pārdošana veikta saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

(3) Reģistrētā kuģa hipotēka un citi apgrūtinājumi zaudē spēku arī tad, ja kuģa piespiedu pārdošana veikta ārvalstīs un šādu piespiedu pārdošanu atzīst Latvijā.

(4) Ja apgrūtinājums izslēgts kļūdaini, piemēro šā kodeksa 22.panta noteikumus.

(5) Aizlieguma atzīmi attiecībā uz kuģi dzēš Civilprocesa likumā noteiktajos gadījumos.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.2005. un 15.05.2008. likumu, kas stājas spēkā 11.06.2008.)

25.pants. Noilguma termiņš

(1) Kuģa apgrūtinājumi uzskatāmi par spēkā neesošiem, un tos var dzēst no Kuģu reģistra, kad beidzies apgrūtinājumu turētāja prasības noilguma termiņš, ja dokumenti, uz kuru pamata apgrūtinājumi reģistrēti Kuģu reģistrā, neparedz citādi.

(2) Cesijas ierakstīšana attiecībā uz iepriekš nodibinātu kuģa apgrūtinājumu nepārtrauc prasības noilguma termiņu, ja vien darījums, uz kura pamata notiek cesija, neietver apgrūtinājuma nodibināšanas nepārprotamu pārjaunojumu.

Kuģa obligācijas summas palielinājums uzskatāms par šādu nepārprotamu pārjaunojumu. Ar pārjaunojuma ierakstīšanas datumu sākas jauns noilguma termiņš, kura ilgums ir tāds pats kā sākotnējais.

(3) Šā kodeksa 12.panta pirmās daļas 1., 2. vai 3.punktā minētajos gadījumos kuģu reģistrators vienlaikus ar kuģa izslēgšanu no Kuģu reģistra dzēš visus reģistrētos kuģa apgrūtinājumus. Ja apgrūtinājumi dzēsti kļūdaini, piemēro šā kodeksa 22.panta noteikumus.

26.pants. Kuģi, kas nav remontējami

Ja atjaunot kuģi nav lietderīgi, kuģa īpašnieks uzaicinājuma kārtībā var iesniegt tiesā pieteikumu par trešās personas neregistrēto tiesību dzēšanu attiecībā uz šo kuģi.

VI nodaļa

Būvniecības stadijā esošu kuģu reģistrēšana Kuģu reģistrā un izslēgšana no tā

27.pants. Būvniecības stadijā esoša kuģa reģistrēšana Kuģu reģistrā

(1) Būvniecības stadijā esošu kuģi, pamatojoties uz kuģa būvniecības līgumu, var reģistrēt Kuģu reģistrā. Būvniecības stadijā esoša kuģa reģistrēšana Kuģu reģistrā aizsargā ieguvēja tiesības no kuģa būvniecības uzsākšanas brīža. Kuģubūvētāja paziņojums par lēmumu būvēt kuģi uz sava rēķina šā panta izpratnē uzskatāms par līdzvērtīgu kuģa būvniecības līgumam par ieguvēja līdzekļiem.

(2) Ministru kabinets nosaka, kādi kuģi uzskatāmi par būvniecības stadijā esošiem kuģiem.

28.pants. Būvniecības stadijā esoša kuģa izslēgšana no Kuģu reģistra vai attiecīgās kuģu reģistra grāmatas

(1) Būvniecības stadijā esošu kuģi izslēdz no Kuģu reģistra, pamatojoties uz būvētāja vai ieguvēja iesniegumu. Lai kuģi, kas reģistrēti kā būvniecības stadijā esošs kuģis, pārreģistrētu citā kuģu reģistra grāmatā, tam jābūt gatavam ekspluatācijai un jāatbilst šā kodeksa 10.panta trešās daļas prasībām.

(2) Lai būvniecības stadijā esošu kuģi, kuram ir reģistrēti apgrūtinājumi, pārreģistrētu citā kuģu reģistra grāmatā, jāiesniedz tiesību turētāja rakstveida piekrišana pārreģistrācijai. Pēc tam kad būvniecības stadijā esošs kuģis pārreģistrēts citā kuģu reģistra grāmatā, reģistrētie apgrūtinājumi saglabā savu prioritāti.

(10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

VII nodaļa

Jūras dzīļu resursu ieguves iekārtas

29.pants. Nostiprinātās iekārtas un to sistēmas

(1) Nostiprinātās iekārtas, kas atrodas būvniecības stadijā un paredzētas zemūdens dabas resursu pētīšanai, ieguvei, to uzglabāšanai vai līdzīga veida darbībām, pamatojoties uz nostiprinātās iekārtas būvniecības līgumu, pēc īpašnieka iesnieguma var reģistrēt Kuģu reģistrā, ja šādas iekārtas tiks būvētas vai tās būvē Latvijā un ja šāda reģistrēšana nav pretrunā ar Latvijai saistošām starptautisko tiesību normām. Nostiprināto iekārtu sistēmas, pamatojoties uz šādu sistēmu būvniecības līgumu, var reģistrēt Kuģu reģistrā, ja šīs sistēmas tiks būvētas vai tās būvē Latvijā.

(2) Nostiprinātās iekārtas, kuras izmanto zemūdens dabas resursu pētīšanai, ieguvei, to uzglabāšanai vai līdzīga veida darbībām, pamatojoties uz īpašnieka iesniegumu, var reģistrēt Kuģu reģistrā, ja tās pilnīgi vai daļēji izvietotas Latvijas teritorijā vai Latvijas kontinentālajā šelfā un ja šāda reģistrēšana nav pretrunā ar Latvijai saistošām starptautisko tiesību normām.

(3) Nostiprinātajām iekārtām, ja nepieciešams, piemēro šīs sadaļas un šā kodeksa 30., 31. un 32.panta noteikumus. Līdz ar šādu iekārtu iekļāšanu var iekļāties arī papildierīces un iekārtas.

(4) Kuģu reģistrā reģistrētas būvniecības stadijā esošas nostiprinātās iekārtas vai nostiprināto iekārtu sistēmas var iekļāgt, ja šīs iekārtas vai iekārtu sistēmas ir reģistrētas atbilstoši šā panta pirmajai daļai. Šā kodeksa 31.panta pirmās daļas otrais teikums neattiecas uz nostiprinātajām iekārtām un iekārtu sistēmām.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.2005. un 10.01.2013. likumu, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

C sadaļa

Kuģa apgrūtinājumi un kuģa arests

VIII nodaļa

Kuģa hipotēka

30.pants. Kuģa vai tā daļas hipotēka

(1) Ja ģipšuma tiesības uz kuģi vai tā daļu reģistrētas Kuģu reģistrā, šo kuģi vai tā daļu drīkst izmantot kā prasījuma nodrošinājumu, par to noformējot kuģa obligāciju. Kuģa vai tā daļas obligācija kļūst par kuģa hipotēku un stājas spēkā ar brīdi, kad tā reģistrēta Kuģu reģistra apgrūtinājumu reģistrācijas grāmatā. Kuģa obligācijā iekļauj ziņas par kuģa kreditoru un nodrošinātā prasījuma apmēru.

(2) Kuģu reģistrators reģistrē kuģu obligācijas tādā secībā, kādā tās tiek uzrādītas, uz katras obligācijas norādot dienu un stundu, kad izdarīts attiecīgais ieraksts. Kuģa hipotekāro kreditoru prioritāti nosaka obligācijas reģistrācijas secība Kuģu reģistra apgrūtinājumu reģistrācijas grāmatā. Prasījuma tiesību pāreja vai maiņa neietekmē kuģa hipotēkas prioritāti. Ja uz kuģi vai tā daļu ir reģistrēta hipotēka, ģipšuma tiesību maiņu var reģistrēt tikai ar hipotekārā kreditora piekrišanu.

(3) Kuģa hipotekāro kreditoru uz hipotēkas pamata nevar uzskatīt par kuģa vai tā daļas ģipšnieku, tāpat nevar uzskatīt, ka hipotekārais parādnieks uz šā pamata būtu zaudējis ģipšuma tiesības uz kuģi, izņemot gadījumus, kad iekļāto kuģi vai tā daļu pārdod kuģa hipotēkas parāda dzēšanai.

(4) Būvniecības stadijā esošu kuģi var iekļāgt būvētājs (ja kuģis tiek būvēts uz būvētāja rēķina), pasūtītājs (ja kuģis tiek būvēts par pasūtītāja līdzekļiem) vai būvētājam un pasūtītājam savstarpēji vienojoties. Būvētāja un pasūtītāja kopīgi noslēgta kuģa obligācija uzskatāma par šādas vienošanās apliecinājumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.2005. un 10.01.2013. likumu, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

31.pants. Būvniecības stadijā esošu kuģu iekļāšana

(1) Ja lģumā nav noteikts citādi, tāda kuģa iekļāšana, kurš atrodas būvniecības stadijā vai kurš tiks būvēts Latvijā, attiecināma arī uz kuģa galvenajiem dzinējiem un lielākajām korpusa daļām, ja minētie dzinēji vai korpusa daļas tiek konstruētas vai atrodas galveno kuģubūvētāju teritorijā. Ja šīs daļas būvē citi Latvijas kuģubūvētāji, var vienojties, ka iekļāšana attiecas arī uz šīm daļām.

(2) Ja lģumā nav noteikts citādi, kļīlas tiesības tiek attiecinātas arī uz materiāliem un iekārtām, kas atrodas galveno kuģubūvētāju teritorijā vai kuģu būvētavā, kur tiek konstruēti galvenie dzinēji vai jebkura cita liela korpusa daļa, ja vien materiāli un aprīkojums ir skaidri identificējami pēc to marķējuma vai citādā veidā.

32.pants. Papildierīces

(1) Kuģa iekļāšana un citi apgrūtinājumi, kuri ir vai varētu tikt reģistrēti Kuģu reģistrā, attiecas arī uz katru atsevišķu kuģa daļu un visām papildierīcēm, kas atrodas uz kuģa vai ir īslaicīgi pārvietotas citur. Uz šādām papildierīcēm un kuģa daļām netiek nodibinātas atsevišķas tiesības. Degviela un citi patēriņa krājumi nav uzskatāmi par šādām papildierīcēm.

(2) Šā panta pirmās daļas noteikumi neattiecas uz tām papildierīcēm, kuras pieder trešajai personai, un uz kuģa ģipšnieka īrētām papildierīcēm.

IX nodaļa Jūras privilēģija

33.pants. Prasības, ko nodrošina jūras privilēģija

(1) Jūras privilēģija attiecībā uz kuģa īpašnieku, berbouta fraktētāju vai kuģu operatoru nodrošina prasības:

- 1) kas saistītas ar kuģa kapteiņa, virsnieku un citu kuģa apkalpes locekļu darbu uz kuģa, ieskaitot repatriācijas izdevumus un par viņiem izdarāmos sociālās apdrošināšanas maksājumus;
- 2) sakarā ar cilvēka dzīvības zaudēšanu vai viņa veselībai nodarīto kaitējumu (ieskaitot prasības uzturlīdzekļu piedziņai), kas radies uz ūdens vai sauszemes saistībā ar kuģa ekspluatāciju;
- 3) kas saistītas ar atlīdzību par kuģa glābšanu;
- 4) kas saistītas ar maksājumiem par ostu, kanālu un citu ūdensceļu izmantošanu un loču pakalpojumiem;
- 5) kas radušās kuģa darbības rezultātā un ir saistītas ar zaudējumu nodarīšanu īpašumam vai tā bojāeju, izņemot ar kuģi pārvadātās kravas, konteineru un pasažieriem piederošo mantu zaudējumu vai tām nodarītos bojājumus.

(2) Jūras privilēģija nenodrošina šā panta pirmās daļas 2. un 5.punktā minētās prasības, ja tās izriet:

- 1) no zaudējumiem, kas saistīti ar naftas vai citu bīstamu vai kaitīgu vielu pārvadāšanu pa jūru, ja normatīvie akti paredz atbildību neatkarīgi no vainas un atbildības obligāto apdrošināšanu vai citu nodrošinājumu;
- 2) no vielu radioaktīvajām īpašībām vai radioaktīvo vielu savienojumiem ar toksiskām, eksplozīvām vai citām bīstamām kodoldegvielām vai no bīstamiem radioaktīviem produktiem vai atkritumiem.

34.pants. Jūras privilēģiju prioritāte

(1) Jūras privilēģijas, kas noteiktas šā kodeksa 33.pantā, ir prioritāras attiecībā pret prasībām, kas izriet no kuģa hipotēkas vai citiem apgrūtinājumiem. Šā kodeksa 56.panta otrās daļas 1. un 2.punktā noteiktās prasības ir prioritāras attiecībā pret šā kodeksa 33.pantā noteiktajām jūras privilēģijām, kā arī saskaņā ar šo kodeksu reģistrētajām kuģu hipotēkām un citiem apgrūtinājumiem.

(2) Ar atlīdzību par kuģa glābšanu saistītā jūras privilēģija ir prioritāra attiecībā pret tām jūras privilēģijām, kuras radušās, pirms notika darbības, kas izraisīja prasības, kuras saistītas ar atlīdzību par kuģa glābšanu.

(3) Prasības, kas nodrošinātas ar jūras privilēģiju, kura saistīta ar atlīdzību par kuģa glābšanu, apmierina apgrieztā secībā, ņemot vērā laiku, kad šādas jūras privilēģijas radās. Šādas jūras privilēģijas rodas tajā datumā, kad pabeigts katrs glābšanas pasākums (operācija).

(4) Šā kodeksa 33.pantā minētās jūras privilēģijas sakārtotas šajā pantā noteiktajā secībā, ņemot vērā šā panta otrās daļas noteikumus. Šā kodeksa 33.panta pirmās daļas 1., 2., 4. un 5.punktā noteiktās jūras privilēģijas vienas grupas ietvaros apmierina vienlaicīgi un proporcionāli.

35.pants. Aizturējuma tiesības

(1) Aizturējuma tiesības ir jebkurai fiziskajai vai juridiskajai personai saskaņā ar Civillikumu, ja kuģis atrodas attiecīgās personas valdījumā.

(2) Aizturējuma tiesības izbeidzas, ja tiek pārtraukta kuģa atrašanās valdījumā, izņemot gadījumu, kad aizturējumu pārtrauc kuģa arests.

(22.12.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 17.01.2006.)

36.pants. Jūras privilēģijas raksturojums

(1) Jūras privilēģija ir piesaistīta kuģim neatkarīgi no īpašuma tiesību reģistrācijas vai kuģa karoga maiņas, izņemot šā kodeksa 56.pantā noteiktos gadījumus.

(2) Ja jūras privilēģija, kas nodrošina prasību, par kuru kuģa atsavinātājs nav personiski atbildīgs, pārstāj eksistēt vai iegūst zemāku prioritāti īpašuma tiesību pārejas gadījumā, minētais atsavinātājs ir atbildīgs kuģa kreditoram, kura prasība nodrošināta ar jūras privilēģiju, tādā apmērā, kādā kreditors nesaņem savu prasību apmierinājumu šo īpašuma tiesību pārejas dēļ.

37.pants. Jūras privilēģijas cesija

(1) Ar jūras privilēģiju nodrošinātas prasības cesija izraisa vienlaicīgu pašas jūras privilēģijas cesiju.

(2) Prasītājam, kura prasību nodrošina jūras privilēģija, nevar tikt cedētas tiesības uz apdrošināšanas atlīdzību, ko kuģa īpašniekam izmaksā saskaņā ar apdrošināšanas līgumu.

X nodaļa Kravas privileģētās tiesības

38.pants. Ar kravas privileģētajām tiesībām nodrošinātās prasības

Ar kravas privileģētajām tiesībām tiek nodrošinātas prasības šādā secībā:

- 1) prasības, kas saistītas ar atlīdzību par glābšanu un vispārējās avārijas atlīdzību;
- 2) kravas pārvadātāja vai kapteiņa prasības, kas radušās, īstenojot šajā kodeksā noteiktās tiesības, slēdzot līgumu vai citādi rīkojoties, vai uzņemoties izdevumus uz kravas īpašnieka rēķina;
- 3) kravas pārvadātāja prasības, kas izriet no fraktēšanas līguma tādā apmērā, kādā šādu prasību varētu celt pret kravas saņēmēju.

39.pants. Priekšrocības

(1) Kravas privileģētajām tiesībām ir prioritāte attiecībā pret citiem kravas apgrūtinājumiem.

(2) Ar kravas privileģētajām tiesībām nodrošinātās prasības apmierina šā kodeksa 38.pantā noteiktajā secībā. Prasības, kas noteiktas vienā šā kodeksa 38.panta punktā, ir savā starpā vienlīdzīgas. No prasībām, kas noteiktas šā kodeksa 38.panta 1. un 2.punktā, prioritāte ir jaunākajām prasībām, ja visas šīs prasības nav izraisījis viens gadījums.

40.pants. Kravas piegāde un noilguma termiņš

(1) Kravas privileģētās tiesības pārstāj pastāvēt, ja krava ir piegādāta, ja tā tiek pārdota piespiedu kārtā vai uz kravas īpašnieka rēķina.

(2) Ja persona, kura zina vai kurai vajadzēja zināt, ka uz kravu attiecas kravas privileģētās tiesības, piegādā kravu bez kreditora piekrišanas, tā kļūst personiski atbildīga par prasību, izņemot to prasības daļu, kuru nevar nodrošināt ar kravas privileģētajām tiesībām.

(3) Ja kravas saņēmējs nav personiski atbildīgs par prasību, viņš, saņemot kravu un zinot par pastāvošo prasību attiecībā uz šo kravu, kļūst atbildīgs tādā apmērā, kādā prasība nodrošināta ar saņemtās kravas privileģētajām tiesībām.

(4) Kravas privileģētās tiesības izbeidzas gada laikā no to rašanās brīža.

XI nodaļa

Īpašie noteikumi, kas attiecas uz kuģa apgrūtinājumiem

41.pants. Ar kuģi saistīto tiesību pāreja

Ja prasība ir nodrošināta ar kuģa hipotēku vai jūras privilēģiju, ar kuģi saistīto tiesību pārejas gadījumā tiesību pārmēms vienlaikus ar prasību pārņem arī kuģa hipotēku vai jūras privilēģiju.

42.pants. Apdrošināšana

Jūras privilēģija neattiecas uz prasībām par apdrošināšanas atlīdzību saskaņā ar apdrošināšanas līgumu. Jūras privilēģijas turētājs nekļūst apdrošināts saskaņā ar kuģa apdrošināšanas līgumu.

43.pants. Prasības celšana

Prasību, kuru nodrošina jūras privilēģija vai kravas privileģētās tiesības, var celt pret apgrūtināto objektu vai tā īpašnieku. Prasību, kuru nodrošina kravas privileģētās tiesības, kuģa īpašnieks nevar celt pret kuģa kapteini.

44.pants. Ārvalstīs reģistrēto apgrūtinājumu atzīšana

(1) Kuģi reģistrējot Kuģu reģistrā, iepriekšējie, ārvalstīs reģistrētie apgrūtinājumi tiek atzīti par spēkā esošiem, ja:

- 1) kuģa apgrūtinājumi ir ierakstīti kuģa izslēgšanas apliecībā vai līdzvērtīgā dokumentā, ko izsniedzis iepriekšējais kuģu reģistrs;
- 2) ir iesniegtas starptautiskajos līgumos noteiktajā kārtībā apstiprinātas un legalizētas apgrūtinājumu dokumentu kopijas.

(2) Kuģa apgrūtinājumi tiek reģistrēti Kuģu reģistrā, saglabājot to prioritāti. Ja apgrūtinājumi neatbilst prasībām, kas noteiktas Latvijas normatīvajos aktos par kuģu reģistrāciju, kuģu reģistrators abām pusēm nosaka 60 dienas ilgu termiņu, lai tās noformētu apgrūtinājumus atbilstoši šo normatīvo aktu prasībām. Apgrūtinājumu reģistrācija ir spēkā līdz minētā termiņa beigām.

(3) Ārvalsts īpašniekam piederošu kuģi reģistrējot Kuģu reģistrā uz berbauta līguma pamata, iepriekšējie, ārvalstīs reģistrētie apgrūtinājumi uz pamatreģistra izsniegto dokumentu pamata tiek tikai ierakstīti kuģa berbauta reģistrācijas apliecībā. Tas pats attiecas uz berbauta līguma laikā pamatreģistrā reģistrētajiem apgrūtinājumiem.

(4) Īpašuma tiesības uz kuģi, kuru būvē vai kurš tiks būvēts ārvalstī, un apgrūtinājumus atzīst par spēkā esošiem, ja šīs tiesības reģistrētas saskaņā ar tās valsts normatīvajiem aktiem, kurā kuģi būvē. Šā panta noteikumi attiecas uz kuģiem, kuri būvēti ārvalstīs un pēc tam reģistrēti Kuģu reģistrā.

(22.12.2005. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 18.04.2007.)

45.pants. Piemērojamais likums

(1) Latvijas tiesā kuģa hipotēku, jūras privilēģiju vai kuģa aizturējuma tiesības apspriež saskaņā ar šā kodeksa 14., 30. — 37., 41. — 43., 55. un 56.pantu.

(2) Kuģa reģistrācijas valsts normatīvos aktus piemēro, ja tiek apspiesti jautājumi par:

- 1) reģistrēto apgrūtinājumu prioritāti attiecībā pret citiem reģistrētajiem apgrūtinājumiem un sekām attiecībā uz trešo personu tiesībām un pienākumiem, izņemot šo apgrūtinājumu prioritāti attiecībā pret jūras privilēģiju un aizturējuma tiesībām;
- 2) jebkuriem ar normatīvajiem aktiem noteiktiem apgrūtinājumiem kuģim, ja šo apgrūtinājumu prioritāte seko pēc reģistrētajiem apgrūtinājumiem.

(3) Šā panta otrās daļas noteikumi attiecas arī uz būvniecības stadijā esošiem kuģiem. Aizturējuma tiesību un citu būvējamo kuģu apgrūtinājumu prioritāte tiek apspriesta, ievērojot kuģubūves valsts normatīvos aktus.

46.pants. Piespiedu pārdošana ārvalstī

Visas jūras privilēģijas, reģistrētās hipotēkas un citi kuģa apgrūtinājumi zaudē spēku pēc kuģa piespiedu pārdošanas ārvalstī, ja pārdošanas laikā kuģis bijis attiecīgās valsts teritorijā un pārdošana notikusi saskaņā ar šīs valsts normatīvajiem aktiem, un ārvalsts tiesas nolēmums atzīts Latvijā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.01.2013. likumu, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

XII nodaļa

Kuģa arests kā jūras prasības nodrošinājuma līdzeklis

47.pants. Kuģa aresta piemērošanas vispārīgie noteikumi

(1) Civilprocesa likuma 19. un 77.nodaļas noteikumus kuģa arestam piemēro tiklīdz, ciktāl tie nav pretrunā ar šīs nodaļas noteikumiem.

(2) Šā kodeksa izpratnē arests nozīmē jebkuru kuģa aizturēšanu vai tā pārvietošanas aizliegumu saskaņā ar tiesas nolēmumu, lai nodrošinātu jūras prasību. Arests nenozīmē kuģa apķīlāšanu, lai izpildītu tiesas spriedumu, vai cita piespiedu līdzekļa izmantošanu, tajā skaitā kuģa aizturēšanu administratīvā kārtībā, īstenojot ostu valsts kontroli un kuģošanas režīma uzraudzību Latvijas ūdeņos.

(3) Šīs nodaļas noteikumi neattiecas uz kuģu kravas, frakts, degvielas un rezerves daļu apķīlāšanu.

48.pants. Jūras prasība

(1) Jūras prasība ir tāda prasība, kas celta sakarā ar:

- 1) zaudējumiem vai bojājumiem, ko izraisa kuģa darbība;
- 2) cilvēka dzīvības zaudēšanu vai viņa veselībai nodarīto kaitējumu, kas radies uz ūdens vai sauszemes saistībā ar kuģa ekspluatāciju;
- 3) glābšanu vai jebkuru glābšanas līgumu, arī īpašo kompensāciju par tāda kuģa vai kravas glābšanu, kas apdraud vidi;
- 4) kuģa radītu kaitējumu vai kaitējuma draudiem videi (arī piekrastei) vai ar vidi saistītām interesēm; tādiem saprātīgiem un pamatotiem pasākumiem, kas veikti, lai mazinātu vai novērstu šādus kaitējumus; atlīdzību par šādiem kaitējumiem; tādu pasākumu izmaksām, kuri veikti vai tiks veikti, lai atjaunotu dabas vidi; kaitējumiem, kas radušies vai varēja rasties trešajai personai saistībā ar videi nodarīto kaitējumu; šajā punktā minētajiem apstākļiem līdzīgiem kaitējumiem, zudumiem vai izmaksām;
- 5) izmaksām un izdevumiem, kas saistīti ar nogrimuša, bojāta, uz sēkļa uzskrējuša vai pamesta kuģa izcelšanu, pārvietošanu, atgūšanu, iznīcināšanu vai padarīšanu par nekaitīgu, ieskaitot visu, kas atrodas vai atradās uz kuģa, kā arī izmaksām vai izdevumiem, kas saistīti ar pamesta kuģa saglabāšanu un tā apkalpes uzturēšanu;
- 6) līgumu par kuģa iznomāšanu vai izmantošanu saskaņā ar fraktēšanas vai jebkuru citu līgumu;
- 7) līgumu par kravas vai pasažieru pārvadājumu ar kuģi saskaņā ar fraktēšanas vai jebkuru citu līgumu;
- 8) zaudējumiem vai bojājumiem, kas radušies kravai vai saistībā ar kravu (ieskaitot bagāžu), kura tiek pārvadāta ar kuģi;
- 9) vispārējo avāriju;
- 10) vilkšanas pakalpojumu sniegšanu;
- 11) loča pakalpojumu sniegšanu;

12) kuģa darbībai, vadībai, saglabāšanai vai uzturēšanai piegādātām precēm, materiāliem, krājumiem, degvielai, iekārtām (ieskaitot konteinerus) vai sniegtiem pakalpojumiem;

13) kuģa būvēšanu, remontu, rekonstrukciju, kuģa pārveidošanu vai iekārtu uzstādīšanu;

14) maksājumiem par ostas, kanāla, doka vai citu ūdensceļu izmantošanu;

15) kapteinim, virsniekiem un citiem apkalpes locekļiem paredzētajām algām un citām ar viņu darbu uz kuģa saistītām naudas summām, ieskaitot repatriācijas izdevumus un sociālās apdrošināšanas maksājumus;

16) kuģa vai tā īpašnieka krastaprūpes (disbursmenta) rēķiniem;

17) kuģa apdrošināšanas prēmijām (ieskaitot savstarpējās apdrošināšanas iemaksas), kuras maksā kuģa īpašnieks vai berbouta fraktētājs vai kuras tiek maksātas kuģa īpašnieka vai berbouta fraktētāja vārdā;

18) jebkuru komisijas naudu, starpnieku vai aģentu pakalpojumu maksājumiem, kurus par kuģi maksā kuģa īpašnieks vai berbouta fraktētājs vai kuri tiek maksāti kuģa īpašnieka vai berbouta fraktētāja vārdā;

19) jebkuriem strīdiem par kuģa īpašuma vai valdījuma tiesībām;

20) jebkuriem strīdiem starp kuģa kopīpašniekiem par kuģa nodarbinātību vai iegūto peļņu;

21) kuģa hipotēku vai hipotekārajām prasībām, vai jebkādiem tāda paša veida apgrūtinājumiem attiecībā uz kuģi;

22) jebkuru strīdu par kuģa pārdošanas līgumu.

(2) Jūras prasību var balstīt uz vienu vai vairākiem šā panta pirmajā daļā minētajiem apstākļiem.

49.pants. Priekšnoteikumi kuģa arestam

(1) Kuģi drīkst arestēt vai atbrīvot no aresta tikai ar tiesas nolēmumu. Kuģi drīkst arestēt arī pirms prasības celšanas tiesā.

(2) Lai nodrošinātu jūras prasību, kuģi drīkst arestēt arī tad, ja saskaņā ar līguma nosacījumiem par jurisdikciju, šķīrējtiesu vai piemērojamo likumu vai uz likuma pamata jūras prasība, kas nodrošināta ar kuģa arestu, ir piekritīga citai tiesai, citas valsts tiesai vai lietu izskata saskaņā ar citas valsts normatīvajiem aktiem.

50.pants. Tiesības arestēt kuģi

(1) Jebkura kuģa arests ir pieļaujams, ja attiecībā uz šo kuģi pastāv jūras prasība un ja ir spēkā viens no šādiem nosacījumiem:

1) persona, kurai kuģis piederēja jūras prasības rašanās brīdī, ir atbildīga par prasību un ir kuģa īpašnieks kuģa aresta brīdī;

2) persona, kura bija kuģa berbouta fraktētājs jūras prasības rašanās brīdī, ir atbildīga par prasību un ir berbouta fraktētājs vai kuģa īpašnieks kuģa aresta brīdī;

3) prasība izriet no kuģa hipotēkas vai cita tāda paša veida apgrūtinājuma;

4) prasība attiecas uz kuģa īpašuma vai valdījuma tiesībām;

5) prasība vērsta pret kuģa īpašnieku, berbouta fraktētāju, kuģa operatoru un šo prasību nodrošina jūras privilēģija.

(2) Arestēt drīkst arī jebkuru citu kuģi vai kuģus, kas aresta brīdī atrodas tādas personas īpašumā, kura ir atbildīga par jūras prasību un prasības rašanās brīdī bija:

- 1) tā kuģa īpašnieks, attiecībā uz kuru radusies jūras prasība;
 - 2) šā kuģa berbauta, laika vai reisa fraktētājs.
- (3) Šā panta otrās daļas noteikumi neattiecas uz prasībām, kuras izriet no kuģa īpašuma un valdījuma tiesībām.

51.pants. Kuģa atbrīvošana no aresta

- (1) Tiesa atceļ kuģa arestu, ja ir sniegts atbilstošs nodrošinājums.
- (2) Ja puses nevar vienoties par nodrošinājuma apmēru un veidu, to nosaka tiesa, nepārsniedzot arestētā kuģa vērtību.
- (3) Lūgumu atbrīvot kuģi no aresta pret nodrošinājumu neuzskata par atbildības atzīšanu, atteikšanos no aizstāvības vai tiesībām ierobežot atbildību.
- (4) Ja kuģis ir arestēts citā valstī un netiek atbrīvots no aresta, kaut gan nodrošinājums par to pašu prasību ir iesniegts Latvijas tiesā, Latvijas tiesa šo nodrošinājumu atceļ.
- (5) Ja kuģis, pamatojoties uz attiecīgu nodrošinājumu, ir atbrīvots no aresta citā valstī, nodrošinājumu par to pašu prasību Latvijā atdod tādā apmērā (piemērojot zemāko summu), lai kopējais nodrošinājuma apmērs abās valstīs nepārsniegtu:

- 1) prasību, par kuru kuģis arestēts;
- 2) kuģa vērtību.

(6) Šā panta piektajā daļā noteikto atbrīvošanu no aresta var prasīt, ja sniegtais nodrošinājums citā valstī ir prasītājam pieejams un brīvi saņemams.

(7) Persona, kas saskaņā ar šā panta pirmo daļu sniedz nodrošinājumu, jebkurā laikā var lūgt šāda nodrošinājuma samazināšanu, maiņu vai atcelšanu.

52.pants. Tiesības uz atkārtotu kuģa arestu

(1) Ja kuģis ir bijis arestēts un arests atcelts vai arī attiecībā uz kuģi ir sniegts cits nodrošinājums, kas nodrošina jūras prasību, šo kuģi nedrīkst arestēt atkārtoti vai arestēt par nodrošināto prasību, izņemot šādus gadījumus:

- 1) nodrošinājuma veids un apmērs attiecībā uz to pašu prasību ir nepietiekams, ievērojot nosacījumu, ka nodrošinājuma kopsumma nedrīkst pārsniegt kuģa vērtību;
- 2) persona, kas sniegusi nodrošinājumu, nespēj vai nespēs pilnīgi vai daļēji izpildīt saistības;
- 3) arestētais kuģis ir atbrīvots vai iepriekš sniegtais nodrošinājums atcelts:
 - a) pēc prasītāja lūguma vai ar prasītāja pamatotu un saprātīgu piekrišanu,
 - b) tāpēc ka prasītājs, saprātīgi rīkojoties, nevarēja apturēt aresta atcelšanu.

(2) Jebkuru citu kuģi, kuru varētu arestēt, pamatojoties uz vienu un to pašu jūras prasību, nedrīkst arestēt, izņemot šādus gadījumus:

- 1) nodrošinājuma veids un apmērs attiecībā uz to pašu prasību ir nepietiekams;
- 2) ir piemērojami šā panta pirmās daļas 2. un 3.punkta noteikumi.

(3) Šā panta izpratnē jēdziens "kuģa atbrīvošana" nenozīmē nelikumīgu atbrīvošanu vai izvairīšanos no aresta.

53.pants. Arestēto kuģu īpašnieku un berbouta fraktētāju aizsardzība

(1) Lai arestētu kuģi vai saglabātu tā arestu, tiesa var uzlikt par pienākumu prasītājam, kurš lūdz kuģa arestu vai pēc kura pieteikuma kuģis arestēts kā prasības nodrošinājums, sniegt nodrošinājumu tādā veidā un apmērā un ar tādiem nosacījumiem, kādus tiesa uzskata par nepieciešamiem, lai atlīdzinātu jebkura veida zaudējumus, kas varētu rasties atbildētājam kuģa aresta dēļ un par ko prasītājs var būt atbildīgs, tai skaitā par tādiem zaudējumiem, kurus atbildētājam varētu radīt:

- 1) nepamatots vai nelikumīgs kuģa arests;
- 2) pieprasīts un sniegts nesamērīgi liels nodrošinājums.

(2) Tiesa, kas pieņēmusi nolēmumu par kuģa arestu, var lemt par to, vai un cik lielā apmērā prasītājs ir atbildīgs par kaitējumu un zaudējumiem, kas radušies aresta dēļ, tai skaitā:

- 1) nepamatota vai nelikumīga aresta dēļ;
- 2) nesamērīgi liela nodrošinājuma pieprasīšanas un sniegšanas dēļ.

(3) Nosakot prasītāja atbildību saskaņā ar šā panta otro daļu, piemēro Latvijas normatīvos aktus.

(4) Ja lietu pēc būtības izskata citas valsts tiesa vai šķīrējtiesa saskaņā ar šā kodeksa 54.panta noteikumiem, tiesvedību par prasītāja atbildību saskaņā ar šā panta otro daļu aptur, līdz tiek pieņemts ārvalsts tiesas nolēmums.

(5) Persona, kas saskaņā ar šā panta pirmo daļu ir sniegusi nodrošinājumu, jebkurā laikā var lūgt tiesu to samazināt, mainīt vai atcelt.

54.pants. Lietas izskatīšana pēc būtības

(1) Ja kuģis ir arestēts Latvijā vai arests atcelts pret attiecīgu nodrošinājumu, lietu pēc būtības izskata Latvijas tiesa, izņemot gadījumu, kad puses labprātīgi vienojas nodot strīdu izskatīšanai citas valsts tiesā, kas piekrīt izskatīt lietu pēc būtības, vai šķīrējtiesā.

(2) Latvijas tiesa neizskata lietu pēc būtības, ja lietas izskatīšana pēc būtības ir piekritīga citas valsts tiesai.

(3) Latvijas tiesa nosaka prasītājam termiņu prasības iesniegšanai piekritīgajā tiesā vai šķīrējtiesā, ja Latvijas tiesa pieņēmusi nolēmumu par kuģa arestu vai aresta aizstāšanu ar cita veida nodrošinājumu, bet:

- 1) nav tiesīga izskatīt lietu pēc būtības;
- 2) ir atteikusies izskatīt lietu pēc būtības saskaņā ar šā panta otro daļu.

(4) Ja prasība netiek iesniegta šā panta trešajā daļā noteiktajā termiņā, tiesa pēc ieinteresētās personas lūguma lemj par arestētā kuģa vai sniegtā nodrošinājuma atcelšanu.

(5) Gadījumā, kad prasība ir iesniegta šā panta trešajā daļā noteiktajā termiņā vai kad tiesvedība ir uzsākta, jebkāds likumīgā spēkā stāties ārvalsts tiesas nolēmums attiecībā uz arestēto kuģi vai sniegto nodrošinājumu ir atzīstams un izpildāms, ja:

- 1) atbildētājam ir attiecīgi paziņots par šādu tiesvedību un dota iespēja piedalīties tiesas procesā;
- 2) šāda atzīšana nav pretrunā ar valsts publisko kārtību.

55.pants. Kuģa piespiedu pārdošanas (izsoles) paziņojums

(1) Pirms kuģa piespiedu pārdošanas (izsoles) tiesu izpildītājs sagatavo paziņojumu par kuģa piespiedu pārdošanu (izsoli) un nosūta to šādām personām:

- 1) kuģu reģistratoram;

2) visu to kuģa hipotēku vai citu reģistrēto tiesību turētājiem, kuras nav noformētas uz uzrādītāju;

3) visu to kuģa hipotēku vai citu reģistrēto tiesību turētājiem, kuras noformētas uz uzrādītāju, kā arī šā kodeksa 33.pantā noteikto jūras privilēģiju turētājiem, ja šīs personas ir informējušas tiesu izpildītāju par savām prasībām;

4) kuģa īpašniekiem.

(2) Paziņojumu nosūta 30 dienas pirms kuģa piespiedu pārdošanas (izsoles) datuma, un tajā iekļauj šādas ziņas:

1) kuģa piespiedu pārdošanas (izsoles) laiks, vieta un citas ziņas, kas nepieciešamas, lai šā panta pirmajā daļā minētās personas varētu aizstāvēt savas intereses;

2) ja kuģa piespiedu pārdošanas (izsoles) laiku un vietu nevar precīzi noteikt, paziņo aptuveno kuģa piespiedu pārdošanas (izsoles) laiku un paredzamo vietu, kā arī citas ziņas, kas nepieciešamas, lai šā panta pirmajā daļā minētās personas varētu aizstāvēt savas intereses.

(3) Ja paziņojums nosūtīts saskaņā ar šā panta otrās daļas 2.punktu, nosūta arī atkārtotu paziņojumu par konkrētu kuģa piespiedu pārdošanas (izsoles) laiku un vietu. Šādu atkārtotu paziņojumu nosūta ne vēlāk kā septiņas dienas pirms kuģa piespiedu pārdošanas (izsoles).

(4) Šajā pantā minēto paziņojumu noformē rakstveidā un nosūta ierakstītā pasta sūtījumā vai izmanto citus sakaru līdzekļus, kas nodrošina apstiprinājumu par paziņojuma saņemšanu. Vienlaikus ar šā panta otrajā un trešajā daļā minēto paziņojumu nosūtīšanu tiesu izpildītājs publicē šos paziņojumus oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.09.2016. likumu, kas stājas spēkā 12.10.2016.)

56.pants. Prasījumu dzēšana kuģa piespiedu pārdošanas (izsoles) gadījumā

(1) Kuģa piespiedu pārdošanas (izsoles) gadījumā visas kuģa hipotēkas un citi apgrūtinājumi, izņemot tos, kuros ar šo tiesību turētāju piekrišanu ir pāņēmis pircējs, kā arī visas jūras privilēģijas un citas prasības dzēšamas, ja:

1) pārdošanas (izsoles) laikā kuģis atrodas Latvijas jurisdikcijā esošajā teritorijā;

2) pārdošana (izsole) notikusi saskaņā ar normatīvajiem aktiem, to skaitā šā kodeksa 55.panta un šā panta noteikumiem.

(2) No kuģa piespiedu pārdošanas (izsoles) ieņēmumiem tiek apmierinātas prasības šādā secībā:

1) prasības par izdevumiem, kas saistīti ar kuģa arestu un piespiedu pārdošanu (izsoli), to skaitā kuģa un kuģa apkalpes uzturēšanas izmaksas, darba algas un citas šā kodeksa 33.panta pirmās daļas 1.punktā minētās izmaksas;

2) prasības par izdevumiem, kas radušies kompetentai institūcijai, izceļot nogrimušu vai pārvietojot nelaimes gadījumā cietušu kuģi, lai nodrošinātu navigācijas drošību vai aizsargātu jūras vidi;

3) prasības, kas saistītas ar nodokļu un nodevu parādu maksājumiem;

4) prasības, kas saistītas ar kuģa glābšanu, ievērojot šā kodeksa 34.panta otrās un trešās daļas noteikumus;

5) prasības, ko nodrošina jūras privilēģija, izņemot prasības, kas saistītas ar kuģa glābšanu;

6) kuģubūvētāju un kuģu remontētāju prasības, ja viņi pirms kuģa piespiedu pārdošanas (izsoles) ir izmantojuši savas aizturējuma tiesības;

7) prasības, kas saistītas ar ķīlām, hipotēkām un citiem reģistrētiem apgrūtinājumiem;

8) pārējās jūras prasības;

9) citas prasības.

(3) Kuģa piespiedu pārdošanas (izsoles) gadījumā tiesa apstiprina izsoles aktu un pieņem lēmumu par pārdotā kuģa īpašuma tiesību nostiprināšanu uz pircēja vārda, kā arī par kuģa hipotēku, apgrūtinājumu, citu Kuģu reģistrā reģistrēto prasījumu un jūras privilēģiju dzēšanu, izņemot tos, kurus uzņēmis pircējs. Pamatojoties uz tiesas lēmumu, kuģu reģistrators dzēš visas kuģa hipotēkas, apgrūtinājumus un citus Kuģu reģistrā reģistrētos prasījumus, kā arī nostiprina pircēja īpašuma tiesības uz kuģi vai izdod kuģa izslēgšanas apliecību.

(4) Tiesu izpildītājs nodrošina to, lai jebkuri piespiedu pārdošanas (izsoles) ieņēmumi ir pieejami un brīvi saņemami.

XII¹ nodaļa. Kuģa apdrošināšana pret jūras prasībām

(Nodaļa 15.12.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2012.)

56.¹ pants. Apdrošināšanas pienākuma vispārīgās prasības

(1) Ja Latvijas kuģa tilpība ir 300 tilpības vienības vai lielāka, tā īpašniekam, berbouta fraktētājam vai citai par kuģa darbību atbildīgai personai ir pienākums apdrošināt kuģi pret jūras prasībām, uz kurām attiecināmi ierobežojumi, kas noteikti 1976.gada Konvencijā par atbildības ierobežošanu attiecībā uz jūras prasībām atbilstoši grozījumiem, kuri tajā izdarīti ar 1996.gada protokolu (turpmāk — LLMC).

(2) Apdrošināšana šīs nodaļas izpratnē ir apdrošināšana ar pašrisku vai bez tā, pašapdrošināšana, kā arī cits līdzīgs finansiālais nodrošinājums.

(3) Šā panta pirmajā daļā minēto apdrošināšanu pierāda apdrošinātāja izsniegts dokuments, kurš apliecina apdrošināšanas līguma esamību (turpmāk šajā pantā — dokuments) un kurā iekļaujama šāda informācija:

1) kuģa vārds, Starptautiskās Jūniecības organizācijas (IMO) numurs un pieraksta osta;

2) kuģa īpašnieka, berbouta fraktētāja vai citas par kuģa darbību atbildīgas personas vārds, uzvārds vai nosaukums un galvenā komercdarbības vieta;

3) apdrošinājuma veids un ilgums;

4) apdrošinātāja nosaukums, juridiskā adrese (mītnes vai reģistrācijas vieta) un apdrošināšanas līguma noslēgšanas vieta.

(4) Ja dokuments nav angļu, franču vai spāņu valodā, tam pievienojams tulkojums kādā no šīm valodām. Dokuments glabājams uz kuģa.

(5) Šīs nodaļas noteikumus piemēro arī ārvalstu kuģiem, kuri ienāk Latvijas ostā vai enkurvietā vai iziet no tās, kā arī atrodas Latvijas teritoriālajā jūrā.

(6) Šīs nodaļas noteikumus nepiemēro valstij piederošiem vai tās lietošanā esošiem kuģiem, kuri tiek izmantoti vienīgi valsts vajadzībām un nekomerciālos nolūkos.

56.² pants. Apdrošināšanas summa

Šā kodeksa 56.¹ panta pirmajā daļā minētā apdrošināšanas summa katram kuģim katrā nelaimes gadījumā atbilst šā kodeksa 69.panta pirmajā un otrajā daļā un 70.panta pirmajā daļā noteiktajai attiecīgā atbildības ierobežojuma maksimālajai summai.

D sadaļa Atbildība

XIII nodaļa

Atbildības vispārīgie noteikumi

57.pants. Kuģa īpašnieka atbildība

(1) Saskaņā ar šā kodeksa noteikumiem kuģa īpašnieks ir atbildīgs par zaudējumiem, kas radušies viņa dienestā esošā kapteiņa, apkalpes, loča un citu personu vainas dēļ, tām veicot savus darba pienākumus saistībā ar attiecīgo kuģi.

(2) Kuģa īpašnieks, kas ir atbildīgs saskaņā ar šā panta pirmo daļu, ņemot vērā šā kodeksa 282.panta noteikumus, var prasīt zaudējumu atlīdzību izmaksātās summas apmērā no personas, kas izraisījusi zaudējumus. Šā kodeksa 282.panta noteikumus piemēro arī attiecībā uz citiem kuģa apkalpes locekļiem.

58.pants. Kodolpostījumi

Šā kodeksa noteikumi neietekmē citos normatīvajos aktos paredzēto atomkuģa īpašnieka (operatora) atbildību par kodolpostījumu.

XIV nodaļa Sadursmes

59.pants. Nejaušas sadursmes

Ja sadursme notikusi nejauši vai nepārvaramas varas dēļ, kā arī tad, ja nav iespējams konstatēt sadursmes cēloņus, zaudējumus sedz tas, kurš tos ir cietis, arī tad, ja kuģi (vai viens no tiem) nelaimes gadījuma brīdī ir noenkuroti vai citādā veidā nostiprināti.

60.pants. Sadursmes, kas radušās vienas puses vai abu pušu vainas dēļ

(1) Ja bojājumi kuģim, kravai vai personām radušies kuģu sadursmes dēļ un vainīga ir tikai viena puse, tā sedz visus zaudējumus.

(2) Atbildība par zaudējumiem, kas kuģu sadursmes dēļ radušies kuģiem, kravai, apkalpei un pasažieriem, kā arī par trešajām personām piederošajai mantai nodarītajiem bojājumiem tiek noteikta atbilstoši katra sadursmē iesaistītā kuģa vainas pakāpei.

(3) Ja nav iespējams noteikt katra kuģa vainas pakāpi vai sadursmē iesaistīto kuģu vaina ir vienāda, atbildība starp tiem sadalāma vienlīdzīgi.

(4) Par zaudējumiem, kas radušies sakarā ar cilvēka dzīvības zaudēšanu vai viņa veselībai nodarīto kaitējumu, vainīgo kuģu īpašnieki atbilstoši katra vainas pakāpei ir gan solidāri, gan atsevišķi atbildīgi trešajām personām, turklāt kuģa īpašniekam, kas saskaņā ar šā panta otro un trešo daļu samaksājis lielāku summu nekā pienākas, ir regresa prasījuma tiesības attiecībā uz otra vainīgā kuģa īpašnieku vai citiem vainīgo kuģu īpašniekiem.

(5) Persona, pret kuru tiek celta šāda regresa prasība, var izmantot tiesības ierobežot savu atbildību vai tikt atbrīvotai no atbildības saskaņā ar likumu vai līgumu tādā pašā veidā kā tad, ja šo prasību būtu cēlusi cietusī puse. Šāds atbildības ierobežojums vai atbrīvojums no tās nevar ierobežot atbildību vai atbrīvot no tās lielākā mērā, nekā noteikts šā kodeksa XV, XVI un XVII nodaļā vai attiecīgā ārvalsts likumā, kuru piemēro saskaņā ar starptautiskajām privāttiesību normām.

(6) Tiesības uz sadursmes dēļ radušos zaudējumu atlīdzību nav atkarīgas no protesta iesniegšanas vai kādu citu prasību izpildes.

61.pants. Atbildība par faktiski nenotikušu sadursmi

Ja, kuģim izpildot vai neizpildot manevru vai neievērojot sadursmju novēršanas noteikumus, sadursme nav notikusi, atbildību par zaudējumiem, kas tomēr radušies negadījumā iesaistītajiem kuģiem, mantai vai personām,

nosaka saskaņā ar šā kodeksa 60.pantu.

62.pants. Kuģa sadursme ar citiem objektiem

Šīs nodaļas noteikumus piemēro arī tad, ja notikusi kuģa sadursme ar jebkuru citu objektu.

63.pants. Pienākums sniegt palīdzību

(1) Pēc kuģu sadursmes katra kuģa kapteinis iespēju robežās, nepakļaujot nopietnām briesmām savu kuģi, apkalpi un pasažierus:

- 1) gatavojas sniegt palīdzību citam kuģim, kamēr nav pārliecinājies, ka tam palīdzība nav nepieciešama;
- 2) veic visu iespējamo, lai glābtu briesmās esošu cilvēku dzīvību;
- 3) paziņo otra kuģa kapteinim sava kuģa vārdu un pieraksta ostu, kā arī izbraukšanas ostu un ostu, uz kuru kuģis dodas.

(2) Ja kuģa kapteinis bez pamatota iemesla nepilda šā panta pirmajā daļā minētos pienākumus, viņš ir atbildīgs saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

XV nodaļa Atbildības ierobežošana

64.pants. Personas, kurām ir tiesības ierobežot atbildību

(1) Kuģa īpašnieki un glābēji saskaņā ar šīs nodaļas un LLMC noteikumiem var ierobežot savu atbildību attiecībā uz prasībām, kas paredzētas šā kodeksa 65.pantā.

(2) Šīs nodaļas izpratnē jēdziens "kuģa īpašnieks" attiecas uz kuģa īpašnieku, fraktētāju, menedžeri vai operatoru.

(3) Ja kāda no šā kodeksa 65.pantā noteiktajām prasībām ir celta pret jebkuru personu, par kuras darbību vai bezdarbību ir atbildīgs kuģa īpašnieks vai glābējs, šādai personai ir tiesības izmantot šajā nodaļā paredzēto atbildības ierobežošanu.

(4) Šajā nodaļā jēdziens "kuģa īpašnieka atbildība" nozīmē atbildību tajos gadījumos, kad prasība celta pret kuģi.

(5) Atbildības apdrošinātājam ir tiesības izmantot šajā nodaļā paredzētās priekšrocības tādā pašā apjomā, kāds pieejams pašam apdrošinātājam, ja tas skar prasības, uz kurām attiecas atbildības ierobežošana saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem.

(6) Lūgums par atbildības ierobežošanu nenozīmē atbildības atzīšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.12.2011. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2012.)

65.pants. Prasības, uz kurām attiecas atbildības ierobežošana

(1) Ievērojot šā kodeksa 66. un 67.pantu, atbildības ierobežošanu piemēro attiecībā uz:

- 1) prasībām, kas saistītas ar cilvēka dzīvības zaudēšanu vai viņa veselībai nodarīto kaitējumu, vai īpašuma bojāeju, vai bojājumu nodarīšanu īpašumam (ieskaitot ostu būvju un iekārtu, ūdenstilpi, ūdensceļu un navigācijas līdzekļu bojājumus), ja tas noticis uz kuģa vai ir tieši saistīts ar kuģa ekspluatāciju vai glābšanas operācijām un no tām izrietošajiem zaudējumiem;
- 2) prasībām, kas saistītas ar zaudējumu, kurš radies pasažieru vai viņu bagāžas pārvadāšanas aizkavēšanās dēļ;

3) prasībām, kas saistītas ar zaudējumu, kurš radies neatļautas darbības (delikta) dēļ, ja tas noticis tiešā saistībā ar kuģa ekspluatāciju vai glābšanas operācijām;

4) prasībām, kas saistītas ar kuģa izcelšanu, aizvākšanu, iznīcināšanu vai padarīšanu par nekaitīgu (ieskaitot visu, kas atrodas vai atradās uz kuģa), ja kuģis ir nogrimis, cietis avārijā, uzskrējis uz sēkļa vai pamests;

5) prasībām, kas saistītas ar kuģa kravas aizvākšanu, iznīcināšanu vai padarīšanu par nekaitīgu;

6) jebkurām citām prasībām, kuras saistītas ar zaudējumiem, kas ir šīs daļas 1. — 5.punktā minēto prasību pamatā, un par kurām persona, kas ir atbildīga par zaudējumiem, var ierobežot savu atbildību.

(2) Atbildības ierobežošanu attiecībā uz šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām piemēro arī tad, ja tās celtas regresa kārtībā vai tāpēc, lai saņemtu kompensāciju saskaņā ar līgumu vai citādi. Attiecībā uz šā panta pirmās daļas 4., 5. un 6.punktā minētajām prasībām atbildības ierobežošanu nepiemēro, ja tās attiecas uz atlīdzību, kas izriet no līguma, kurš noslēgts ar personu, kas ir atbildīga par zaudējumiem.

66.pants. Prasības, attiecībā uz kurām nepiemēro atbildības ierobežošanu

Šīs nodaļas noteikumus nepiemēro attiecībā uz:

1) prasībām, kas saistītas ar glābšanas atlīdzību, ieskaitot prasības (ja tādas ir) par īpašu kompensāciju saskaņā ar grozītās 1989.gada Starptautiskās glābšanas konvencijas 14.pantu, vai iemaksām vispārējās avārijas gadījumā;

2) prasībām, kas saistītas ar naftas piesārņojuma radītajiem zaudējumiem 1992.gada Protokola par grozījumiem Starptautiskajā konvencijā par civilo atbildību par naftas piesārņojuma radītajiem zaudējumiem izpratnē;

3) jebkuras starptautiskās konvencijas vai Latvijas normatīvo aktu prasībām, kuras regulē vai aizliedz kodolpostījuma radīto zaudējumu atbildības ierobežošanu;

4) prasībām pret atomkuģa kapteini par kodolpostījuma radītajiem zaudējumiem;

5) prasībām, ko iesnieguši kuģa īpašnieka vai glābēja darbinieki, kuru pienākumi saistīti ar kuģa ekspluatāciju vai glābšanas operācijām, ieskaitot viņu mantiniekus vai citas personas, kurām ir tiesības celt šādas prasības, ja saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas attiecas uz darba tiesiskajām attiecībām starp kuģa īpašnieku vai glābēju un viņa darbinieku, kuģa īpašniekam vai glābējam nav tiesību ierobežot savu atbildību vai viņš var ierobežot savu atbildību tikai par summu, kas ir lielāka par šā kodeksa 69.pantā noteikto.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.12.2011. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2012.)

67.pants. Darbības, kas nepieļauj atbildības ierobežošanu

Persona, kura ir atbildīga par zaudējumiem, nav tiesīga ierobežot savu atbildību, ja pierādīts, ka zaudējumi radušies šīs personas darbības vai bezdarbības dēļ, kuras nolūks bijis radīt šādu zaudējumu, vai tādēļ, ka šī persona, apzinādamās šādu zaudējumu iespējamību, tomēr rīkojās neuzmanīgi.

68.pants. Pretprasības

Ja personai, kurai ir tiesības ierobežot savu atbildību saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem, pret prasītāju ir no tā paša gadījuma izrietoša pretprasība, abu attiecīgās prasības tiek savstarpēji ieskaitītas un šīs nodaļas noteikumus piemēro attiecībā uz atlikumu, ja tāds ir.

69.pants. Vispārējie atbildības ierobežojumi

(1) Atbildības robeža attiecībā uz prasībām, kas saistītas ar cilvēka dzīvības zaudēšanu vai viņa veselībai nodarīto kaitējumu, par katru konkrētu gadījumu, izņemot šā kodeksa 70.pantā minētās prasības, tiek noteikta šādā apmērā:

1) 3,02 miljoni norēķina vienību par kuģi, kura tilpība nepārsniedz 2000 tilpības vienības;

2) par kuģi, kura tilpība ir lielāka par 2000 tilpības vienībām, šīs daļas 1.punktā minētajai summai pieskaita:

- a) ja tilpība ir no 2001 līdz 30 000 tilpības vienībām, — par katru vienību 1208 norēķina vienības,
- b) ja tilpība ir no 30 001 līdz 70 000 tilpības vienībām, — par katru vienību 906 norēķina vienības,
- c) par katru vienību, kas pārsniedz 70 000 tilpības vienības, — 604 norēķina vienības.

(2) Atbildības robeža attiecībā uz jebkurām cita veida prasībām par katru konkrētu gadījumu, izņemot šā kodeksa 70.pantā minētās prasības, tiek noteikta šādā apmērā:

1) 1,51 miljons norēķina vienību par kuģi, kura tilpība nepārsniedz 2000 tilpības vienības;

2) par kuģi, kura tilpība ir lielāka par 2000 tilpības vienībām, šīs daļas 1.punktā minētajai summai pieskaita:

- a) ja tilpība ir no 2001 līdz 30 000 tilpības vienībām, — par katru vienību 604 norēķina vienības,
- b) ja tilpība ir no 30 001 līdz 70 000 tilpības vienībām, — par katru vienību 453 norēķina vienības,
- c) par katru vienību, kas pārsniedz 70 000 tilpības vienības, — 302 norēķina vienības.

(3) Ja summa, kas aprēķināta saskaņā ar šā panta pirmo daļu, nav pietiekama, lai pilnībā apmierinātu attiecīgās prasības, summu, kura aprēķināta saskaņā ar šā panta otro daļu, izmanto, lai atlīdzinātu nesamaksāto atlikumu par šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām, un šis nesamaksātais atlikums ir līdzvērtīgs šā panta otrajā daļā minētajām prasībām.

(4) Glābēja atbildības robeža tiek aprēķināta tāpat kā par kuģi, kura tilpība ir 1500 tilpības vienību, ja glābšanas operācijas netiek veiktas no kuģa vai tiek veiktas tieši uz tā kuģa, kuram glābējs sniedz glābšanas pakalpojumus.

(5) Šā kodeksa izpratnē jēdziens "kuģa tilpības vienība" ir kuģa bruto tilpības vienība, kas noteikta saskaņā ar 1969.gada Starptautisko konvenciju par kuģu tilpības mērīšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.12.2011. un 28.05.2020. likumu, kas stājas spēkā 23.06.2020.)

70.pants. Atbildības ierobežošana attiecībā uz pasažieru prasībām

(1) Kuģa īpašnieka atbildības ierobežošanas summa, kas saistīta ar kuģa pasažieru prasībām par cilvēka dzīvības zaudēšanu vai viņa veselībai nodarīto kaitējumu, ko izraisījis atsevišķs gadījums, ir 175 000 norēķina vienību, reizinātas ar pasažieru skaitu, kādu kuģim ir tiesības pārvadāt saskaņā ar pasažieru kuģa drošības apliecību.

(2) Šajā pantā ar jēdzienu "kuģa pasažieru prasības par cilvēka dzīvības zaudēšanu vai viņa veselībai nodarīto kaitējumu" saprot ikvienu personas vai tās vārdā celtu prasību, ja šī persona:

1) tiek pārvadāta ar kuģi saskaņā ar pasažieru pārvadājuma līgumu;

2) ar pārvadātāja piekrišanu pavada transportlīdzekli vai dzīvniekus saskaņā ar kravas pārvadājuma līgumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.12.2011. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2012.)

71.pants. Norēķina vienību pārrēķināšana Latvijas valūtā

(1) Ar šā kodeksa 69. un 70.pantā minēto jēdzienu "norēķina vienība" saprot speciālās aizņēmuma tiesības, ko nosaka Starptautiskais valūtas fonds.

(2) Šā kodeksa 69. un 70.pantā noteiktās summas pārrēķina *euro* atbilstoši grāmatvedībā izmantojamam ārvalstu valūtas kursam tajā dienā, kad tiek iemaksāta fonda summa vai sniegts atbilstošs nodrošinājums.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.09.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

72.pants. Prasību apvienošana

Atbildības ierobežošanu, kas noteikta šā kodeksa 69. un 70.pantā, piemēro prasību kopumam, ko izraisījis atsevišķs gadījums un kas ir vērsts pret kuģa īpašnieku un ikvienu personu, par kuru kuģa īpašnieks ir atbildīgs.

XVI nodaļa

Atbildības ierobežojuma fonds

73.pants. Atbildības ierobežošanas priekšnoteikums

Ja pret kuģa īpašnieku tiesā celta kāda no šā kodeksa 65.pantā noteiktajām prasībām, kuģa īpašniekam ir tiesības ierobežot savu atbildību, izveidojot Atbildības ierobežojuma fondu (turpmāk šajā sadaļā — Vispārējais fonds).

74.pants. Vispārējā fonda izveidošana

(1) Tiesa pieņem nolēmumu par Vispārējā fonda izveidošanu pēc tās personas pieteikuma, pret kuru attiecīgajā tiesā ir celta prasība. Vispārējo fondu veido, ņemot vērā šā kodeksa 69. un 70.pantā noteikto summu, kā arī ar to saistītos procentus, ko aprēķina par laika periodu no datuma, kad noticis gadījums, kas izraisījis atbildību, līdz datumam, kad izveidots Vispārējais fonds. Jebkuru šādi izveidotu fondu izmanto vienīgi to prasību apmierināšanai, uz kurām var attiecināt atbildības ierobežojumu.

(2) Vispārējais fonds, kuru izveidojusi viena no šā kodeksa 72.pantā minētajām personām vai tās apdrošinātājs, uzskatāms par fondu, ko izveidojušas visas šajā pantā minētās personas.

75.pants. Vispārējā fonda sadale

(1) Ievērojot šā kodeksa 69. un 70.panta noteikumus, Vispārējo fondu sadala prasītājiem proporcionāli apmierinātajām prasībām.

(2) Ja par zaudējumiem atbildīgā persona vai apdrošinātājs ir samaksājis prasības summu, kuru var apmierināt no Vispārējā fonda, pirms fonda ir sadalīts, šī persona samaksātās summas apmērā iegūst prasījuma tiesības, kuras persona, kas saņēma samaksāto summu, būtu varējusi izmantot saskaņā ar šo nodaļu.

(3) Šā panta otrajā daļā noteikto prasījuma tiesību pāreju var izmantot arī citas personas attiecībā uz jebkuru zaudējumu atlīdzību, kuru tās ir samaksājušas.

(4) Ja par zaudējumiem atbildīgā persona vai jebkura cita persona konstatē, ka tai būs jāmaksā zaudējumu atlīdzība, attiecībā uz kuru tā varētu izmantot šā panta otrajā un trešajā daļā paredzēto prasījuma tiesību pāreju, ja zaudējumu atlīdzība būtu samaksāta pirms fonda sadalīšanas, tad tiesa, ar kuras nolēmumu Vispārējais fonds ir izveidots, var pieņemt nolēmumu par tādas summas nodalīšanu, kas dotu iespēju šai personai vēlāk iesniegt prasību, ko var apmierināt no Vispārējā fonda.

76.pants. Aizliegums attiecībā uz citām darbībām

(1) Ja Vispārējais fonds izveidots saskaņā ar šā kodeksa 74.pantu, personai, kas cēlusi prasību, kuru var apmierināt no Vispārējā fonda, aizliegts vērst piedziņu pret jebkuru citu tās personas īpašumu, kura izveidojusi vai kuras vārdā izveidots fonds.

(2) Jebkuru kuģi vai citu īpašumu, kas pieder personai, kura izveidojusi vai kuras vārdā ir izveidots Vispārējais fonds, un kas, pamatojoties uz prasību, kuru var apmierināt no Vispārējā fonda, ir arestēts vai apķīlāts jebkurā LLMC dalībvalstī, var atbrīvot no aresta vai apķīlājuma ar tiesas nolēmumu. Šādu atbrīvojumu piemēro, ja Vispārējais fonds izveidots, pamatojoties uz tādas tiesas nolēmumu, kuras piekritībā ir:

1) osta, kurā gadījums noticis, vai ienākšanas osta, ja tas noticis ārpus ostas;

2) osta, kurā pasažieri izkāpj krastā (attiecībā uz prasībām par cilvēka dzīvības zaudēšanu vai viņa veselībai nodarītu kaitējumu);

3) izkraušanas osta (attiecībā uz prasībām, kas saistītas ar bojātu kravu);

4) valsts, kurā kuģim vai citam īpašumam uzlikts arests.

(3) Šā panta pirmās un otrās daļas noteikumus piemēro tikai tad, ja prasītājs var celt no Vispārējā fonda apmierināmu prasību tiesā, ar kuras nolēmumu minētais fonds ir izveidots, un ja šis fonds ir brīvi pieejams prasītājam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.12.2011. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2012.)

77.pants. Vispārējā fonda izveidošana un sadale

Vispārējā fonda izveidošana un sadale, kuru veic Latvijas tiesa, notiek saskaņā ar šā kodeksa XVIII nodaļas noteikumiem.

78.pants. Piemērošana

(1) Šīs nodaļas noteikumus piemēro, ja jebkura šā kodeksa 64.pantā minētā persona vēlas ierobežot savu atbildību Latvijas tiesā vai panākt kuģa vai cita īpašuma atbrīvošanu no aresta vai apķīlāšanas vai cita nodrošinājuma atcelšanu.

(2) Šīs nodaļas noteikumus nepiemēro:

1) transportlīdzekļiem uz gaisa spilveniem;

2) peldošām platformām, kas uzbūvētas jūras dibena dabisko resursu izpētei un ieguvei vai augsnes izpētei.

XVII nodaļa

Atbildība par naftas izraisīto piesārņojumu

79.pants. Kuģa īpašnieka atbildība

(1) Neatkarīgi no vainas pakāpes kuģa īpašnieks ir atbildīgs par naftas piesārņojuma izraisītajiem zaudējumiem.

(2) Naftas piesārņojuma izraisītie zaudējumi ir:

1) kaitējums vai zaudējumi, ko izraisījusi naftas izplūde ārpus kuģa vai izmešana no kuģa, peļņas zudums, kā arī to pasākumu izmaksas, kuri nepieciešami un tiek vai tiks veikti, lai atjaunotu piesārņoto vidi;

2) piesārņojuma novēršanas pasākumu izmaksas un turpmākie zaudējumi, kas var rasties piesārņojuma novēršanas pasākumu dēļ.

(3) Kuģis šīs nodaļas izpratnē ir peldoša konstrukcija, kas izgatavota vai piemērota naftas pārvadāšanai tilpnēs, izņemot šā kodeksa 96.panta pirmajā daļā minēto. Kuģis, kas var pārvadāt naftu un citas kravas, tiek uzskatīts par kuģi tikai tad, kad tas ved naftu, un nākamajā reisā pēc šāda pārvadājuma, izņemot gadījumu, kad ir pierādīts, ka tā tilpnēs nav naftas produktu pārvadājuma atlieku.

(4) Nafta šīs nodaļas izpratnē ir jebkāda noturīga ogļūdeņraža minerālu nafta (jēlnafta, mazuts, smagā dīzeļdegviela vai smērējļa) neatkarīgi no tā, vai tiek pārvadāta kuģa kravas tankos kā krava vai tvertnēs kā degviela.

(5) Kuģa īpašnieks šīs nodaļas izpratnē ir persona vai personas, kas reģistrētas kā kuģa īpašnieks, vai, ja reģistrācija nav notikusi, persona, kurai pieder kuģis. Ja kuģis ir valsts īpašums, bet to izmanto kuģa operators, par kuģa īpašnieku šīs nodaļas izpratnē uzskatāms kuģa operators.

(6) Par piesārņojuma radītajiem zaudējumiem ir atbildīga persona, kura bija kuģa īpašnieks tā negadījuma laikā, kas radīja piesārņojumu, vai, ja negadījums sastāv no vairāku atgadījumu virknes, pirmā atgadījuma laikā, izņemot šā kodeksa 80.pantā minētos gadījumus.

(7) Šajā nodaļā minētā Atbildības konvencija ir 1992.gada Starptautiskā konvencija par civilo atbildību par naftas

piesārņojuma radītajiem zaudējumiem.

(8) Šajā nodaļā minētā Fonda konvencija ir 1992.gada Starptautiskā konvencija par Starptautiskā fonda nodibināšanu naftas piesārņojuma radīto zaudējumu kompensācijai.

80.pants. Kuģa īpašnieka atbildību izslēdzošie apstākļi

(1) Kuģa īpašnieks nav atbildīgs, ja pierāda, ka zaudējumi radušies:

- 1) karadarbības vai tai līdzīga bruņota konflikta, pilsoņu kara vai dumpja, kā arī neparedzamas nepārvaramas dabas parādības dēļ;
- 2) tikai trešās personas rīcības rezultātā, ja tās nolūks bija radīt zaudējumus;
- 3) tikai tādas institūcijas vainas dēļ, kura ir atbildīga par navigācijas tehnisko līdzekļu uzturēšanu.

(2) Ja kuģa īpašnieks pierāda, ka cietusi persona ar ļaunu nolūku vai neuzmanības dēļ veicinājusi zaudējumu rašanos, īpašnieku var pilnībā vai daļēji atbrīvot no zaudējumu atlīdzināšanas pienākuma.

81.pants. Ar negadījumu saistīto personu atbildība

(1) Pret kuģa īpašnieku nevar izvirzīt citas prasības par naftas piesārņojuma radīto zaudējumu atlīdzību kā vien šajā nodaļā minētās. Prasību attiecībā uz naftas piesārņojuma radīto zaudējumu atlīdzību saskaņā ar šo nodaļu vai citos gadījumos nevar izvirzīt pret:

- 1) kuģa īpašnieka pārstāvjiem vai darbiniekiem, vai apkalpes locekļiem;
- 2) loci vai citu personu, kas, nebūdama apkalpes loceklis, pilda savus pienākumus uz kuģa;
- 3) jebkuru kuģa fraktētāju (ieskaitot berbouta fraktētāju), menedžeri vai operatoru;
- 4) jebkuru personu, kas veic glābšanas pasākumus (operācijas) ar kuģa īpašnieka piekrišanu vai pēc kompetentas institūcijas rīkojuma;
- 5) jebkuru personu, kas veic zaudējumu novēršanas pasākumus;
- 6) visiem šīs daļas 3., 4. un 5.punktā minēto personu darbiniekiem vai pārstāvjiem, ja vien zaudējumu nav izraisījis viņu darbība vai bezdarbība, kuras nolūks bija radīt zaudējumu, vai neuzmanība, apzinoties, ka šis zaudējums varētu rasties.

(2) Regresa prasību par piesārņojuma radīto zaudējumu kompensāciju nevar celt pret personām, kuras minētas šā panta pirmās daļas 1., 2., 4., 5. un 6.punktā, ja vien šīs personas nav radījušas zaudējumu ļaunā nolūkā vai aiz rupjas neuzmanības, apzinoties, ka šis zaudējums varētu rasties.

82.pants. Atbildības ierobežojumi

(1) Kuģa īpašnieka atbildība par vienu negadījumu saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem tiek ierobežota līdz kopējam apmēram, kas aprēķināms šādi:

- 1) 4,51 miljons norēķina vienības par kuģi, kura tilpība nepārsniedz 5000 tilpības vienības;
- 2) par kuģi, kura tilpība ir no 5001 līdz 140 000 tilpības vienībām, — par katru papildu tilpības vienību šīs daļas 1.punktā minētajai summai pieskaita 631 norēķina vienību;
- 3) 89,77 miljoni norēķina vienības par kuģi, kura tilpība pārsniedz 140 000 tilpības vienības.

(2) Atbildības ierobežojumi attiecas uz atbildību par piesārņojumu vienā negadījumā vai negadījumā, kas sastāv no vairāku atgadījumu virknes. Ierobežojumi netiek piemēroti attiecībā uz kuģa īpašnieka atbildību par nokavējuma procentiem vai tiesāšanās izdevumiem.

(3) Kuģa īpašniekam nav tiesību uz šajā nodaļā minētajiem atbildības ierobežojumiem, ja ir pierādīts, ka piesārņojuma radīto zaudējumu izraisījusi viņa darbība vai bezdarbība, kuras nolūks bija radīt zaudējumu, vai neuzmanība, apzinoties, ka šis zaudējums varētu rasties.

(4) Norēķina vienība ir šā kodeksa 71.pantā noteiktā vienība. Kuģa tilpība ir bruto tilpība, kas aprēķināta saskaņā ar 1969.gada Starptautiskās konvencijas par kuģu tilpības mērīšanu pirmajā pielikumā iekļautajiem aprēķināšanas noteikumiem.

83.pants. Atbildības konvencijas fonds un atbildības ierobežošanas procedūra

(1) Kuģa īpašnieks, kas vēlas ierobežot savu atbildību saskaņā ar šā kodeksa 82.pantu, iesniedz pieteikumu par Atbildības konvencijas fonda izveidošanu tajā tiesā, kurā ir uzsākta vai saskaņā ar šā kodeksa 91.panta pirmajā daļā noteikto piekritību var tikt uzsākta tiesvedība par zaudējumu piedziņu saskaņā ar šā kodeksa 79.pantu. Pēc Atbildības konvencijas fonda izveidošanas kuģa īpašnieks vai cietusī persona var iesniegt prasību par fonda sadali saskaņā ar šā kodeksa XVIII nodaļas noteikumiem.

(2) Atbildības konvencijas fonda sadala visām prasībām, kuru pamats ir viens negadījums vai negadījums, kas sastāv no vairāku atgadījumu virknes, proporcionāli summai, kāda pienākas katram prasītājam, ievērojot šā kodeksa XVIII nodaļas noteikumus.

(3) Prasība, kas radusies saistībā ar izmaksām, ko labprātīgi uzņēmis kuģa īpašnieks, lai ierobežotu vai aizkavētu piesārņojumu, ir vienlīdzīga ar citām prasībām.

(4) Atbildības konvencijas fonda izveidošana un sadale, kuru veic Latvijas tiesa, notiek saskaņā ar šā kodeksa XVIII nodaļas noteikumiem.

(5) Ja kuģa īpašnieks ir izveidojis Atbildības konvencijas fonda saskaņā ar Atbildības konvenciju kādā citā šīs konvencijas dalībvalstī, šis fonds attiecībā uz kuģa īpašnieka tiesībām ierobežot atbildību ir pielīdzināms fondam, kas izveidots ar Latvijas tiesas nolēmumu.

84.pants. Kuģa aresta atcelšana

(1) Ja kuģa īpašniekam ir tiesības ierobežot atbildību saskaņā ar šā kodeksa 82.panta noteikumiem un viņš ir izveidojis Atbildības konvencijas fonda saskaņā ar šā kodeksa 83.pantu, prasību, ko var vērst pret Atbildības konvencijas fondu, nevar vērst pret kuģi vai citiem īpašumiem, kas pieder kuģa īpašniekam. Ja kuģis vai citi īpašumi ir arestēti saistībā ar šo prasību vai kuģa īpašnieks ir sniedzis citu nodrošinājumu, lai izvairītos no aresta, arests vai cits nodrošinājums tiek atcelts.

(2) Šā panta pirmās daļas noteikumus piemēro analogiski, ja kuģa īpašnieks ir izveidojis Atbildības konvencijas fonda saskaņā ar Atbildības konvenciju kādā citā šīs konvencijas dalībvalstī, ar nosacījumu, ka prasītājam ir tiesības celt prasību tiesā, ar kuras nolēmumu izveidots Atbildības konvencijas fonds, un šis fonds ir pieejams prasītājam.

85.pants. Apdrošināšanas pienākums un apliecība

(1) Latvijas kuģa īpašniekam, kura kuģis var pārvadāt vairāk nekā 2000 tonnu naftas, ir pienākums obligāti apdrošināt savu civiltiesisko atbildību vai saņemt citu finansiālās atbildības nodrošinājumu atbilstoši šā kodeksa 79., 80., 81. un 82.panta noteikumiem. Šādu apdrošināšanu vai citu finansiālās atbildības nodrošinājumu apliecina kuģu reģistrators izsniegta apliecība. Bez šīs apliecības kuģis nedrīkst braukt zem Latvijas karoga.

(2) Šā panta pirmajā daļā paredzēto noteikumu piemēro attiecībā uz ārvalstu kuģiem, kas ienāk ostā vai iziet no tās vai citas iekraušanas vai izkraušanas vietas Latvijā un pārvadā vairāk nekā 2000 tonnu naftas. Ja kuģis ir reģistrēts valstī, kas ir Atbildības konvencijas dalībvalsts, tam nepieciešama šīs konvencijas prasībām atbilstoša apliecība par obligātās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu vai citu finansiālās atbildības nodrošinājumu.

86.pants. Valsts kuģi

Latvijas valstij piederošiem kuģiem, kuri var pārvadāt vairāk nekā 2000 tonnu naftas, piemēro šā kodeksa 85.panta pirmajā daļā paredzēto noteikumu, bet obligātās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas vai citas finansiālās atbildības nodrošinājuma vietā kuģim var būt kuģu reģistrators izsniegtā apliecība par to, ka kuģis pieder valstij un ka

atbildība ir segta līdz ierobežojuma apjomam. Satiksmes ministrs var noteikt šādas apliecības formu.

87.pants. Noteikumu neievērošanas sekas

Ja kuģim nav apliecības par obligāto civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu vai citu finansiālās atbildības nodrošinājumu vai šā kodeksa 86.pantā minētās apliecības, ostas valsts kontroles inspektors var aizliegt kuģim iziet no Latvijas ostas, ieiet citā iekraušanas vai izkraušanas vietā Latvijā vai iziet no tās vai arī pieprasīt, lai kuģis izkrauj kravu vai atstāj Latvijas ūdeņus.

88.pants. Prasības pret apdrošinātāju vai finansiālās atbildības nodrošinājuma sniedzēju

(1) Jebkuru prasību par piesārņojuma izraisīto zaudējumu atlīdzību var celt tieši pret apdrošinātāju vai jebkuru citu personu, kas sniedz finansiālās atbildības nodrošinājumu attiecībā uz kuģa īpašnieka atbildību par piesārņojuma izraisītajiem zaudējumiem (turpmāk šajā nodaļā — finansiālā nodrošinājuma sniedzējs). Šādā gadījumā finansiālā nodrošinājuma sniedzējs ir tiesīgs ierobežot savu atbildību atbilstoši šā kodeksa 82.panta pirmās daļas prasībām arī tajos gadījumos, kad kuģa īpašnieks saskaņā ar šā kodeksa 82.panta trešās daļas noteikumiem nav tiesīgs izmantot savas atbildības ierobežošanu.

(2) Finansiālā nodrošinājuma sniedzējs ir tiesīgs izmantot tādus pašus aizstāvības pierādījumus, kādus būtu tiesīgs izmantot kuģa īpašnieks, izņemot aizstāvības pierādījumus, kuri izriet no kuģa īpašnieka bankrota vai likvidācijas.

(3) Finansiālā nodrošinājuma sniedzējs ir tiesīgs aizstāvēt sevi, iesniedzot pierādījumus par to, ka kuģa īpašnieks piesārņojuma radītos zaudējumus izraisījis ar ļaunu nolūku.

(4) Finansiālā nodrošinājuma sniedzējs nav tiesīgs savai aizstāvībai izmantot pierādījumus, kuri izriet no viņa paša un kuģa īpašnieka savstarpējām līgumiskajām attiecībām.

(5) Finansiālā nodrošinājuma sniedzējs ir tiesīgs lūgt, lai tiesa pieaicina kuģa īpašnieku kā lietas dalībnieku.

(6) Saskaņā ar šā kodeksa 83.pantu finansiālā nodrošinājuma sniedzēja izveidotam Atbildības konvencijas fondam ir tādas pašas juridiskas sekas kā fondam, kuru ar tādiem pašiem noteikumiem izveidojis kuģa īpašnieks. Šādu fondu var izveidot pat tad, ja kuģa īpašniekam nav tiesību ierobežot savu atbildību, taču šis apstāklis neierobežo kreditoru prasības pret kuģa īpašnieku.

89.pants. Starptautiskais kompensācijas fonds

(1) Papildus zaudējumu atlīdzībai, kurus cietusī persona var piedzīt saskaņā ar šā kodeksa 79. — 84. un 88.pantu, tai ir tiesības arī uz zaudējumu atlīdzību saskaņā ar Fonda konvencijas noteikumiem.

(2) Šā kodeksa 81.panta otro daļu piemēro Starptautiskā kompensācijas fonda prasībām par atlīdzību no personām, kuras nav kuģa īpašnieks vai finansiālā nodrošinājuma sniedzējs.

90.pants. Iemaksas Starptautiskajā kompensācijas fondā

(1) Iemaksas Starptautiskajā kompensācijas fondā izdara importētājs, ja nafta Latvijā piegādāta pa jūru, ievērojot Fonda konvencijas prasības, un kopējais naftas importa apjoms kalendāra gadā pārsniedz 150 000 tonnu. Iemaksas apmēru nosaka Starptautiskā kompensācijas fonda asambleja.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētās personas katru gadu līdz 1.februārim informē Satiksmes ministriju par naftas importa apjomu iepriekšējā kalendāra gadā. Šo informāciju nosūta Starptautiskajai jūniecības organizācijai saskaņā ar likumu "Par 1992.gada Protokolu par grozījumiem 1971.gada Starptautiskajā konvencijā par starptautiskā fonda nodibināšanu naftas piesārņojuma radīto zaudējumu kompensācijai".

(3) Amatpersonai (darbiniekam) aizliegts izpaust šā panta otrajā daļā minēto informāciju, kas tai kļuvusi zināma, pildot dienesta pienākumus, ja šajā kodeksā vai citos normatīvajos aktos nav noteikts citādi. Par informācijas izpaušanu vainīgā amatpersona (darbinieks) tiek saukta pie likumā noteiktās atbildības.

91.pants. Prasību piekritība

(1) Prasības pret kuģa īpašnieku vai viņa finansiālā nodrošinājuma sniedzēju par naftas piesārņojuma radītajiem zaudējumiem ceļ Latvijas tiesā pēc zaudējumu nodarīšanas vietas, ja zaudējumi radušies Latvijā vai tās ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā vai ja veikti pasākumi, lai novērstu vai ierobežotu piesārņojuma radītos zaudējumus Latvijā vai tās ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā.

(2) Tiesa, kurai piekrit prasība saskaņā ar šā panta pirmo daļu, var izskatīt visas prasības, kas izriet no negadījuma vai negadījumiem, kam ir viens cēlonis. Tas attiecas arī uz prasībām atlīdzināt zaudējumus par piesārņojumu ārpus Latvijas, ja negadījums noticis Latvijā vai tās ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā.

(3) Prasību par šā kodeksa 83.pantā noteiktā Atbildības konvencijas fonda sadali var iesniegt Latvijas tiesai tikai tad, ja Atbildības konvencijas fonds ir izveidots ar Latvijas tiesas nolēmumu. Prasību iesniedz tai tiesai, ar kuras nolēmumu izveidots Atbildības konvencijas fonds.

92.pants. Prasības, kas attiecas uz Starptautisko kompensācijas fondu

(1) Prasības saskaņā ar Fonda konvenciju var celt Latvijas tiesā šā kodeksa 91.panta pirmajā daļā minētajos gadījumos tikai tad, ja prasība pret kuģa īpašnieku vai viņa finansiālā nodrošinājuma sniedzēju par tiem pašiem zaudējumiem vēl nav celta kādā citā Fonda konvencijas dalībvalstī.

(2) Ja prasība pret kuģa īpašnieku vai viņa finansiālā nodrošinājuma sniedzēju tiek iesniegta saskaņā ar šā kodeksa 91.panta trešo daļu, prasību pret Starptautisko kompensācijas fondu par tiem pašiem zaudējumiem var celt tikai tajā tiesā, kurā tiek izskatīta prasība par Atbildības konvencijas fonda sadali. Prasību pret fondu var celt tiesā, kurai prasība piekritīga saskaņā ar šā kodeksa 91.pantu.

(3) Starptautiskais kompensācijas fonds kā lietas dalībnieks var piedalīties jebkurā lietā par zaudējumu piedziņu, kas vērsta pret kuģa īpašnieku vai viņa finansiālā nodrošinājuma sniedzēju saskaņā ar šo pantu. Lietā pasludinātais spriedums Starptautiskajam kompensācijas fondam ir saistošs.

(4) Pēc jebkura lietas dalībnieka lūguma tiesa informē Starptautisko kompensācijas fondu par celto prasību un, ja nepieciešams, uzaicina fondu piedalīties procesā. Tiesas spriedums Starptautiskajam kompensācijas fondam ir saistošs, ja fonds ir aicināts piedalīties procesā kā lietas dalībnieks. Atkarībā no lietas apstākļiem tiesa lemj par fonda procesuālo statusu.

93.pants. Citu valstu tiesu spriedumu atzīšana un izpilde

(1) Galīgo spriedumu pret kuģa īpašnieku vai viņa finansiālā nodrošinājuma sniedzēju Latvijā atzīst un var izpildīt, ja lieta izskatīta un tiesas nolēmums taisīts Atbildības konvencijas dalībvalstī un ievērota Atbildības konvencijas 9.pantā noteiktā lietu piekritība.

(2) Šā panta pirmās daļas noteikumus piemēro, ja spriedums attiecībā uz Starptautisko kompensācijas fondu pasludināts Fonda konvencijas dalībvalstī vai valstī, kurā Starptautiskajam kompensācijas fondam ir sava pārstāvniecība, ja prasība ir piekritīga attiecīgajai tiesai saskaņā ar Fonda konvencijas 7.panta pirmo vai trešo daļu.

94.pants. Atbildības konvencijas piemērošana

(1) Šā kodeksa 79. — 84. un 88.pantā minēto atbildību par naftas piesārņojuma radītajiem zaudējumiem piemēro attiecībā uz:

- 1) zaudējumiem, kas radušies Latvijā vai tās ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā;
- 2) zaudējumiem, kas radušies Atbildības konvencijas dalībvalstī vai tās ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā;
- 3) izdevumiem, kas saistīti ar darbībām, kuras veiktas naftas piesārņojuma radīto zaudējumu novēršanai vai ierobežošanai, neatkarīgi no tā, kur šādas darbības veiktas.

(2) Ja valsts, kas minēta šā panta pirmās daļas 2.punktā, nav noteikusi ekskluzīvo ekonomisko zonu, šo zonu attiecina uz tās valsts jūras teritoriju, kuru šī valsts ir noteikusi saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, bet ne tālāk kā 200 jūras jūdzes no bāzes līnijas.

(3) Šā kodeksa 79. — 93.pantu nepiemēro attiecībā uz valstij piederošiem vai tās lietošanā esošiem kuģiem, kuri naftas noplūdes vai izkraušanas laikā izmantoti vienīgi valsts vajadzībām un nekomerciālos nolūkos.

95.pants. Izņēmums attiecībā uz Atbildības konvencijas piemērošanu

Ja Latvijas tiesā celta prasība par naftas piesārņojuma radīto zaudējumu atlīdzību, turklāt kuģis šo piesārņojumu izraisījis valstī, kas nav Atbildības konvencijas dalībvalsts, vai atklātajā jūrā, kā arī par to izdevumu atlīdzību, kuri saistīti ar darbībām, kas veiktas, lai novērstu vai ierobežotu zaudējumus, kuģa īpašnieka atbildības apmērs saskaņā ar šā kodeksa 82.panta otro un ceturto daļu nedrīkst pārsniegt 89,77 miljonus norēķina vienību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.05.2020. likumu, kas stājas spēkā 23.06.2020.)

96.pants. Vispārējie ierobežojumi attiecībā uz naftas noplūdi

(1) Ja Latvijai vai tās kontinentālā šelfa daļai zaudējumus radījis piesārņojums, ko izraisījis kuģis, kas neatbilst šā kodeksa 79.panta trešās daļas definīcijai, vai uršanas platforma, attiecīgi piemēro šā kodeksa 79.panta un 80.panta noteikumus. Tos piemēro arī tad, ja radušies izdevumi sakarā ar darbībām, kas veiktas, lai novērstu vai ierobežotu zaudējumus.

(2) Atbildību atbilstoši šā panta pirmajai daļai ierobežo saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem, ņemot vērā šā kodeksa 323. un 324.pantu.

(3) Šā panta pirmās un otrās daļas noteikumus piemēro arī attiecībā uz citiem pastāvīgiem naftas produktiem, kas nav minēti šā kodeksa 79.panta ceturtajā daļā, nenoturīgiem naftas produktiem un naftu saturošiem maisījumiem neatkarīgi no tā, vai kuģis vai ierīce atbilst 79.panta trešajā daļā dotajai definīcijai.

97.pants. Latvijas starptautisko saistību ietekme

Šā kodeksa 79. — 96.panta noteikumus nepiemēro, ja tie ir pretrunā ar Latvijas starptautiskajām saistībām pret valstīm, kas nav Atbildības konvencijas dalībvalstis.

XVIII nodaļa

Atbildības ierobežošanas process

98.pants. Atbildības ierobežošanas procesa vispārīgie noteikumi

(1) Šīs nodaļas noteikumus piemēro Vispārējam fondam, kas izveidots saskaņā ar šā kodeksa 74.pantu, un Atbildības konvencijas fondam, kas izveidots saskaņā ar šā kodeksa 83.pantu.

(2) Fondu, kas izveidots saskaņā ar šā kodeksa 95.pantu, uzskata par Vispārējo fondu.

99.pants. Vispārējā fonda un Atbildības konvencijas fonda summas noteikšana

(1) Vispārējais fonds attiecināms uz:

1) to kopsummu, kas saskaņā ar šā kodeksa 69.pantu ir atbildības ierobežojums par prasībām, attiecībā uz kurām tiek piemērots atbildības ierobežojums un kuras izriet no viena un tā paša notikuma;

2) likumiskajiem procentiem no šīs daļas 1.punktā minētās kopsummas par laika periodu no notikuma dienas līdz Vispārējā fonda izveidošanas dienai.

(2) Fonds, kas izveidots saskaņā ar šā kodeksa 95.pantu, atbilst šā panta pirmajā daļā noteiktajam atbildības apmēram.

(3) Atbildības konvencijas fonds atbilst šā kodeksa 82.pantā noteiktajam atbildības apmēram.

100.pants. Pieteikums par fonda izveidošanu

(1) Persona, kura vēlas izveidot Vispārējo fondu vai Atbildības konvencijas fondu (turpmāk šajā nodaļā — fonds), iesniedz tiesai pieteikumu, kurā norāda fonda izveidošanas iemeslus, informāciju par kuģi (lai varētu aprēķināt fonda lielumu), kā arī informāciju par iespējamām prasībām pret fondu.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētā persona iemaksā fonda summu tiesu izpildītāja kantora depozīta kontā vai sniedz tādu nodrošinājumu, kādu nosaka tiesa, ņemot vērā tiesas sprieduma izpildes iespējamību.

101.pants. Fonda izveidošana

(1) Tiesa lemj par fonda izveidošanu, tā lielumu vai sniedzamo nodrošinājumu.

(2) Tiesa lemj par papildu summas iemaksu vai atbilstoša nodrošinājuma sniegšanu tiesvedības izdevumu, fonda izveidošanas un administrēšanas izdevumu segšanai.

(3) Ja fonda iemaksa veikta vai nodrošinājums sniegts pirms tiesas lēmuma, uzskata, ka fonds izveidots ar tiesas lēmuma pieņemšanas dienu, bet, ja minētās darbības veiktas pēc tiesas lēmuma pieņemšanas, — no dienas, kad veikta iemaksa vai sniegts nodrošinājums.

102.pants. Paziņojums

(1) Tiesa uzaicina saskaņā ar šā kodeksa 100.pantu iespējamās prasītājus iesniegt savas prasības pret fondu divu mēnešu laikā no uzaicinājuma saņemšanas dienas, ievērojot šā kodeksa 74. un 105.panta noteikumus.

(2) Paziņojumu par fonda izveidošanu un prasītājiem adresētu uzaicinājumu uz pieteicēja rēķina publicē oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" un pēc tiesas ieskata paziņo arī citādā veidā. Ja nepieciešams, paziņojumu publicē arī citās valstīs.

(3) Personu, kura pieteikusi fonda izveidošanu, un visus zināmos prasītājus informē par fonda izveidošanu, nosūtot paziņojumu ierakstītā pasta sūtījumā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.09.2016. likumu, kas stājas spēkā 12.10.2016.)

103.pants. Fonda administrators

Tiesa pēc saviem ieskatiem var iecelt fonda administratoru. Fonda administratora iecelšanu, maiņu, fonda administrēšanu, izdevumu segšanu un administratora pārskata sniegšanu regulē Civilprocesa likuma 46.nodaļas noteikumi.

104.pants. Prasības iesniegšana

(1) Pēc paziņojuma saņemšanas saskaņā ar šā likuma 102.pantu prasītājs iesniedz prasības pieteikumu Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

(2) Ja prasītājs pirms fonda izveidošanas ir iesniedzis prasības pieteikumu citā tiesā, viņš, uzzinājis par fonda izveidošanu saskaņā ar šā kodeksa 102.pantu, par to paziņo tiesai, ar kuras nolēmumu fonds ir izveidots.

105.pants. Prasības noraidīšana

Prasību, par kuru tiesa nav informēta pirms fonda sadalīšanas pirmās instances tiesā, var apmierināt tikai saskaņā ar šā kodeksa 111.panta otrās daļas noteikumiem.

106.pants. Izmaksas no fonda

Izmaksas no fonda var veikt tikai tad, kad ir beidzies prasību iesniegšanai noteiktais termiņš un tam piekrīt persona, kas pieteikusi fonda izveidošanu, un visi prasītāji, kas iesnieguši prasības pret fondu.

107.pants. Lietas sagatavošana izskatīšanai

(1) Tiesa, sagatavojot lietu izskatīšanai, lemj par fonda sapulces sasaukšanu.

(2) Uz fonda sapulci tiesa uzaicina personas, kas pieteikušas fonda izveidošanu, prasītājus, kas pieteikuši savas prasības, kā arī fonda administratoru.

108.pants. Fonda sapulce

(1) Fonda sapulcē izskata jautājumus par tās personas tiesībām ierobežot atbildību, kura pieteikusi fonda izveidošanu, par atbildības apmēru un pieteiktajām prasībām.

(2) Pirms fonda sapulces administrators sagatavo un izsniedz lietas dalībniekiem savus ieteikumus par izskatāmajiem jautājumiem.

(3) Ja fonda sapulcē panākta vienošanās par fonda sadali, tiesa sadala fondu, pamatojoties uz sapulcē apstiprināto izlīgumu. Izlīgumu apstiprina, apstrīd un atceļ saskaņā ar Civilprocesa likuma 46.nodaļas noteikumiem.

109.pants. Strīdu izšķiršana

Strīdus par tiesībām ierobežot atbildību, par atbildības apmēru vai par prasībām, attiecībā uz kurām nav panākts izlīgums, tiesa var izskatīt kā atsevišķas prasības.

110.pants. Fonda summas daļēja izmaksa

Tiesa var lemt par fonda summas daļēju izmaksu, apmierinot tās prasības, attiecībā uz kurām ir panākts izlīgums.

111.pants. Fonda sadale

(1) Tiesa sadala fondu saskaņā ar šā kodeksa 75., 83., 92., 108., 109. un 110.panta noteikumiem.

(2) Fondu sadala arī tad, ja personai, kas pieteikusi fonda izveidošanu, nav tiesību ierobežot atbildību. Šādā gadījumā fonda sadale neierobežo prasītāja tiesības uz prasības apmierināšanu pilnā apmērā.

E sadaļa Kravas un pasažieru pārvadājumi

XIX nodaļa Kravas pārvadājumu vispārīgie noteikumi

112.pants. Tiesisko attiecību regulēšana

(1) Tiesiskās attiecības, kas rodas, veicot kravas pārvadājumus ar kuģi (turpmāk šajā sadaļā — kravas pārvadājumi), nosaka puses, ievērojot šā kodeksa noteikumus.

(2) Šīs sadaļas noteikumus piemēro arī attiecībā uz tādiem kravas pārvadājumiem, par kuriem nav izdots konosaments.

(3) Kravas pārvadātāja, nosūtītāja un saņēmēja savstarpējās tiesiskās attiecības nosaka konosaments vai cits līdzīgs transportēšanas dokuments. Jūras pārvadājuma līguma nosacījumi, kas nav minēti konosamentā vai citā līdzīgā dokumentā par kravas transportēšanu ar kuģi, ir obligāti saņēmējam, ja konosamentā vai citā transportēšanas dokumentā ir minēts dokuments, kurā tie norādīti.

(4) Kuģa īpašnieka, fraktētāja, kuģa operatora, kapteiņa vai citas par kuģi atbildīgas juridiskās vai fiziskās personas (turpmāk — pilnvarotājs) intereses atbilstoši tās noteiktajam pilnvarojumam ostā var pārstāvēt kuģa aģents. Kuģa aģentēšanu veic komercsabiedrība, kas pilnvarotāja vārdā un interesēs kāro ar kuģa ienākšanu un pārvietošanos ostā un iziešanu jūrā saistītās kuģa lietas, veic kuģa aprūpi ostā un citas darbības pilnvarotāja noteiktajā apjomā (turpmāk — kuģa aģentēšana). Trešās personas nevar pieprasīt, lai kuģi aģentējošā komercsabiedrība veic tādus pienākumus, kurus pilnvarotājs nav paredzējis šā aģenta pilnvarojumā.

(5) Ar kuģu aģentēšanu Latvijas ostās drīkst nodarboties komercsabiedrība, kura atbilst šādām minimālajām prasībām:

1) ir ar labu reputāciju, proti, kuģu aģentu darbinieki nav sodīti par tīšiem noziedzīgiem nodarījumiem pret īpašumu vai tautsaimniecības jomā un sodāmība nav dzēsta vai noņemta, par viņu profesionālo darbību pēdējā gada laikā ostas, valsts vai pašvaldības iestādes nav rakstveidā sniegušas pamatotu negatīvu atzinumu;

2) ir finansiāli droša:

a) tās pamatkapitāls nav mazāks par 7114 *euro*, finanšu resursi atbilst veicamajiem darījumiem (aplīdzināms ar gada pārskatu, auditora ziņojumu vai kredītiestāžu izsniegtām izziņām), kā arī ir veikti visi maksājumi valsts budžetā (aplīdzināms ar attiecīgās institūcijas izsniegtām izziņām par veiktajiem maksājumiem valsts budžetā),

b) ir noslēgusi kuģu aģenta profesionālās darbības civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumu.

(6) *(Izslēgta ar 15.05.2008. likumu.)*

(7) Latvijas Kuģu brokeru un aģentu nacionālā asociācija pārbauda fizisko personu — kuģu aģentu darbinieku — profesionālās prasmes un iemaņas kuģu aģentēšanā attiecīgajās Latvijas ostās un izsniedz sertifikātus par kuģu aģentu darbinieku profesionālo prasmju un iemaņu atbilstību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.2005., 22.03.2007., 15.05.2008. un 19.09.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

113.pants. Kravas pārvadājumu noteikumu piemērošana

(1) Šīs sadaļas noteikumus piemēro attiecībā uz kravas pārvadājuma līgumiem, ja:

1) iekraušanas osta saskaņā ar līgumu atrodas Latvijā;

2) izkraušanas osta saskaņā ar līgumu atrodas Latvijā;

3) konosaments, kas apliecina kravas pārvadājuma līgumu, izdots Latvijā;

4) konosaments, kas apliecina jūras pārvadājuma līgumu, noteic, ka pušu attiecības apspriežamas, pamatojoties uz Latvijas normatīvajiem aktiem.

(2) Šīs sadaļas noteikumus piemēro neatkarīgi no kuģa, pārvadātāja, nosūtītāja, saņēmēja vai jebkuras citas ieinteresētās personas valstiskās piederības.

(3) Ja līgums paredz veikt kravas pārvadājumus vairākos sūtījumos noteiktā laika periodā, šīs sadaļas noteikumus piemēro attiecībā uz katru sūtījumu. Ja sūtījumi tiek veikti saskaņā ar fraktēšanas līgumu, ievēro šā kodeksa 114.panta noteikumus.

114.pants. Kravas pārvadājumi, noslēdzot fraktēšanas līgumu

Šīs sadaļas noteikumi neattiecas uz kravas pārvadājumu, kas tiek veikts saskaņā ar fraktēšanas līgumu, kurš noslēgts par visa kuģa vai tā daļas fraktēšanu. Ja konosaments izdots saskaņā ar fraktēšanas līgumu un ja tas regulē tiesiskās attiecības starp pārvadātāju un konosamenta turētāju, šīs sadaļas noteikumus piemēro konosamentam.

115.pants. Īpaši nosacījumi

(1) Pārvadātājam ir tiesības atteikties no visām vai dažām savām tiesībām, tajā skaitā no tiesībām uz atbrīvošanu no atbildības. Pārvadātājam ir tiesības pastiprināt savu atbildību un saistības. Šāda atteikšanās no tiesībām vai saistību pastiprināšana ir ietverama nosūtītājam izdodamajā konosamentā.

(2) Ja pārvadājamās kravas raksturs un stāvoklis, pārvadāšanas nosacījumi, termiņi vai apstākļi, kādos notiek pārvadāšana, ir tādi, kas attaisno īpašu vienošanos, pārvadātājs un nosūtītājs ir tiesīgi slēgt jebkādu vienošanos par kravu, par pārvadātāja pienākumiem un atbildību, kā arī par pārvadātāja tiesībām attiecībā uz kravu (ieskaitot tiesības uz atbrīvošanu no atbildības) vai par pienākumu nodrošināt kuģa jūrasspēju, ja šāda vienošanās nav pretrunā ar valsts publisko kārtību vai pārvadātāja darbinieku vai pārstāvju pienākumu rūpēties par kravas iekraušanu, apstrādi, novietošanu, pārvadāšanu, glabāšanu un izkraušanu, ja šie nosacījumi ir ietverti konosamentā. Minētos nosacījumus nedrīkst piemērot parastai komerciālai kravas pārvadāšanai.

(3) Šā panta noteikumus nepiemēro attiecībā uz pārvadātāja tiesībām un pienākumiem, kuri izriet no šā kodeksa XV nodaļas noteikumiem par kuģu īpašnieku atbildības ierobežošanu.

116.pants. Kravas piegāde, ko veic nosūtītājs

Nosūtītājs nogādā kravu pārvadātāja norādītajā vietā un laikā. Kravu nogādā tādā veidā un stāvoklī, lai to varētu ērti un droši iekraut, pārvadāt un izkraut.

117.pants. Iepakojuma pārbaude

(1) Pārvadātāja pienākums ir pielikt saprātīgus pūliņus, pārbaudot, vai krava ir iepakota tā, lai nerastos tās zudums vai bojājums vai netiktu radīti zaudējumi citai personai vai īpašumam. Ja krava ir piegādāta aizplombētā konteinerā vai citā transportēšanas ierīcē, pārvadātājam nav pienākuma to atvērt un pārbaudīt, ja vien nav pamatota iemesla uzskatīt, ka krava nav pietiekami labi iepakota.

(2) Pārvadātājs informē nosūtītāju par katru konstatēto trūkumu. Pārvadātājam nav pienākuma pārvadāt kravu, kas nav pienācīgi iepakota, izņemot gadījumu, kad, saprātīgi rīkojoties, konstatētos trūkumus ir iespējams novērst.

118.pants. Bīstamās kravas

(1) Par bīstamo kravu uzskatāma krava, kas atbilst Bīstamo kravu aprites likumā noteiktajai bīstamās kravas definīcijai.

(2) Nosūtītājs bīstamās kravas attiecīgi marķē un savlaicīgi informē pārvadātāju par kravas bīstamo raksturu, kā arī norāda nepieciešamos drošības pasākumus.

(3) Ja nosūtītājam ir citi iemesli uzskatīt, ka kravas īpašību dēļ tās pārvadāšana var radīt draudus vai būtiskas neērtības personām, kuģim vai kravai, viņš par to informē pārvadātāju.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

119.pants. Krava, kurai nepieciešams īpašs pārvadāšanas režīms

Ja kravas pārvadāšanai nepieciešams īpašs režīms, nosūtītājs laikus par to paziņo pārvadātājam un norāda veicamos pasākumus. Ja nepieciešams, kravu attiecīgi marķē.

120.pants. Kvītis par kravas saņemšanu

Nosūtītājs var pieprasīt kvīti par kravas saņemšanas faktu un laiku. Noteikumi par konosamentu un citu transportēšanas dokumentu izdošanu ir paredzēti šā kodeksa XX nodaļā.

121.pants. Frakts samaksas noteikumi

(1) Ja pārvadājuma līgumā nav norādīts frakts apmērs, frakti maksā saskaņā ar pārvadātāja tarifiem. Puses var vienoties, ka frakti maksā, saņemot kravu.

(2) Par kravu, kas pārvadājuma beigās vairs neeksistē, nevar pieprasīt frakts samaksu, ja vien zaudējumu nav izraisījis kravas raksturs, iepakojuma defekts vai nosūtītāja kļūda vai nevērība vai ja pārvadātājs ir pārdevis kravu uz īpašnieka rēķina, to izkrāvis, padarījis nekaitīgu vai iznīcinājis saskaņā ar šā kodeksa 151.panta noteikumiem.

(3) Iepriekš samaksāto frakti atmaksā, ja saskaņā ar šā panta otro daļu pārvadātājam nav tiesību to saņemt.

122.pants. Pienākums samaksāt frakti pārvadājuma līguma neizpildes gadījumā

(1) Ja nosūtītājs atkāpjas no noslēgtā līguma, pirms pārvadājums ir uzsākts, pārvadātājam ir tiesības saņemt neiegūto frakti, kā arī zaudējumu atlīdzību.

(2) Ja nosūtītājs noteiktajā laikā nav piegādājis kravu pārvadātājam un aizkavēšanās būtiski apgrūtina pārvadājuma līguma nosacījumu izpildi, pārvadātājam ir tiesības atkāpties no līguma. Ja nosūtītājs pēc kravas piegādes termiņa nokavējuma vēlas turpināt pārvadājuma līgumu, viņam ir tiesības pieprasīt pārvadātāja apstiprinājumu, ka pārvadātājs neatkāpsies no pārvadājuma līguma. Ja pārvadātājs vēlas izmantot savas tiesības atkāpties no pārvadājuma līguma, viņš par to nekavējoties (bez vilcināšanās) paziņo nosūtītājam. Ja pārvadātājs šajā daļā noteiktajā kārtībā atkāpjas no pārvadājuma līguma, viņam ir tiesības saņemt neiegūto frakti, kā arī zaudējumu atlīdzību.

(3) Ja nosūtītājs vai saņēmējs pieprasa pārvadājuma pārtraukšanu vai kravas piegādes vietas maiņu, pārvadātājam ir tiesības saņemt neiegūto frakti, kā arī zaudējumu atlīdzību. Nosūtītājs vai saņēmējs nevar pieprasīt pārtraukt pārvadājumu, ja tas var izraisīt būtiskus zaudējumus vai neērtības pārvadātājam vai citiem nosūtītājiem.

(4) Piemērojot šo pantu fraktēšanas līgumam, ievēro šā kodeksa 196.panta otrās, trešās un ceturtās daļas noteikumus.

123.pants. Pārvadātāja pienākums aizsargāt kravu

(1) Pirms reisa un reisu uzsākot, pārvadātājs izrāda saprātīgas rūpes par to, lai:

1) padarītu kuģi jūrasspējīgu;

2) pienācīgi nokomplektētu kuģi ar apkalpi un nodrošinātu to ar nepieciešamajiem krājumiem;

3) padarītu kravas telpas, refrižeratortelpas, saldējamās telpas un visas pārējās kuģa daļas, kurās tiek pārvadāta krava, derīgas un drošas kravas saņemšanai un saglabāšanai.

(2) Ņemot vērā šajā nodaļā noteikto, pārvadātājs kravu pienācīgi un rūpīgi iekrauj, apstrādā, novieto, pārvadā, glabā, kā arī rūpējas par kravu un izkrauj to.

(3) Ja krava gājusi bojā, sabojāta vai būtiski aizkavēta, pārvadātājs pēc iespējas ātrāk par to paziņo nosūtītāja norādītajai personai. Ja šādu paziņojumu nevar nosūtīt, pārvadātājs par to informē kravas īpašnieku vai, ja tas nav zināms, nosūtītāju. Šos nosacījumus piemēro arī tad, ja pārvadājumu nevar pabeigt, kā tika plānots.

124.pants. Kravas pārvadāšana uz klāja

(1) Pārvadātājam ir tiesības pārvadāt kravu uz klāja tikai tad, ja viņš par to ir īpaši vienojies ar nosūtītāju vai ja šāda veida pārvadājums atbilst labai kuģošanas praksei, vai ja to nosaka normatīvie akti.

(2) Ja pārvadātājs un nosūtītājs ir vienojušies, ka kravu pārvadā vai to var pārvadāt uz klāja, pārvadātājs konosamentā ieraksta attiecīgu piezīmi. Ja tādas piezīmes nav, pārvadātājam ir pienākums pierādīt to, ka ar nosūtītāju ir panākta vienošanās par kravas pārvadāšanu uz klāja. Tomēr pārvadātājam nav tiesību atsaukties uz šādu vienošanos attiecībā ar trešajām personām (to skaitā ar kravas saņēmēju), kuras labticīgi ieguvušas konosamentu.

125.pants. Pārvadātāja līgumsaistību pārkāpums

(1) Nosūtītājam ir tiesības atkāpties no pārvadājuma līguma, ja pārvadātāja vainas dēļ notikusi būtiska

aizkavēšanās vai pārkāpts cits būtisks līguma nosacījums. Nosūtītājs pēc kravas piegādes pārvadātājam nav tiesīgs atkāpties no līguma, ja kravas atdošana izraisa būtiskus zaudējumus vai neērtības citiem nosūtītājiem.

(2) Kad nosūtītājs uzzina vai viņam bija jāuzzina par līguma nosacījumu pārkāpumu, viņš var atkāpties no līguma, ja par to nekavējoties paziņo pārvadātājam. Pretējā gadījumā nosūtītājs zaudē tiesības atkāpties no līguma.

126.pants. Pārvadājuma pārtraukšana

(1) Ja kuģis, kurš pārvadā vai ar kuru ir paredzēts pārvadāt kravu, ir zaudēts vai nav remontējams, tas neatbrīvo pārvadātāju no pienākuma pabeigt pārvadājumu.

(2) Ja nepārvaramas varas dēļ kuģis nevar iebrukt izkraušanas ostā, pārvadātājs par to nekavējoties informē nosūtītāju. Ja nosūtītājs būtiski kavējas dot rīkojumu attiecībā uz rīcību ar kravu, pārvadātājam ir tiesības izkraut kravu pēc sava ieskata vienā no tuvākajām ostām vai nogādāt šo kravu atpakaļ uz nosūtīšanas ostu.

(3) Atkāpjoties no pārvadājuma līguma karadarbības vai citu risku dēļ, piemēro šā kodeksa 201.panta noteikumus.

(4) Ja daļa pārvadājuma jau ir veikta, kad pārvadātājs atkāpjas no līguma vai līgums zaudē spēku, vai cita iemesla dēļ krava ir izkrauta ostā, kas nav nolīgtā izkraušanas osta, pārvadātājam ir tiesības uz proporcionālu frakti saskaņā ar šā kodeksa 185.panta noteikumiem.

127.pants. Kravas īpašnieka vārdā veiktie pasākumi

(1) Ja nepieciešami īpaši pasākumi, lai saglabātu vai pārvadātu kravu vai citādi aizsargātu kravas īpašnieka intereses, kravas īpašnieks dod attiecīgus norādījumus pārvadātājam.

(2) Ja laika trūkums vai citi apstākļi traucē saņemt norādījumus vai ja šādi norādījumi nav savlaicīgi saņemti, pārvadātājam ir tiesības veikt nepieciešamos pasākumus kravas īpašnieka vārdā un pārstāvēt kravas īpašnieku ar kravu saistītajos jautājumos. Pat tad, ja šādi pasākumi nebija nepieciešami, tie ir saistoši kravas īpašniekam attiecībā ar trešajām personām, kuras rīkojas labticīgi.

(3) Pārvadātājs ziņo par veiktajiem pasākumiem saskaņā ar šā kodeksa 123.panta trešās daļas noteikumiem.

128.pants. Kravas īpašnieka atbildība par pārvadātāja veiktajiem pasākumiem

Kravas īpašnieks ir atbildīgs par pārvadātāja veiktajiem pasākumiem un izdevumiem saistībā ar kravu. Ja pārvadātājs ir rīkojies bez kravas īpašnieka norādījumiem, kravas īpašnieka atbildība nevar pārsniegt kravas vērtību, kāda tai bija, uzsākot pārvadājumu, uz kuru attiecināmi pasākumi vai izmaksas.

129.pants. Kravas piegāde, ko veic pārvadātājs

(1) Gala ostā saņēmējs kravu saņem pārvadātāja norādītajā vietā un laikā. Kravu piegādā tā, lai to varētu ērti un droši saņemt.

(2) Persona, kura ir tiesīga saņemt kravu, pirms saņemšanas var to pārbaudīt.

130.pants. Saņēmēja pienākums samaksāt frakti

(1) Ja kravu piegādā pret konosamentu, saņēmējs, kravu saņemot, kļūst atbildīgs par frakts samaksu un citām pārvadātāja prasībām, kas izriet no konosamenta.

(2) Ja krava netiek nodota pret konosamentu, saņēmējs ir atbildīgs par frakts samaksu un citām prasībām saskaņā ar pārvadājuma līgumu, ja saņēmējs piegādes laikā zināja par prasībām vai viņam vajadzēja zināt, ka pārvadātājs nav saņēmis samaksu.

131.pants. Aizturējuma tiesības

Ja pārvadātājam ir prasījuma tiesības saskaņā ar šā kodeksa 130.pantu vai citas prasības, kuras ir nodrošinātas ar kravas privileģētajām tiesībām saskaņā ar šā kodeksa 40.pantu, pārvadātājs var neizdot kravu, pirms saņēmējs nav samaksājis frakti, apmierinājis citus pārvadātāja prasījumus vai sniedzis pietiekamu nodrošinājumu.

132.pants. Kravas novietošana noliktavā

(1) Ja krava netiek saņemta pārvadātāja norādītajā laikā vai citā saprātīgā termiņā, to var nodot glabāšanā noliktavā uz saņēmēja rēķina.

(2) Paziņojumu par kravas nodošanu glabāšanā sniedz saskaņā ar šā kodeksa 123.panta trešās daļas noteikumiem. Pārvadātājs nosaka saprātīgu termiņu, kuram beidzoties kravu var pārdot vai citādi atbrīvoties no tās saskaņā ar šā kodeksa 133.panta noteikumiem.

133.pants. Pārvadātāja tiesības pārdot kravu vai citādi atbrīvoties no tās

(1) Beidzoties termiņam, kas noteikts saskaņā ar šā kodeksa 132.panta otro daļu, pārvadātājam ir tiesības pārdot noliktavā glabāto kravu tādā apjomā, kāds nepieciešams, lai segtu pārdošanas izmaksas, varētu saņemt frakti un apmierināt citus prasījumus. Pārvadātāja pienākums ir būt pietiekami rūpīgam, pārdodot kravu.

(2) Ja kravu nav iespējams pārdot vai ir acīmredzams, ka ieņēmumi nesegs pārdošanas izmaksas, pārvadātājam ir tiesības atbrīvoties no kravas citā saprātīgā veidā.

134.pants. Pārvadātāja atbildība par kravu

(1) Pārvadātājs ir atbildīgs par kravu no brīža, kad tā iekrauta kuģī, līdz tās izkraušanai.

(2) No kravas pieņemšanas brīža līdz brīdim, kad krava tiek iekrauta kuģī, kā arī pēc tās izkraušanas līdz nodošanai saņēmējam pārvadātājs uzskatāms par kravas ekspeditoru, ja puses nav vienojušās citādi.

135.pants. Pienākums nodrošināt kuģa jūrasspēju

(1) Pārvadātājs nav atbildīgs par kravas zudumu vai bojājumu, kas radies kuģa jūrasnespējas dēļ, izņemot gadījumu, kad kuģa jūrasnespēju izraisījis tas, ka pārvadātājs nav pietiekami saprātīgi rūpējies par jūrasspējas nodrošināšanu saskaņā ar šā kodeksa 123.panta noteikumiem.

(2) Ja kravas zudums vai bojājums radies kuģa jūrasnespējas dēļ, pārvadātājs vai citas personas, kuras pieprasa atbrīvošanu no atbildības saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem, pierāda, ka tās bijušas pietiekami rūpīgas.

136.pants. Atbildība par kravas zudumu vai bojājumu

(1) Saskaņā ar šā kodeksa 135.panta noteikumiem pārvadātājs nav atbildīgs par kravas zudumu vai bojājumu un izdevumiem saistībā ar kravu, ja kravas zuduma vai bojājuma un šo izdevumu iemesls ir:

- 1) kuģa kapteiņa, apkalpes locekļa, loča vai pārvadātāja darbinieku darbība, nevērība vai nolaidība kuģa vadīšanā;
- 2) ugunsgrēks, izņemot gadījumu, kad tas izcēlies pārvadātāja vainas dēļ;
- 3) jūras vai citu kuģojamu ūdeņu riski, briesmas vai negadījumi;
- 4) nepārvarama vara;
- 5) karadarbība;
- 6) sabiedriski bīstamu personu darbība;
- 7) kuģa aizturēšana vai arests;

8) karantīnas ierobežojumi;

9) nosūtītāja vai kravas īpašnieka, viņu darbinieku vai pārstāvju darbība vai kļūda;

10) streiki, lokauti vai citi iemesli, kuru dēļ pilnīgi vai daļēji tiek apstādināts vai aizkavēts darbs;

11) sabiedriskie nemieri;

12) dzīvības vai īpašuma glābšana vai glābšanas mēģinājums jūrā;

13) kravas apjoma vai kravas svara zudums vai jebkurš cits zudums vai bojājums, kuru radījis slēpts kravas defekts vai kravai raksturīgas īpašības;

14) neatbilstošs iepakojums;

15) neatbilstošs marķējums;

16) apslēpti trūkumi, kurus nevar atklāt, izrādot saprātīgas rūpes;

17) jebkuri citi iemesli, kuri nav radušies pārvadātāja, viņa darbinieku vai pārstāvju vainas dēļ, ja persona, kura prasa atbrīvošanu no atbildības, var pierādīt, ka pārvadātāja, viņa darbinieku vai pārstāvju darbība nav veicinājusi kravas zudumu vai bojājumu.

(2) Novirzīšanos no maršruta, lai glābtu vai mēģinātu glābt dzīvību vai īpašumu jūrā, vai jebkuru citu saprātīgu novirzīšanos no maršruta neuzskata par kravas pārvadājuma līguma pārkāpumu, un pārvadātājs neatbild par jebkādu kravas zudumu vai bojājumu, kas tāpēc radies.

137.pants. Atbildība par dzīvnieku pārvadājumiem

Ja puses nav vienojušās par pretējo, pārvadātājs nav atbildīgs par zaudējumiem, kas radušies, pārvadājot dzīvniekus.

138.pants. Atbildība par aizkavēšanos

Ja puses nav vienojušās par pretējo, pārvadātājs nav atbildīgs par zaudējumiem, kas radušies sakarā ar kravas piegādes aizkavēšanos.

139.pants. Zaudējumu aprēķināšana

(1) Kopējo zaudējumu summu sakarā ar kravas zudumu vai bojājumu aprēķina, pamatojoties uz kravas vērtību tajā vietā un laikā, kur un kad tā izkrauta vai to vajadzēja izkraut no kuģa atbilstoši līgumam.

(2) Kravas vērtību nosaka pēc kravu biržas cenas vai, ja šādas cenas nav, pēc tirgus cenas.

140.pants. Atbildības ierobežojumi

(1) Pārvadātāja atbildība par zaudējumiem, kas radušies sakarā ar kravas zudumu vai bojājumu, nedrīkst pārsniegt 667 norēķina vienības par kravas vietu vai kravas vienību vai divas norēķina vienības par kravas bruto kilogramu, piemērojot lielāko summu. Izņēmums ir gadījumi, kad pārvadātājs un nosūtītājs vienojas par lielāku atbildības ierobežojumu.

(2) Šā panta pirmās daļas noteikumu nepiemēro, ja nosūtītājs ir paziņojis par kravas raksturu un vērtību līdz tās iekraušanai un šī summa ir tieši norādīta konosamentā. Šis paziņojums apliecina kravas vērtību, izņemot gadījumu, kad pārvadātājs pierāda pretējo.

(3) Pārvadātājs nav atbildīgs par kravas zudumu vai bojājumu un izdevumiem saistībā ar kravu, ja nosūtītājs apzināti sniedzis maldinošu informāciju par kravas raksturu vai vērtību.

(4) Norēķina vienība ir šā kodeksa 71.pantā minētā vienība.

141.pants. Atbildības ierobežošana attiecībā uz kravu, kas iekrauta kā vienība

(1) Ja kravas pārvadāšanai izmanto konteinerus, paletes vai līdzīgas transportierīces, kravas vietu vai vienību skaitu nosaka saskaņā ar konosamentā uzrādīto kravas vietu vai vienību skaitu. Ja konosamentā šādu ziņu nav, par kravas vietu vai vienību uzskata transportierīci.

(2) Ja pazudusi vai bojāta pati transportierīce, tā uzskatāma par atsevišķu kravas vienību, izņemot gadījumu, kad transportierīce pieder pārvadātājam vai to nodrošina pats pārvadātājs.

142.pants. Atbildība, kas nav pamatota ar pārvadājuma līgumu

(1) Nosacījumus par atbrīvošanu no atbildības un tās ierobežojumus, ko reglamentē šī sadaļa, piemēro jebkurai pret pārvadātāju celtai prasībai atlīdzināt zaudējumus par kravas zudumu vai bojājumu neatkarīgi no tā, vai šī prasība izriet no līguma vai neatļautas darbības (delikta).

(2) Ja šāda prasība celta pret pārvadātāja darbinieku vai pārstāvi, šim darbiniekam vai pārstāvim ir tiesības izmantot tos nosacījumus par atbrīvošanu no atbildības un par atbildības ierobežošānu, uz kuriem pārvadātājam ir tiesības saskaņā ar šo nodaļu.

(3) Zaudējumu atlīdzības kopsumma, ko maksā pārvadātājs un viņa darbinieki vai pārstāvji, nedrīkst pārsniegt ierobežojumus, kas paredzēti šajā nodaļā.

143.pants. Tiesību zaudēšana uz atbildības ierobežošānu

Pārvadātājam, viņa darbiniekam vai pārstāvim nav tiesību izmantot atbildības ierobežošānu, kas paredzēta šajā nodaļā, ja ir pierādīts, ka zaudējumu radījusi darbība, kuras nolūks bija izraisīt šādu zaudējumu, vai bezdarbība, apzinoties, ka šis zaudējums varētu rasties.

144.pants. Atbildība par kravu, kas atrodas uz kuģa klāja

Ja kravu pārvadā uz kuģa klāja, pārkāpjot šā kodeksa 124.panta noteikumus, pārvadātājs nedrīkst ierobežot savu atbildību attiecībā uz zaudējumiem, kas radušies sakarā ar tādas kravas zudumu vai bojājumu, kura pārvadāta uz klāja.

145.pants. Pārvadātāja un faktiskā pārvadātāja atbildības sadalījums

Ja saskaņā ar pārvadājuma līgumu daļu pārvadājuma veic cits pārvadātājs (faktiskais pārvadātājs), pārvadājuma līguma puses var vienoties, ka pārvadātājs attiecībā uz pārvadājuma daļu, ko veic faktiskais pārvadātājs ar savu transportlīdzekli, uzskatāms par ekspeditoru. Šādā gadījumā pārvadātājs pierāda, ka zaudējumi radušies tajā laika periodā, kad krava atradās faktiskā pārvadātāja turējumā.

146.pants. Faktiskā pārvadātāja atbildība

Par pārvadājuma daļu tad, kad krava atrodas faktiskā pārvadātāja turējumā, viņš atbild saskaņā ar šīs sadaļas noteikumiem.

147.pants. Atbildības kopējais apmērs

Ja par zaudējumiem atbild gan pārvadātājs, gan faktiskais pārvadātājs, atbildības kopējais apmērs nedrīkst pārsniegt šajā nodaļā noteikto apmēru.

148.pants. Paziņojums par kravas zudumu vai bojājumu

(1) Ja krava ir piegādāta un saņēmējs rakstveidā nav paziņojis pārvadātājam par kravas zudumu vai bojājumu, kuru saņēmējs atklāj vai varēja atklāt, uzskatāms, ka visa krava piegādāta saskaņā ar pārvadājuma līguma nosacījumiem, ja vien netiek pierādīts pretējais. Šos nosacījumus piemēro, ja piegādes laikā kravas zudums vai bojājums nav bijis acīmredzams un triju dienu laikā pēc piegādes nav iesniegts rakstveida paziņojums par kravas zudumu vai bojājumu.

(2) Rakstveida paziņojums nav nepieciešams, ja kravas zudums vai bojājums ir atklāts, kravas pārvadātājam un saņēmējam vai viņu pārstāvjiem kopīgi veicot kravas pārbaudi.

149.pants. Regresa prasības

Šis sadaļas noteikumus piemēro arī attiecībā uz regresa prasībām par vispārējo avāriju un par glābšanas atlīdzību.

150.pants. Vispārīgie atbildības noteikumi

Nosūtītājs, viņa darbinieks vai pārstāvis nav atbildīgs par kravas zudumu vai bojājumu, kas radies pārvadātāja vainas dēļ.

151.pants. Nosūtītāja atbildība par bīstamām kravām

(1) Ja nosūtītājs nav ievērojis šā kodeksa 118.panta noteikumus attiecībā uz bīstamām kravām, viņš atbild par izdevumiem un citiem zaudējumiem, kas radušies pārvadātājam. Šādā gadījumā pārvadātājs var bīstamo kravu izkraut, padarīt nekaitīgu vai iznīcināt, neatlīdzinot tādējādi radītos zaudējumus.

(2) Šā panta pirmās daļas noteikumus nepiemēro, ja pārvadātājs, pieņemot kravu, zina, ka tā ir bīstama krava.

XX nodaļa

Konosaments un citi transportēšanas dokumenti

152.pants. Konosaments

(1) Saņemot kravu un pieņemot to savā turējumā, pārvadātājs pēc nosūtītāja pieprasījuma izsniedz viņam konosamentu, kurā iekļautas šādas ziņas:

- 1) marķējums, kas nepieciešams kravas identificēšanai, kā to rakstveidā paziņojis nosūtītājs, ja šis marķējums ir skaidri norādīts uz kravas vai tās iepakojuma;
- 2) kravas vieta vai priekšmetu skaits, vai svars (atkarībā no apstākļiem), ievērojot nosūtītāja sniegto informāciju;
- 3) ārēji redzamais kravas izskats un stāvoklis.

(2) Papildus šā panta pirmajā daļā noteiktajām ziņām konosamentā var iekļaut šādu informāciju:

- 1) pārvadātāja nosaukums un viņa pamatdarbības vieta;
- 2) nosūtītāja nosaukums;
- 3) saņēmēja nosaukums, ja to norādījis kravas nosūtītājs;
- 4) iekraušanas osta saskaņā ar kravas pārvadājuma līgumu un datums, kad iekraušanas ostā kravu pieņēmis pārvadātājs;
- 5) izkraušanas osta;

6) konosamenta izdošanas vieta;

7) fakts apmērs un norādījums par to, kas maksā frakti, kā arī citi kravas pārvadājuma un piegādes nosacījumi;

8) šā kodeksa 124.pantā noteiktajos gadījumos — norādījums par to, ka krava jāpārvadā vai to var pārvadāt uz klāja;

9) jebkurš paaugstināts atbildības ierobežojums, par kuru puses vienojušās;

10) kuģa vārds un valstiskā piederība, iekraušanas vieta un laiks, kā arī laiks, kad iekraušana pabeigta.

(3) Norādot šā panta pirmās daļas 1. un 2.punktā minētās ziņas, nosūtītājs uzņemas atbildību par visiem zaudējumiem kravas zuduma vai bojājuma gadījumā un izdevumiem, kas radušies šo ziņu neprecizitātes dēļ. Pārvadātāja tiesības uz šāda veida atlīdzību saskaņā ar pārvadājuma līgumu neierobežo viņa atbildību pret jebkuru personu, kas nav nosūtītājs.

(4) Konosamentu paraksta kuģa kapteinis vai pārvadātāja pilnvarota persona.

(5) Ja ir izdoti vairāki konosamenta oriģināli, katrā oriģinālā norāda izdoto oriģinālu skaitu.

(6) Ja tiek izdotas konosamenta kopijas, uz tām norāda, ka tās ir kopijas.

(7) Kad krava ir iekrauta kuģī, konosamentā, ko izsniedz nosūtītājam, izdara atzīmi par kravas iekraušanu.

153.pants. Tranzīta konosaments

(1) Tranzīta konosaments ir konosaments, kurā norādīts, ka kravu pārvadā vairāki pārvadātāji.

(2) Persona, kura izdod tranzīta konosamentu, nodrošina, lai katrā pārvadājuma daļā izdotajā konosamentā būtu norādīts, ka krava tiek pārvadāta saskaņā ar tranzīta konosamentu.

154.pants. Ziņu trūkums konosamentā

Dokuments, kurā iekļautas šā kodeksa 152.panta pirmajā daļā minētās ziņas, uzskatāms par konosamentu pat tad, ja tajā nav iekļauta kāda no šā kodeksa 152.panta otrajā daļā minētajām ziņām.

155.pants. Pārvadātāja pienākums ierakstīt ziņas konosamentā

Pārvadātājs nenorāda konosamentā kravas marķējumu, kravas vietu skaitu, daudzumu vai svaru, ja viņam ir pamatots iemesls uzskatīt, ka tas precīzi neatbilst faktiski pieņemtajai kravai, vai viņam nav iespējams to pārbaudīt.

156.pants. Konosamenta apliecinājums

Konosaments apliecina, ka pārvadātājs pieņēmis tādu kravu, kāda aprakstīta konosamentā, ja nav pierādīts pretējais. Nav pieļaujami pierādījumi par pretējo, ja konosaments nodots trešajai labticīgajai pusei.

157.pants. Atbildība par maldinošu informāciju konosamentā

Ja trešās personas, saņemot konosamentu, cieš zaudējumus, palaujoties uz konosamentā iekļauto ziņu precizitāti, pārvadātājs atbild par šiem zaudējumiem, ja viņš zina vai viņam vajadzēja zināt, ka konosaments ir maldinošs attiecībā uz trešajām personām. Šādā gadījumā pārvadātājs nevar ierobežot savu atbildību.

158.pants. Konosamenta veidi

(1) Pārvadātājs var izdot šādu veidu konosamentus:

1) vārda konosamentu — izdots, norādot saņēmēja vārdu;

2) rīkojuma (ordera) konosamentu — izdots pēc konosamentā norādītās personas rīkojuma vai, ja persona nav norādīta, pēc nosūtītāja rīkojuma. Šādu konosamentu var indosēt ar attiecīgiem indosācijas uzrakstiem uz konosamenta;

3) uzrādītāja konosamentu — izdots ar attiecīgu norādi.

(2) Personu, kas uzrāda konosamenta oriģinālu, uzskata par pilnvarotu saņemt kravu, ja tas izriet no konosamenta vai indosācijas uzrakstu nepārtrauktās ķēdes.

(3) Ja ir izdoti vairāki konosamenta oriģināli, kravas saņēmējam piegādes ostā ir tiesības saņemt kravu, uzrādot vienu konosamenta oriģinālu.

159.pants. Vairāki konosamenta turētāji

Ja vairākas personas izvirza prasību par kravas saņemšanu, uzrādot konosamenta oriģinālu, kravas pārvadātājs nodod kravu glabāšanā uz likumīgā saņēmēja rēķina. To nekavējoties paziņo visiem zināmajiem konosamenta oriģināla turētājiem.

160.pants. Kravas izsniegšana pret konosamentu

(1) Kravu izsniedz:

1) pret vārda konosamentu — saņēmējam, kas minēts konosamentā, vai personai, kurai konosaments nodots tālāk ar vārda indosamentu vai citādā veidā, ievērojot parādprasījuma indosēšanai paredzētos nosacījumus;

2) pret rīkojuma (ordera) konosamentu — attiecīgi nosūtītājam vai saņēmējam (atkarībā no tā, vai konosaments izdots pēc nosūtītāja vai saņēmēja rīkojuma), ja konosaments indosēts, — personai, kura minēta kā pēdējā nepārtrauktajā indosācijas uzrakstu ķēdē, vai konosamenta uzrādītājam, ja ķēdē pēdējais uzraksts ir blanko indosaments;

3) pret uzrādītāja konosamentu — konosamenta uzrādītājam.

(2) Pārvadātājs vai viņa pilnvarotas personas drīkst izsniegt kravu saņēmējam tikai tad, ja viņš ir uzrādījis attiecīgi indosēta konosamenta oriģinālu.

(3) Pārvadātājam nav pienākuma izsniegt kravu, ja viņš vai persona, kas rīkojas viņa vārdā, jau ir labticīgi izsniegusi kravu pret vienu no konosamenta oriģināliem.

161.pants. Piegāde gadījumos, kad konosaments pazaudēts

(1) Ja konosaments pazaudēts, pieteikumu par tiesību atjaunošanu saskaņā ar konosamentu iesniedz tās valsts tiesā, kurā krava piegādāta.

(2) Ja konosaments pazaudēts, pārvadātājs var izsniegt kravu pret atbilstošu nodrošinājumu attiecībā uz prasībām, kuras pret pārvadātāju varētu celt pazaudētā konosamenta turētājs.

XXI nodaļa Strīdi

162.pants. Vispārējā avārija

(1) Par vispārējo avāriju atzīst zaudējumus, kas radušies, ar nolūku un saprātīgi veicot ārkārtējus izdevumus un upurējumus, lai glābtu kuģi un kuģī pārvadājamo kravu no draudošajām briesmām un varētu saņemt frakti.

(2) Ja puses nav vienojušās citādi, zaudējuma atlīdzības apmēru un izmaksas kārtību vispārējās avārijas gadījumā regulē starptautiskās tirdzniecības paražu tiesību normas, kuras kodificētas 1994.gada Jorkas un Antverpenes noteikumos.

163.pants. Prasību piekritība

Ja puses nav vienojušās par strīda risināšanas piekritību, prasību ceļ tiesā:

- 1) pēc atbildētāja atrašanās vietas vai dzīvesvietas;
- 2) pēc vietas, kur noslēgts pārvadājuma līgums;
- 3) pēc kravas nosūtīšanas vietas;
- 4) pēc kravas piegādāšanas vietas.

164.pants. Piekritība fraktēšanas līguma gadījumā

Ja konosaments, kas izdots saskaņā ar fraktēšanas līgumu, kurā iekļauts nosacījums par strīdu atrisināšanu tiesas vai šķīrējtiesas ceļā, neparedz, ka šis nosacījums konosamenta turētājam ir saistošs, šāds fraktēšanas līguma nosacījums konosamenta turētājam nav saistošs.

XXII nodaļa

Kuģu fraktēšanas vispārīgie noteikumi

165.pants. Kuģu fraktēšanas noteikumu piemērošana

(1) Šā kodeksa XXIII, XXIV un XXV nodaļas noteikumus piemēro visa kuģa vai tā daļas fraktēšanas līgumam. Reisa fraktēšanas līgumam piemērojamie noteikumi attiecas arī uz fraktēšanas līgumu par secīgu reisu veikšanu, ja tajā nav noteikts citādi.

(2) Šā kodeksa XXIII, XXIV un XXV nodaļas izpratnē:

- 1) reisa fraktēšanas līgums ir līgums, saskaņā ar kuru pārvadājuma frakti aprēķina par reisu;
- 2) vairāku secīgu reisu fraktēšanas līgums ir līgums par noteiktu skaitu secīgu reisu, kurus veic ar konkrētu kuģi;
- 3) laika fraktēšanas līgums ir līgums, saskaņā ar kuru nomas maksu aprēķina par noteiktu laika periodu.

166.pants. Līguma nosacījumi

Šā kodeksa XXIII, XXIV un XXV nodaļas noteikumus nepiemēro, ja fraktēšanas līguma puses ir vienojušās par citiem nosacījumiem vai ja uz pārvadājumu attiecas paražas, kas ir saistošas fraktēšanas līguma pusēm.

167.pants. Konkrēta kuģa fraktēšana

(1) Ja fraktēšanas līgums noslēgts par konkrētu kuģi, pārvadātājs nedrīkst izmantot citu kuģi. Ja saskaņā ar līgumu pārvadātājam ir tiesības piedāvāt (pēc savas izvēles) vai kā citādi izmantot citu kuģi, šim kuģim jābūt pārvadājumam tikpat piemērotam kā nolīgtais kuģis.

(2) Ja ir noslēgts līgums par visa kuģa izmantošanu vai pilnas kravas pārvadājumu, pārvadātājam nav tiesību iekraut citas personas kravu. Šo nosacījumu piemēro arī tad, ja kuģis veic balasta pārgājienu, lai uzsāktu jaunu reisu.

168.pants. Tiesību nodošana

(1) Ja fraktētājs saskaņā ar fraktēšanas līgumu nodod savas tiesības vai pienākumus trešajai personai, atbildīgs par līguma izpildi ir fraktētājs.

(2) Pārvadātājs nedrīkst nodot savas tiesības un pienākumus trešajai personai bez fraktētāja piekrišanas. Ja fraktētājs tam piekrist, pārvadātājs turpmāk nav atbildīgs par līguma izpildi.

169.pants. Noteikumi attiecībā uz konosamentiem

Ja pārvadātājs izsniedz konosamentu kravai, kas tiek pārvadāta ar kuģi, konosamentā ietver pārvadājuma un kravas nogādāšanas nosacījumus pārvadātājam un trešajām personām, kuras nav fraktētājs un kuras ir labticīgi ieguvušas konosamentu. Fraktēšanas līguma nosacījumi, kuri nav ietverti konosamentā, nav saistoši trešajām personām, izņemot gadījumu, kad konosamentā ir norāde uz fraktēšanas līguma nosacījumiem.

XXIII nodaļa Reisa fraktēšana

170.pants. Frakts noteikšana reisa fraktēšanas gadījumā

(1) Ja reisa fraktēšanas līgumā frakts nav noteikta, reisa fraktētājs maksā tādu frakti, kāda noteikta fraktēšanas līguma noslēgšanas dienā.

(2) Ja iekrauta cita krava vai kravas daudzums pārsniedz nolīgto daudzumu, frakti par to maksā saskaņā ar pārvadātāja noteikto tarifu, bet ne mazāku par nolīgto frakti.

171.pants. Jūrasspēja

Pārvadātājs nodrošina kuģa jūrasspēju, tai skaitā atbilstošu apkalpi, aprīkojumu, kravas telpas, refrīžerortelpas un citas kuģa daļas, kurās krava tiek iekrauta atbilstoši kravas pieņemšanas, pārvadāšanas un saglabāšanas prasībām.

172.pants. Reisa fraktētāja tiesības izvēlēties iekraušanas un izkraušanas ostu

(1) Ja fraktēšanas līgums reisa fraktētājam dod tiesības izvēlēties iekraušanas un izkraušanas ostu, reisa fraktētājs norīko kuģi uz brīvi pieejamu ostu, kurā kuģis var droši atrasties peldošā stāvoklī, droši ieiet iekraušanas ostā un droši doties ar kravu reisā. Fraktētājs paziņo izkraušanas ostu pirms iekraušanas pabeigšanas.

(2) Ja reisa fraktētājs norīkojis kuģi uz nedrošu ostu, viņš ir atbildīgs par jebkuriem šā iemesla dēļ kuģim nodarītajiem zaudējumiem, izņemot gadījumu, kad zaudējumi nav radušies reisa fraktētāja vai to personu vainas dēļ, par kurām viņš ir atbildīgs.

(3) Ja reisi ir secīgi, jebkuras tiesības izvēlēties kuģa reisu izmanto tā, lai kopējais reisu garums kuģim ar kravu un balasta pārgājieni būtiski neatšķirtos. Pretējā gadījumā reisa fraktētājs nesāņem frakti un ir atbildīgs par zaudējumiem, kas radušies sakarā ar nesaņemto frakti.

(4) Reisa fraktētājs nedrīkst mainīt izraudzīto ostu vai reisu, ja puses nav vienojušās par pretējo.

173.pants. Iekraušanas vieta

(1) Ja fraktēšanas līgumā nav noteikta iekraušanas vieta, kuģis dodas uz reisa fraktētāja norādītu brīvi pieejamu piestātni, kurā kuģis var droši atrasties peldošā stāvoklī un no kuras var droši doties ar kravu reisā.

(2) Ja iekraušanas piestātne nav laikus noteikta, kuģis var pietaukoties jebkurā ierastā iekraušanas vietā. Ja tas nav iespējams, pārvadātājs izvēlas tādu iekraušanas piestātni, kur var iekraut kravu.

(3) Neatkarīgi no tā, vai iekraušanas vieta ir vai nav noteikta, reisa fraktētājam ir tiesības uz sava rēķina pieprasīt kuģa pārtauvošanu no vienas iekraušanas pietātnes uz citu.

174.pants. Iekraušanas laiks

Pārvadātāja pienākums ir ļaut kuģim atrasties iekraušanas ostā nolīgto iekraušanas laiku, kas sastāv no guļlaika un demeredža laika.

175.pants. Guļlaika ilgums

(1) Guļlaiks ir līguma noslēgšanas dienā saprātīgi paredzamais laika periods, kas nepieciešams kravas iekraušanai. Aprēķinot guļlaiku, ņem vērā kuģa un kravas veidu un izmēru, iekraušanas iekārtas uz kuģa un ostā, kā arī citus līdzīgus apstākļus.

(2) Ja puses vienojušās par kopējo iekraušanas un izkraušanas laiku, guļlaiks nebeidzas pirms kopējā laika perioda izbeigšanās.

(3) Guļlaiku aprēķina darba dienās un darba stundās. Par darba dienu uzskata nedēļas dienu, kurā darba stundu skaits ir tāds, kāds pieņemts konkrētajā ostā; darba stunda ir katra stunda, kuru nedēļas dienā var izmantot iekraušanai. Par dienām, kurās strādā mazāku stundu skaitu nekā darba dienās, aprēķina to stundu skaitu, kuras parasti izmanto iekraušanai.

176.pants. Guļlaika sākums

(1) Guļlaiks sākas tad, kad pārvadātājs paziņo par kuģa atrašanos iekraušanas pietātnē un par gatavību saņemt kravu.

(2) Pārvadātājs paziņojumu var nosūtīt, kad kuģis sasniedzis iekraušanas ostu. Ja kuģis nav sagatavots kravas saņemšanai, zaudētais laiks, kas nepieciešams kuģa sagatavošanai, nav uzskatāms par guļlaiku.

(3) Pārvadātājs paziņojumu iesniedz nosūtītājam, ja tas nav pieejams, — reisa fraktētājam.

(4) Guļlaiku sāk skaitīt no brīža, kad ostā parasti sākas darbs (no rīta), vai no pusdienas pārtraukuma beigām. Pirmajā gadījumā paziņojumu iesniedz ne vēlāk kā stundu pirms iepriekšējās darbdienu beigām, otrajā gadījumā — tajā pašā darbdiennā līdz pulksten 10.00 no rīta.

177.pants. Šķēršļi

(1) Ja kuģis nevar pietautoties iekraušanas pietātnē tādu iemeslu dēļ, par kuriem pārvadātājs nav atbildīgs, viņš var iesniegt paziņojumu par gatavību saņemt kravu un sākt uzskaitīt guļlaiku. Šo nosacījumu piemēro, ja kuģu pietātnē ir aizņemta vai pastāv citi līdzīgi šķēršļi, kurus pārvadātājs nevarēja paredzēt fraktēšanas līguma noslēgšanas dienā.

(2) Guļlaikā neieskaita tādu laika zudumu, par kuru ir atbildīgs pārvadātājs. Zaudētais laiks, kas saistīts ar kuģa pārtauvošanu ostā, tiek iekļauts guļlaikā.

178.pants. Demeredža laiks

(1) Demeredža laiks ir kravas operācijām nepieciešamais laika periods pēc guļlaika beigām. Ja demeredža laiks pārsniedz 30 dienas un līgumā nav noteikts maksimālais demeredža laiks, pārvadātājam ir tiesības atkāpties no līguma.

(2) Demeredža laiku aprēķina dienās un stundās pēc guļlaika beigām. Demeredža laikā neieskaita tādu laika zudumu, par kuru ir atbildīgs pārvadātājs.

179.pants. Kompensācija par demeredža laiku

(1) Pārvadātājam ir tiesības saņemt īpašu atlīdzību par demeredža laiku. Ja fraktēšanas līguma puses nav vienojušās citādi, demeredža dienas maksu nosaka, aprēķinot laika fraktēšanas līguma ekvivalentu, kādu saņemtu pārvadātājs, ja nebūtu zaudēts laiks demeredža dēļ.

(2) Kompensāciju par demeredža laiku maksā pēc pieprasījuma. Ja šī kompensācija nav samaksāta vai nav sniegts attiecīgs nodrošinājums, pārvadātājam ir tiesības norādīt konosamentā šīs kompensācijas summu. Ja pārvadātājs tā nerīkojas, viņš var noteikt saprātīgu maksājuma termiņu. Ja kompensācija par demeredža laiku nav samaksāta noteiktajā termiņā, pārvadātājam ir tiesības atkāpties no līguma un pieprasīt zaudējumu atlīdzību.

180.pants. Iekraušana un izvietošana

(1) Fraktētājs nogādā kravu līdz kuģa bortam, bet pārvadātājs iekrauj kravu kuģī, izņemot gadījumus, kad:

1) fraktēšanas līgumā ir noteikts citādi;

2) fraktēšanas līgumā šis jautājums nav regulēts un ir piemērojamas attiecīgās ostu paražas.

(2) Pārvadātājs atbild par drošu kravas iekraušanu, izvietošanu un nostiprināšanu uz kuģa.

(3) Uz klāja pārvadamajai kravai piemēro šā kodeksa 124.panta noteikumus.

181.pants. Kravas piegāde

Kravu piegādā un iekrauj nekavējoties. Kravu piegādā tādā veidā un stāvoklī, lai to viegli un droši varētu iekraut kuģī, izvietot, pārvadāt un izkraut atbilstoši šā kodeksa 117. — 120.panta noteikumiem.

182.pants. Konosamenta izsniegšana

(1) Pēc kravas iekraušanas kapteinis vai pārvadātāja pilnvarota persona pēc nosūtītāja pieprasījuma izsniedz konosamentu ar norādi par kravas iekraušanu, ja ir iesniegti nepieciešamie dokumenti un informācija.

(2) Nosūtītājam ir tiesības pieprasīt atsevišķus konosamentus par dažādām kravas daļām, ja vien tas nav saistīts ar būtiskām neērtībām.

(3) Ja izsniegtajā konosamentā ir norādīti citi nosacījumi nekā fraktēšanas līgumā un tie palielina pārvadātāja atbildību, reisa fraktētājs atlīdzina visus zaudējumus, kas radušies sakarā ar pārvadātāja atbildības pastiprināšanu.

183.pants. Pārvadātāja pienākumi

Pārvadātājs reisu veic nekavējoties, izrādot pienācīgu rūpību un attiecīgi ievērojot šā kodeksa 123., 127. un 128.panta noteikumus.

184.pants. Novirzīšanās no reisa maršruta

(1) Novirzīties no parastā reisa maršruta drīkst tikai cilvēku glābšanas vai cita pamatota un ar kuģa fraktētāju vai operatoru saskaņota iemesla dēļ.

(2) Ja rodas šķēršļi, kas neļauj kuģim sasniegt izkraušanas ostu un izkraut kravu, vai attiecīgā reisa veikšana ir saistīta ar būtisku kavēšanos, pārvadātājs var izvēlēties citu atbilstošu izkraušanas ostu.

185.pants. Distances frakts

(1) Ja atkāpšanās no fraktēšanas līguma notikusi tad, kad reisa daļa jau veikta, vai krava netiek izkrauta paredzētajā izkraušanas ostā kāda cita iemesla dēļ, pārvadātājam ir tiesības saņemt distances frakti proporcionāli veiktajam attālumam, attiecīgi piemērojot šā kodeksa 188.pantu.

(2) Aprēķinot šāda veida frakti, ņem vērā arī faktiskā reisa ilgumu un īpašās izmaksas. Distances frakts nedrīkst

pārsniegt kravas vērtību.

186.pants. Bīstamās kravas pārvadāšana reisa fraktēšanas gadījumā

Ja bīstamā krava ir iekrauta un pārvadātājs nav saņēmis informāciju par tās bīstamo raksturu, viņš atkarībā no apstākļiem var kravu izkraut, padarīt to nekaitīgu vai iznīcināt, neatlīdzinot par to zaudējumus. Šis noteikums attiecas arī uz gadījumiem, kad pārvadātājs ir zinājis par kravas bīstamo raksturu, bet vēlāk radušos apstākļu dēļ tiek apdraudēta cilvēka dzīvība, veselība vai manta un tas padara neiespējamu kravas saglabāšanu kuģī.

187.pants. Izkraušana

(1) Attiecībā uz izkraušanas piestātņi, izkraušanas laiku un kravas izkraušanu piemēro šā kodeksa 173. — 181.panta noteikumus. Minēto pantu noteikumus, kuri attiecas uz reisa fraktētāju, piemēro arī attiecībā uz kravas saņēmēju.

(2) Personai, kura pilnvarota saņemt kravu, ir tiesības pirms pieņemšanas pārbaudīt kravu.

(3) Ja saskaņā ar fraktēšanas līgumu kravai ir vairāki saņēmēji, izkraušanas piestātņi vai kuģa pārtauvošanu viņi nosaka, savstarpēji vienojoties.

(4) Izmaksu pieaugumu, kas radies kravas bojājuma dēļ (arī tad, ja kravas bojājuma dēļ nepieciešams no tās atbrīvoties), sedz reisa fraktētājs, ja bojājuma iemesls ir kravas bīstamais raksturs vai reisa fraktētāja vaina.

188.pants. Frakts par precēm, kas vairs neeksistē

(1) Pārvadātājs nevar prasīt frakti par kravu, kas reisa beigās vairs neeksistē, izņemot gadījumu, kad kravas zuduma iemesls ir kravas raksturs, neatbilstošs iepakojums, reisa fraktētāja vaina vai kad pārvadātājs ir pārdevis kravu uz īpašnieka rēķina, izkrāvis to, padarījis nekaitīgu vai iznīcinājis saskaņā ar šā kodeksa 186.panta noteikumiem.

(2) Iepriekš samaksātā frakts ir jāatmaksā, ja pārvadātājs saskaņā ar šā panta pirmo daļu nav tiesīgs to saņemt.

189.pants. Kravas saņēmēja un reisa fraktētāja atbildība par frakti un aizturējuma tiesības

(1) Pieņemot kravu, tās saņēmējs kļūst atbildīgs par frakti un citu prasību izpildi saskaņā ar šā kodeksa 130.panta noteikumiem.

(2) Pārvadātājam ir aizturējuma tiesības saskaņā ar šā kodeksa 131.panta noteikumiem.

190.pants. Kravas glabāšana

(1) Ja saņēmējs neizpilda kravas izsniegšanas prasības vai būtiski aizkavē izkraušanu, pārvadātājam ir tiesības izkraut kravu un nodot to glabāšanā noliktavā uz saņēmēja rēķina. Pārvadātājs paziņo saņēmējam par preču nodošanu glabāšanā noliktavā.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētajā paziņojumā norāda saprātīgu termiņu, kuram beidzoties pārvadātājs var pārdot noliktavā glabāto kravu vai citādi atbrīvoties no tās. Kravas pārdošanai vai citiem ar kravu saistītiem pasākumiem piemēro šā kodeksa 133.panta noteikumus.

191.pants. Kravai nodarītie zaudējumi

(1) Pārvadātājs ir atbildīgs par kravai nodarītajiem zaudējumiem saskaņā ar šā kodeksa XIX nodaļas noteikumiem.

(2) Kravas saņēmējs, kas nav reisa fraktētājs, ir tiesīgs saņemt zaudējumu atlīdzību saskaņā ar šā panta pirmo daļu. Ja saņēmējs ir pārvadātāja izsniegtā konosamenta turētājs, piemēro arī šā kodeksa 169.panta noteikumus.

192.pants. Atkāpšanās laiks

(1) Ja saskaņā ar fraktēšanas līgumu kuģim jābūt sagatavotam iekraušanai noteiktā laikā (atkāpšanās laiks), reisa fraktētājam ir tiesības atkāpties no fraktēšanas līguma, ja kuģis nav sagatavots iekraušanai vai iepriekš nav nosūtīts attiecīgs paziņojums par kuģa gatavību iekraušanai.

(2) Ja pārvadātājs nosūta fraktētājam paziņojumu par to, ka kuģis ieradīsies pēc noteiktā atkāpšanās laika, un norāda, kad kuģis būs sagatavots iekraušanai, reisa fraktētājam ir tiesības atkāpties no līguma, ja viņš to dara nekavējoties. Ja reisa fraktētājs neatkāpjas no līguma, jaunais atkāpšanās laiks ir pārvadātāja norādītais laiks, kad kuģis būs sagatavots iekraušanai.

193.pants. Aizkavēšanās un citi iemesli, kuru dēļ notiek atkāpšanās no līguma

(1) Reisa fraktētājam ir tiesības atkāpties no fraktēšanas līguma, ja pārvadātāja vainas dēļ notiek būtiska aizkavēšanās vai cits būtisks fraktēšanas līguma nosacījumu pārkāpums.

(2) Par būtisku fraktēšanas līguma nosacījumu pārkāpumu uzskata tādu prasību neizpildīšanu, kuru dēļ fraktētājs negūst labumu, kādu viņš bija tiesīgs sagaidīt saistībā ar līgumu, ja fraktētājs neparedzēja un nevarēja paredzēt pārkāpuma sekas.

(3) Ja reisa fraktētājs vēlas atkāpties no līguma, viņš par to nekavējoties nosūta paziņojumu pārvadātājam, pretējā gadījumā reisa fraktētājs zaudē tiesības atkāpties no līguma.

194.pants. Kuģa zaudējums

Ja fraktēšanas līgums noslēgts par konkrēta kuģa fraktēšanu un kuģis ir zaudēts vai neremontējams, pārvadātājam nav pienākuma veikt reisus.

195.pants. Pārvadātāja atbildība par zaudējumiem

Ja pārvadātāja vainas dēļ rodas zaudējumi, par kuriem viņš neatbild saskaņā ar šā kodeksa 191.panta noteikumiem, piemēro šā kodeksa 118. un 136.panta noteikumus.

196.pants. Atkāpšanās no fraktēšanas līguma pirms iekraušanas

(1) Ja reisa fraktētāja vainas dēļ ir notikusi atkāpšanās no fraktēšanas līguma, pirms uzsākta kravas iekraušana, vai ja līdz iekraušanas beigām reisa fraktētājs nav piegādājis līgumā paredzēto kravas daudzumu, pārvadātājam ir tiesības saņemt neiegūto frakti un zaudējumu atlīdzību.

(2) Nosakot zaudējumu apmēru, ņem vērā to, vai pārvadātājs ir veicis pasākumus zaudējumu samazināšanai, pārvadājot citu kravu.

(3) Pārvadātājs nevar celt prasību par zaudējumu atlīdzību, ja kravas iekraušana, pārvadāšana vai piegādāšana saņēmējam nav iespējama sakarā ar apstākļiem, kurus reisa fraktētājs nevarēja paredzēt fraktēšanas līguma noslēgšanas dienā, to skaitā ar eksporta vai importa ierobežojumiem vai citiem ierobežojumiem, kurus noteikušas valsts institūcijas, kā arī visas līgumā paredzētās kravas nejaušu bojāeju vai līdzīgiem apstākļiem. Tas attiecas arī uz individuāli noteiktu kravu, kas nejauši gājusi bojā.

(4) Šā panta trešajā daļā minētajos gadījumos reisa fraktētājs nekavējoties nosūta paziņojumu pārvadātājam. Pretējā gadījumā reisa fraktētājs atlīdzina radušos zaudējumus.

197.pants. Tiesības atkāpties no fraktēšanas līguma

(1) Ja iestājas šā kodeksa 196.panta trešajā daļā minētie apstākļi, pārvadātājam ir tiesības atkāpties no līguma, nekavējoties nosūtot paziņojumu reisa fraktētājam.

(2) Ja reisa fraktētājs nepiegādā līgumā paredzēto kravu, pārvadātājs var noteikt saprātīgu termiņu, kurā reisa fraktētājs atlīdzina radušos zaudējumus vai sniedz nodrošinājumu. Ja noteiktajā termiņā prasība netiek apmierināta,

pārvadātājam ir tiesības atkāpties no līguma un saņemt zaudējumu atlīdzību saskaņā ar šā kodeksa 196.pantu, izņemot gadījumu, kad reisa fraktētājs nav atbildīgs par kravas nepiegādāšanu.

198.pants. Aizkavēšanās iekraušanas laikā

(1) Ja puses ir vienojušās par demerēža laiku un ja pēc iekraušanas laika beigām reisa fraktētājs nav piegādājis kravu vai ir piegādājis tikai tās daļu, piemēro šā kodeksa 196. un 197.panta noteikumus.

(2) Ja puses nav vienojušās par demerēža laiku, bet iekraušanas aizkavēšanās rada pārvadātājam būtiskus zaudējumus vai neērtības, pārvadātājam ir tiesības atkāpties no līguma (pat ja kompensācija par demerēža laiku ir samaksāta) vai gadījumā, kad piegādāta tikai kravas daļa, paziņot, ka iekraušana ir pabeigta. Šādā gadījumā attiecīgi piemēro šā kodeksa 196. un 197.panta noteikumus.

199.pants. Cita veida aizkavēšanās

Ja pēc iekraušanas vai reisa laikā kuģis tiek aizkavēts reisa fraktētāja vai to personu vainas dēļ, par kurām viņš ir atbildīgs, pārvadātājam ir tiesības saņemt zaudējumu atlīdzību. Tas attiecas arī uz gadījumu, kad kuģis ir aizkavēts izkraušanas laikā, jo pārvadātājam nav bijis iespējams nodot kravu glabāšanā noliktavā saskaņā ar šā kodeksa 190.pantu.

200.pants. Kravas radītie zaudējumi

Ja reisa fraktētāja vai to personu vainas dēļ, par kurām viņš ir atbildīgs, krava radījusi zaudējumus pārvadātājam vai citai uz kuģa esošai kravai, reisa fraktētāja pienākums ir atlīdzināt zaudējumus.

201.pants. Karadarbības risks

(1) Ja pēc fraktēšanas līguma noslēgšanas tiek noskaidrots, ka reisa laikā var draudēt briesmas kuģim, personām, kas atrodas uz kuģa, vai kravai un šo briesmu iemesls ir karadarbība, blokāde, sacelšanās, nemieri, pirātisms vai cita bruņota vardarbība, vai ja tiek noskaidrots, ka ir būtiski palielinājusies šādu briesmu iespējamība, pārvadātājam un reisa fraktētājam ir tiesības atkāpties no līguma, nesedzot zaudējumus, pat tad, ja reiss jau ir uzsākts. Puse, kura nolēmusi atkāpties no līguma, nekavējoties nosūta attiecīgu paziņojumu otrai pusei. Pretējā gadījumā puse, kura nolēmusi atkāpties no līguma, ir atbildīga par radītajiem zaudējumiem.

(2) Ja risku var novērst, atstājot vai izkraujot daļu kravas, no līguma var atkāpties tikai attiecībā uz šo daļu. Ja nav samaksāta zaudējumu atlīdzība vai nav sniegts atbilstošs nodrošinājums par frakts vai citiem zaudējumiem, pārvadātājs var atkāpties no visa līguma, ja vien tas nerada būtiskus zaudējumus un neērtības citiem fraktētājiem.

202.pants. Secīgi reisi

Ja fraktēšanas līgums reisa fraktētājam dod tiesības izvēlēties, kādi reisi veicami, un ja briesmas būtiski ietekmē līguma izpildi, no līguma var atkāpties saskaņā ar šā kodeksa 201.panta noteikumiem.

203.pants. Atkāpšanās no secīgu reisu līguma

(1) Ja kuģis ir nofraktēts reisu veikšanai nolīgtajā laika periodā un ja pirms šā laika perioda beigām reisa fraktētājam paziņo, ka kuģis ir sagatavots kravas iekraušanai, reisu veic pat tad, ja tas pilnīgi vai daļēji pārsniedz līguma darbības termiņu.

(2) Ja ir acīmredzams, ka kuģis nerasniegs iekraušanas ostu un nebūs sagatavots kravas iekraušanai pirms līguma darbības termiņa beigām, pārvadātājam nav pienākuma sūtīt kuģi uz iekraušanas ostu.

(3) Ja pārvadātājs paziņo, ka kuģis var sasniegt iekraušanas ostu ar novēlošanos, un pieprasa attiecīgas instrukcijas, reisa fraktētājs izlemj, vai reiss ir veicams vai arī līgums uzskatāms par izpildītu. Ja reisa fraktētājs nedod rīkojumu pabeigt reisu, līgums uzskatāms par izpildītu.

XXIV nodaļa

Kravas apjoma pārvadājumi

204.pants. Kravas apjoma pārvadājuma noteikumu piemērošana

(1) Kravas apjoma pārvadājuma noteikumus piemēro, pārvadājot ar kuģi noteiktu daudzumu kravas vairākos reisos noteiktā laika periodā.

(2) Šīs nodaļas noteikumus nepiemēro, ja ir nolīgts, ka reisu veic ar konkrētu kuģi.

205.pants. Tiesības izvēlēties kravas apjomu

(1) Ja līgums atļauj izvēlēties kopējo pārvadājamās kravas apjomu, tiesības izvēlēties ir fraktētājam.

(2) Ja līgums atļauj izvēlēties pārvadājamās kravas apjomu katrā reisā, tiesības izvēlēties ir pārvadātājam.

206.pants. Kravas pārvadājumu grafiks

(1) Fraktētājs sagatavo un savlaicīgi iesniedz pārvadātājam kravas pārvadājumu grafiku, ņemot vērā konkrētā reisa attiecību pret kopējo līguma darbības laiku.

(2) Fraktētājs, ņemot vērā izmantojamā kuģa parametrus, rūpējas, lai līgumā paredzētais kravas apjoms tiktu proporcionāli sadalīts visā līguma darbības laikā.

207.pants. Paziņojums par iekraušanu

Fraktētāja pienākums ir savlaicīgi nosūtīt pārvadātājam paziņojumu, norādot termiņu, kurā krava būs sagatavota iekraušanai (turpmāk šajā nodaļā — paziņojums par iekraušanu).

208.pants. Pārvadātāja pienākums nodrošināt kuģi

(1) Kad saņemts paziņojums par iekraušanu, pārvadātājs nodrošina to, lai kuģis būtu piemērots attiecīgās kravas pārvadāšanai un lai reisi tiktu veikti savlaicīgi.

(2) Pārvadātāja pienākums ir savlaicīgi nosūtīt fraktētājam paziņojumu par izraudzīto kuģi, norādot tā kravnesību un plānoto kuģa ierašanās laiku iekraušanas ostā (turpmāk šajā nodaļā — paziņojums par kuģi).

(3) Ja, beidzoties līguma darbības termiņam, krava nav sagatavota iekraušanai, pārvadātājam nav pienākuma nodrošināt kuģi, izņemot gadījumu, kad aizkavēšanās cēloni fraktētājs nevar ietekmēt un tas nav būtisks.

209.pants. Reisu veikšanas kārtība un reisu pārtraukšanas sekas

(1) Kad pārvadātājs ir nosūtījis fraktētājam paziņojumu par kuģi, attiecīgajam pārvadājumam piemēro šā kodeksa XIX — XXIII nodaļas noteikumus.

(2) Ja reisa pārtraukšanas iemesls dod pamatu uzskatīt, ka nākamie reisi tiks veikti ar būtisku aizkavēšanos, fraktētājam ir tiesības atkāpties no līguma par atlikušajiem reisiem.

210.pants. Kravas pārvadājumu grafika vai paziņojuma par iekraušanu neiesniegšanas sekas

(1) Ja fraktētājs savlaicīgi neiesniedz paziņojumu par iekraušanu, pārvadātājs var noteikt konkrētu laiku šāda paziņojuma iesniegšanai. Ja paziņojums par iekraušanu netiek iesniegts, pārvadātājs pēc savas izvēles var iesniegt paziņojumu par kuģi saskaņā ar šā kodeksa 208.pantu un esošo iekraušanas grafiku vai atkāpties no līguma daļā par konkrēto reisu.

(2) Ja paziņojuma savlaicīga neiesniegšana dod pamatu uzskatīt, ka turpmākie fraktētāja paziņojumi par iekraušanu būtiski aizkavēsies, pārvadātājam ir tiesības atkāpties no līguma daļā par atlikušajiem reisiem.

(3) Pārvadātājam ir tiesības saņemt zaudējumu atlīdzību, izņemot gadījumu, kad aizkavēšanās iemesls ir šā kodeksa 196.panta trešajā daļā minētie apstākļi.

(4) Ja fraktētājs savlaicīgi neiesniedz pārvadātājam kravas pārvadājumu grafiku, pārvadātājs var noteikt konkrētu termiņu šāda grafika iesniegšanai. Pēc noteiktā termiņa pārvadātājam ir tiesības atkāpties no līguma daļā par atlikušajiem reisiem, attiecīgi piemērojot šā panta trešās daļas noteikumu.

211.pants. Paziņojuma par kuģi neiesniegšanas sekas

(1) Ja pārvadātājs savlaicīgi neiesniedz paziņojumu par kuģi, fraktētājs var noteikt konkrētu termiņu šāda paziņojuma iesniegšanai. Ja paziņojums netiek iesniegts, fraktētājs var atkāpties no līguma daļā par konkrēto reisu.

(2) Ja paziņojuma savlaicīga neiesniegšana dod pamatu uzskatīt, ka turpmākie pārvadātāja paziņojumi par kuģi būtiski aizkavēsies, fraktētājam ir tiesības atkāpties no līguma daļā par atlikušajiem reisiem.

(3) Fraktētājam ir tiesības saņemt zaudējumu atlīdzību, izņemot gadījumu, kad zaudējumu iemesls ir tāda kuģa aizkavēšanās, kuru pārvadātājs nevarēja novērst un nevarēja paredzēt līguma noslēgšanas dienā.

212.pants. Frakts samaksas kavējumi

(1) Ja frakts, kompensācija par demerēža laiku vai citi maksājumi saskaņā ar līgumu nav laikus veikti, pārvadātājs var noteikt konkrētu termiņu maksājumu veikšanai. Ja maksājumi noteiktajā termiņā netiek veikti, pārvadātājam ir tiesības apturēt līguma izpildi vai, ja aizkavēšanās rada būtisku līguma pārkāpumu, atkāpties no līguma.

(2) Pabeidzot līgumā paredzēto reisu, pārvadātājam ir tiesības aizturēt kravu kā nodrošinājumu par saskaņā ar līgumu nopelnītajiem, bet nesaņemtajiem maksājumiem. Šā panta noteikumus attiecībā uz pārvadātāja izsniegtā konosamenta turētājiem, kas nav fraktētāji, piemēro tikai tad, ja pienākums maksāt paredzēts konosamentā saskaņā ar šā kodeksa 169.pantu.

213.pants. Karadarbība

(1) Ja līguma izpildes laikā sākas karš vai rodas līdzīgi apstākļi, vai būtiski palielinās kara izcelšanās draudi un ja šāda situācija būtiski ietekmē līguma izpildi, pārvadātājs un fraktētājs ir tiesīgi atkāpties no līguma, neatbildot par zaudējumiem.

(2) Puse, kura nolēmusi atkāpties no līguma, nekavējoties nosūta attiecīgu paziņojumu otrai pusei. Pretējā gadījumā puse, kura nolēmusi atkāpties no līguma, ir atbildīga par radītajiem zaudējumiem.

XXV nodaļa Laika fraktēšana

214.pants. Kuģa stāvoklis un aprīkojums

(1) Laika fraktēšanas līguma noslēgšanas gadījumā pārvadātājs nodod kuģi fraktētājam līgumā paredzētajā vietā un laikā.

(2) Nododot kuģi, pārvadātājs nodrošina, lai kuģa stāvoklis, dokumenti, apkalpe, nepieciešamie krājumi un aprīkojums atbilst prasībām, kas tiek izvirzītas parastam pārvadājumam tajā kuģošanas rajonā, kas paredzēts laika fraktēšanas līgumā.

(3) Kuģi apgādā ar pietiekamu degvielas krājumu, lai tas varētu sasniegt tuvāko degvielas uzpildes ostu. Fraktētājs pieņem degvielas krājumu un samaksā cenu, kāda tajā laikā ir ostā.

215.pants. Pārbaude

(1) Nododot kuģi, pārvadātājs un fraktētājs var pieprasīt kuģa, tā iekārtu un degvielas krājumu pārbaudi.

(2) Pārbaudes izmaksas, ieskaitot laika zaudējumu, sadala vienādi abām pusēm.

216.pants. Kuģa nodošana jūrā

(1) Ja puses ir vienojušās par to, ka kuģis tiek nodots jūrā, pārvadātājs paziņo fraktētājam par kuģa atrašanās vietu nodošanas brīdī.

(2) Šā kodeksa 215.pantā minēto pārbaudi veic pirmajā ostā, kurā kuģis ienāk pēc nodošanas. Ja pārbaudes laikā tiek atklāti defekti, fraktētājam ir tiesības nemaksāt nomas maksu par laika periodu, kas izmantots defektu novēršanai. Ja fraktētājs atkāpjas no laika fraktēšanas līguma saskaņā ar šā kodeksa 218.pantu, pārvadātājam nav tiesību saņemt nomas maksu par laiku no nodošanas brīža.

217.pants. Atkāpšanās laiks un kuģa nodošanas aizkavēšanās

(1) Fraktētājs var atkāpties no laika fraktēšanas līguma, ja kuģis nav nodots laika fraktēšanas līgumā noteiktajā dienā (atkāpšanās laiks).

(2) Ja pārvadātājs paziņo, ka kuģis ieradīsies pēc nolīgta atkāpšanās laika beigām, kā arī paziņo laiku, kad kuģis būs sagatavots nodošanai, fraktētājs var izmantot tiesības atkāpties no līguma, par to nekavējoties paziņojot pārvadātājam. Ja fraktētājs neatkāpjas no līguma, jaunais atkāpšanās laiks ir pārvadātāja norādītais laiks, kad kuģis būs sagatavots nodošanai.

(3) Ja kuģa nodošana aizkavējas cita iemesla dēļ, fraktētājs var atkāpties no laika fraktēšanas līguma, ja tāda aizkavēšanās ir būtisks līguma pārkāpums.

218.pants. Kuģa defekti

Ja nodošanas brīdī kuģim vai tā iekārtām ir defekti, fraktētājam ir tiesības prasīt nomas maksas samazināšanu, bet, ja līguma pārkāpums ir būtisks, — atkāpties no laika fraktēšanas līguma. Šo nosacījumu nepiemēro, ja pārvadātājs nekavējoties novērš defektu un fraktētājam nerodas tiesības atkāpties no līguma saskaņā ar šā kodeksa 217.pantu.

219.pants. Atbildība par zaudējumiem

Fraktētājam ir tiesības saņemt to zaudējumu atlīdzību, kuri radušies kuģa defektu dēļ vai tāpēc, ka aizkavējusies tā nodošana. Ja pārvadātājs pierāda, ka defekti nav radušies vai aizkavēšanās nav notikusi viņa vai to personu vainas dēļ, par kurām pārvadātājs ir atbildīgs, fraktētājam nav tiesību pieprasīt zaudējumu atlīdzību. Fraktētājam ir tiesības pieprasīt to zaudējumu atlīdzību, kuri radušies kādu kuģa īpašību vai iekārtu trūkuma dēļ, ja ir pamats uzskatīt, ka, noslēdzot laika fraktēšanas līgumu, tika apsolīts, ka tādas īpašības vai iekārtas būs.

220.pants. Pārvadātāja tiesības un pienākumi

(1) Laika fraktēšanas līguma darbības laikā pārvadātājs veic reisu, kādos saskaņā ar līgumu kuģi nosūta fraktētājs. Pārvadātājs uztur kuģi atbilstoši šā kodeksa 214.panta otrās daļas noteikumiem.

(2) Pārvadātājs ir tiesīgs atteikties sūtīt kuģi reisā, kurā kuģa apkalpi vai kravu varētu pakļaut jūras briesmām, pilsoņu kara vai karadarbības izraisītām briesmām vai jebkurām citām briesmām vai būtiskām grūtībām, kuras pārvadātājs nevarēja paredzēt līguma noslēgšanas brīdī.

(3) Pārvadātājs ir tiesīgs atteikties iekraut uzliesmojošu, pašaizdegties spējīgu vai korozīvu kravu vai citu bīstamu kravu, izņemot gadījumu, kad šādu kravu nodod iekraušanai, pārvadāšanai vai nodošanai gala ostā atbilstoši kuģa reģistrācijas valsts, kravas iekraušanas vai izkraušanas valsts kompetento iestāžu prasībām un rekomendācijām. Pārvadātājs ir tiesīgs atteikties pārvadāt dzīvniekus.

221.pants. Pienākums informēt

Pārvadātājs informē fraktētāju par jebkuriem svarīgiem apstākļiem, kas ietekmē kuģi vai reisu. Fraktētājs informē pārvadātāju par paredzamajiem reisiem.

222.pants. Degvielas krājums

Fraktētājs nodrošina kuģi ar degvielas krājumu. Fraktētājs atbild par piegādātās degvielas atbilstību līgumā paredzētajai specifikācijai.

223.pants. Kravas iekraušana un izkraušana

(1) Fraktētājs ir atbildīgs par kravas operācijām, ieskaitot kravas saņemšanu, iekraušanu, izvietošanu, nostiprināšanu, izkraušanu un nodošanu. Kravu izvieto tā, lai kuģis atbilstu drošības un stabilitātes prasībām un lai krava būtu nostiprināta. Fraktētājs ievēro pārvadātāja norādījumus par kravas izvietošanu, lai nodrošinātu kuģa drošību un stabilitāti.

(2) Fraktētājs var pieprasīt, lai kuģa kapteinis un apkalpe sniedz šādai kuģošanai ierasto palīdzību. Fraktētājs samaksā par papildu darbu un citiem izdevumiem.

(3) Ja pārvadātājam rodas zaudējumi kravas operāciju dēļ, fraktētājs atlīdzina šos zaudējumus, izņemot gadījumu, kad zaudējumu iemesls ir kuģa kapteiņa vai apkalpes vaina vai citi apstākļi, par kuriem ir atbildīgs pārvadātājs.

224.pants. Konosamentu izsniegšana laika fraktēšanas gadījumā

(1) Pārvadātājs izsniedz konosamentus par iekrauto kravu saskaņā ar fraktētāja norādījumiem par paredzamo reisu. Šādus konosamentus izsniedz saskaņā ar šā kodeksa XX nodaļas noteikumiem. Ja tādējādi pārvadātājs uzņemas atbildību pret konosamenta turētāju un atbildība ir lielāka nekā fraktēšanas līgumā paredzētā, fraktētājs atlīdzina pārvadātāja izdevumus.

(2) Pārvadātājs ir tiesīgs (pretēji fraktētāja norādījumiem) neizsniegt kravu personai, kura nevar pierādīt savas tiesības uz kravu, vai izsniegt kravu pretēji konosamentā norādītajai informācijai. Pārvadātājs var pieprasīt, lai fraktētājs sniedz pietiekamu nodrošinājumu par zaudējumiem, kas varētu rasties, izsniedzot kravu šādā veidā.

225.pants. Kravas bojājums un piegādes aizkavēšanās

(1) Pārvadātājs atbild par zaudējumu sakarā ar kravas zudumu vai bojājumu saskaņā ar šā kodeksa 134. — 149.panta noteikumiem.

(2) Kravas saņēmējam, kurš nav laika fraktētājs, ir tiesības saņemt zaudējumu atlīdzību saskaņā ar šā panta pirmo daļu. Ja saņēmējs ir tāda konosamenta turētājs, ko izsniedzis pārvadātājs, piemēro arī šā kodeksa 169.panta noteikumus.

226.pants. Kavēšanās un citi pārvadātāja pārkāpumi

(1) Ja kuģis netiek uzturēts līgumā noteiktajā stāvoklī vai tas nav jūrasspējīgs, vai reisi tiek aizkavēti, vai pārvadātājs pārkāpj citus līguma nosacījumus un ja tiek būtiski apdraudēts līguma mērķis, fraktētājs var atkāpties no laika fraktēšanas līguma.

(2) Kad fraktētājs uzzina vai viņam bija jāuzzina par līguma nosacījumu pārkāpumu, viņš var atkāpties no līguma, ja par to nekavējoties paziņo pārvadātājam. Pretējā gadījumā fraktētājs zaudē tiesības atkāpties no līguma.

(3) Fraktētājam ir tiesības uz to zaudējumu atlīdzību, kas radušies kuģa bojāejas vai kuģa konstruktīvā zuduma dēļ vai tādēļ, ka kuģis nav uzturēts jūrasspējīgā stāvoklī vai pārkāpti citi līguma nosacījumi, ja šie zaudējumi radušies pārvadātāja vai to personu vainas dēļ, par kurām viņš ir atbildīgs. Minētos nosacījumus piemēro arī attiecībā uz zaudējumiem, kas radušies sakarā ar to, ka kapteinis vai apkalpe pieļāvuši kļūdu, sniedzot šā kodeksa 223.panta otrajā daļā minēto palīdzību, vai uz zaudējumiem, kas radušies jebkuru citu pārkāpumu dēļ.

227.pants. Kuģa bojājumi

Pārvadātājam ir tiesības uz to zaudējumu atlīdzību, kas nodarīti kuģim fraktētāja vai to personu vainas dēļ, par kurām viņš ir atbildīgs. Ja fraktētājs ir nosūtījis kuģi uz ostu, kas nav droša, viņš atlīdzina zaudējumus, kas nodarīti kuģim viņa vainas dēļ.

228.pants. Glābšana

Fraktēšanas līgums neierobežo pienākumu glābt cilvēkus, kas nonākuši briesmās uz jūras. Pārvadātājs var glābt kuģi vai citu mantu, ja tas būtiski neietekmē laika fraktēšanas līguma izpildi. Fraktētājam ir tiesības uz vienu trešdaļu no pārvadātāja neto atlīdzības par glābšanu vai no īpašās kompensācijas, ko aprēķina saskaņā ar šā kodeksa 260.pantu.

229.pants. Reisa izdevumi

Fraktētājs sedz tos ar reisa veikšanu saistītos izdevumus, kurus nesedz pārvadātājs saskaņā ar šīs, kā arī XXIII un XXIV nodaļas noteikumiem.

230.pants. Kuģa nodošana laika fraktēšanas līguma darbības termiņa beigās

Fraktētājs nodod kuģi pārvadātājam laika fraktēšanas līgumā noteiktajā vietā un laikā saskaņā ar šā kodeksa 214.panta trešās daļas, 215. un 216.panta noteikumiem. Minētos noteikumus piemēro arī tad, ja ir notikusi atkāpšanās no fraktēšanas līguma pirms noliktā termiņa beigām.

231.pants. Laika fraktēšanas līguma termiņa pārsniegšana

Fraktētājam nav tiesību sūtīt kuģi tādā reisā, kura paredzamā izpilde pārsniedz līgumā noteikto kuģa nodošanas termiņu. Ja kuģis tiek sūtīts šādā reisā, pārvadātājam ir tiesības uz zaudējumu atlīdzību, ņemot vērā frakts tirgus izmaiņas, bet tā nedrīkst būt mazāka par fraktēšanas līgumā paredzēto nomas maksu.

232.pants. Kārtība, kādā maksājama nomas maksa

Fraktētājs maksā nomu ar priekšapmaksu par 30 dienām.

233.pants. Nomas maksas kavējumi

(1) Ja nomas maksa nav saņemta laikā, pārvadātājs rakstveidā paziņo par to fraktētājam. Pēc paziņojuma nosūtīšanas pārvadātājs var pārtraukt pildīt laika fraktēšanas līgumā paredzētos pienākumus, kā arī atteikties iekraut kravu un izsniegt konosamentus. Ja nomas maksa nav saņemta triju darba dienu laikā pēc paziņojuma nosūtīšanas, pārvadātājs ir tiesīgs atkāpties no laika fraktēšanas līguma.

(2) Ja pārvadātājs ir pārtraucis pildīt laika fraktēšanas līgumā paredzētos pienākumus vai atkāpies no līguma, viņam ir tiesības saņemt zaudējumu atlīdzību, izņemot gadījumu, kad fraktētājs pierāda, ka maksājumu kavējumu izraisījis likumīgs aizliegums, vispārēja sakaru vai banku maksājumu pārtraukšana vai citi līdzīgi šķēršļi, kurus fraktētājs nevarēja paredzēt fraktēšanas līguma noslēgšanas brīdī un kuru sekas viņš nevarēja saprātīgi novērst.

(3) Ja fraktētājs savlaicīgi nesamaksā nomu, pārvadātājam ir tiesības pieprasīt, lai fraktētājs nodod pārvadātājam jebkuras frakts prasības, kādas viņam varētu būt saskaņā ar kuģa subfraktēšanas līgumiem.

234.pants. Fraktētāja tiesības nemaksāt nomu

(1) Fraktētājs nemaksā nomu par laiku, kas ir zaudēts, veicot nofraktētā kuģa glābšanas pasākumus (operācijas), kuģa remontu, kā arī citas līdzīgas darbības, kuras jāveic pārvadātājam, lai nodrošinātu kuģa jūrasspēju un turpinātu pildīt līgumā paredzētos pienākumus. Šīs tiesības fraktētājs var izmantot, ja laika zudums nav noticis viņa vainas dēļ.

(2) Pārvadātājs sedz visus kuģa ekspluatācijas izdevumus par laiku, kad fraktētājam saskaņā ar šā panta noteikumiem ir tiesības nemaksāt nomu.

235.pants. Kuģa zaudēšana

(1) Kuģa bojāejas vai kuģa konstruktīvā zuduma dēļ laika fraktēšanas līgums uzskatāms par spēku zaudējušu arī tad, ja līguma vispārējie nosacījumi paredz iespēju aizstāt kuģi ar citu kuģi. Šos nosacījumus piemēro, ja kuģis rekvizēts vai kādu citu līdzīgu iemeslu dēļ tā izmantošana būtiski apgrūtināta.

(2) Ja nav iespējams noskaidrot, kad kuģis gājis bojā, nomu maksā par nākamajām divdesmit četrām stundām pēc tam, kad saņemtas pēdējās ziņas par kuģi.

236.pants. Karadarbības draudi

(1) Ja kuģis ir ostā vai jebkurā citā vietā, kur sākas pilsoņu karš, karadarbība vai nopietni palielinās draudi, ka varētu iestāties līdzīgi apstākļi, pārvadātājam ir tiesības nekavējoties izvest kuģi drošībā.

(2) Fraktētājs papildus nomas maksai atlīdzina pārvadātāja izdevumus par kuģa apdrošināšanu pret karadarbības risku un par jebkurām papildu izmaksām kuģa apkalpei, kas saistītas ar reisu, kurā fraktētājs sūta kuģi.

(3) Ja laika fraktēšanas līguma darbības laikā sākas pilsoņu karš, karadarbība vai nopietni palielinās draudi, ka varētu iestāties līdzīgi apstākļi, un ja tāda situācija būtiski ietekmē līguma izpildi, pārvadātājam un fraktētājam ir tiesības atkāpties no laika fraktēšanas līguma, nemaksājot zaudējumu atlīdzību.

(4) Puse, kura vēlas atkāpties no laika fraktēšanas līguma, par to laikus paziņo otrai pusei. Pretējā gadījumā vainīgā puse sedz zaudējumus, no kuriem varēja izvairīties, ja paziņojums būtu nosūtīts laikus.

XXVI nodaļa Pasažieru un viņu bagāžas pārvadājumi

237.pants. Termini un to skaidrojums

Šajā nodaļā ir lietoti šādi termini:

1) bagāža — lieta, arī transportlīdzeklis un kajītes bagāža, kas tiek pārvadāta saskaņā ar pārvadājuma līgumu, izņemot:

a) lietas un transportlīdzekļus, ko pārvadā saskaņā ar fraktēšanas līgumu, konosamentu vai ar jebkuru citu kravas pārvadājuma līgumu,

b) dzīvniekus;

2) kajītes bagāža — lietas, kas atrodas pasažiera kajītē vai citādā viņa uzraudzībā, izņemot pasažieru bagāžu, kas nodota pārvadātājam glabāšanā;

3) pasažieris — fiziskā persona, kuru pārvadā ar kuģi, ja šī persona:

a) tiek pārvadāta ar kuģi saskaņā ar pasažieru pārvadājuma līgumu,

b) ar pārvadātāja piekrišanu pavada transportlīdzekli vai dzīvniekus saskaņā ar pārvadājuma līgumu;

4) pārvadātājs — persona, ar kuru vai kuras vārdā ir noslēgts pārvadājuma līgums, saskaņā ar kuru viņš vai faktiskais pārvadātājs veic pārvadājumu;

5) faktiskais pārvadātājs — persona, kas nav pārvadātājs, bet ir kuģa īpašnieks, fraktētājs vai operators un kas faktiski veic pārvadājumu vai tā daļu;

6) pārvadājuma līgums — ar pārvadātāju vai viņa vārdā noslēgta vienošanās par pasažieru vai pasažieru un bagāžas pārvadāšanu pa jūru;

7) starptautiskais pārvadājums — pārvadājums, ko saskaņā ar pārvadājuma līgumu veic starp ostu Latvijas Republikas teritorijā un ostu ārpus Latvijas Republikas teritorijas;

8) pasažieru kuģis — kuģis, kā tas definēts normatīvajos aktos par pasažieru kuģu drošības prasībām;

9) A klases un B klases kuģi — kuģi, kā tie definēti normatīvajos aktos par pasažieru kuģu drošības prasībām.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.01.2013. likumu, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

238.pants. Pārvadājums

(1) Pasažiera un viņa kajītes bagāžas pārvadājums ietver laika periodu, kurā:

1) pasažieris un viņa kajītes bagāža atrodas uz kuģa;

2) pasažieris uzkāpj uz kuģa un nokāpj no tā;

3) pasažieri un viņa kajītes bagāžu pārvadā pa ūdeni no krasta uz kuģi, ja:

a) šāds pārvadājums iekļauts pārvadājuma cenā,

b) šādam mērķim lietoto ūdenstransportu ir nodrošinājis pārvadātājs.

(2) Kajītes bagāžas pārvadājums (papildus šā panta pirmajā daļā noteiktajam laika posmam) ietver arī laika periodu, kurā pasažieris atrodas pasažieru ostā vai pietātnē vai jebkurā citā vietā ostā, ja pārvadātājs, viņa darbinieks vai pārstāvis ir saņēmis bagāžu un nav to vēl nogādājis pasažierim.

(3) Bagāžas (kas nav kajītes bagāža) pārvadājums ietver laika periodu, kad pārvadātājs, viņa darbinieks vai pārstāvis ir saņēmis bagāžu pārvadāšanai (no krasta vai no kuģa), līdz brīdim, kad pārvadātājs, viņa darbinieks vai pārstāvis nogādā bagāžu pasažierim.

(4) Pasažiera pārvadājums neietver laika periodu, kurā pasažieris atrodas pasažieru ostā vai pietātnē vai jebkurā citā vietā ostā.

239.pants. Noteikumu piemērošana

(1) Šīs nodaļas noteikumus attiecinā uz prasībām, kas izriet no pasažieru un viņu bagāžas pārvadājumiem ar kuģi, ja ir spēkā viens no šādiem nosacījumiem:

1) pārvadājums tiek veikts ar Latvijas kuģi;

2) pārvadājuma līgums noslēgts Latvijā;

3) kuģa atiešanas vai pienākšanas osta saskaņā ar pārvadājuma līgumu ir Latvijā.

(2) Izņemot šā panta pirmajā daļā minētos gadījumus, šīs nodaļas noteikumus nepiemēro, ja prasība tiek skatīta saskaņā ar civiltiesisko atbildību par pasažieru vai viņu bagāžas pārvadājumiem ar cita veida transportlīdzekļiem un ja šo nosacījumu piemērošana ir obligāta attiecībā uz pārvadājumiem ar kuģi.

(3) Starptautiskajiem pārvadājumiem un pārvadājumiem, kas tiek veikti ar A klases un B klases kuģiem, piemēro Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 23.aprīļa regulas Nr. 392/2009 par pasažieru pārvadātāju atbildību nelaimes gadījumos uz jūras (turpmāk — Regula Nr. 392/2009) noteikumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.01.2013. likumu, kas stājas spēkā 21.01.2013. Sk. pārejas noteikumu 16. un 17.punktu)

240.pants. Pārvadātāja atbildība

(1) Pārvadātājs ir atbildīgs par zaudējumiem, kas radušies sakarā ar pasažiera dzīvības zaudēšanu vai viņa veselībai nodarīto kaitējumu, kā arī par zaudējumiem, kas nodarīti pasažierim sakarā ar viņa bagāžas pazaudēšanu vai bojāšanu, ja negadījums, kas izraisījis zaudējumus, noticis pārvadājuma laikā un zaudējumi radušies pārvadātāja, viņa darbinieku vai pārstāvju vainas dēļ, viņiem pildot savus darba pienākumus.

(2) Saskaņā ar šā panta trešo daļu prasītājs pierāda, ka negadījums, kas izraisījis zaudējumus, noticis pārvadājuma laikā, kā arī pierāda zaudējumu apmēru un pārvadātāja vainu.

(3) Gadījumā, kad nav pierādīts pretējais, pārvadātāja, viņa darbinieku vai pārstāvju vaina tiek prezumēta, ja:

1) zaudējumi, kas radušies sakarā ar pasažiera dzīvības zaudēšanu vai viņa veselībai nodarīto kaitējumu, kā arī zaudējumi, kas nodarīti kajītes bagāžai, radušies vai ir saistīti ar kuģa bojāeju, sadursmi, uzskriešanu uz sēkļa, sprādzieni vai ugunsgrēku uz kuģa vai kuģa defektu;

2) bagāža, kurai nodarīti zaudējumi, nav kajītes bagāža (neatkarīgi no zaudējumus izraisījušā negadījuma rakstura).

241.pants. Pārvadātāja un faktiskā pārvadātāja atbildības sadalījums

(1) Ja pārvadājums vai daļa no tā tiek uzticēta faktiskajam pārvadātājam, pārvadātājs ir atbildīgs par visu pārvadājumu saskaņā ar šīs sadaļas noteikumiem. Faktiskais pārvadātājs ir atbildīgs saskaņā ar šīs sadaļas noteikumiem par pārvadājuma daļu, ko tas veicis, ievērojot šā panta ceturto daļu.

(2) Pārvadātājs ir atbildīgs par faktiskā pārvadātāja darbību vai bezdarbību pārvadājuma laikā, kā arī par faktiskā pārvadātāja darbinieku vai pārstāvju darbībām, viņiem pildot savus darba pienākumus.

(3) Jebkura vienošanās, saskaņā ar kuru pārvadātājs uzņemas pienākumus, ko nenosaka šī sadaļa, vai atsakās no tiesībām, ko piešķir šī sadaļa, ir saistoša tikai tad, ja tā ir izteikta nepārprotami un rakstveidā.

(4) Ja zaudējumi radušies gan pārvadātāja, gan faktiskā pārvadātāja vainas dēļ, viņi atbild solidāri.

241.¹ pants. Obligātā apdrošināšana

(1) Pārvadātājam, kas faktiski veic visu pārvadājumu vai tā daļu ar Latvijas pasažieru kuģi, starptautisku pasažieru pārvadājumu vai pasažieru pārvadājumu ar Latvijā reģistrētu A klases vai B klases kuģi, ir pienākums obligāti apdrošināt savu atbildību vai saņemt citu finansiālās atbildības nodrošinājumu atbilstoši Regulas Nr. 392/2009 noteikumiem. Šādu apdrošināšanu vai citu finansiālās atbildības nodrošinājumu apliecina kuģu reģistratora izsniegts sertifikāts. Bez šā sertifikāta kuģis nedrīkst braukt zem Latvijas karoga.

(2) Šā panta pirmās daļas noteikumu piemēro arī ārvalstu pasažieru kuģiem, kuri ienāk Latvijas ostā vai iziet no tās.

(10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013. Sk. pārejas noteikumu 16. un 17.punktu)

242.pants. Vērtīgas lietas

Pārvadātājs nav atbildīgs par naudas, vērtspapīru un citu vērtīgu lietu (zelta, sudraba, dārgakmeņu, dārglietu, mākslas darbu u.tml.) pazaudēšanu vai bojāšanu, izņemot gadījumu, kad šādas vērtīgas lietas nodotas pārvadātājam glabāšanā. Šajā gadījumā pārvadātājs ir atbildīgs šā kodeksa 244.panta otrās daļas 2.punktā noteiktajā apmērā, ja vien saskaņā ar šā kodeksa 244.panta sesto daļu atbildības apmērs nav paaugstināts.

243.pants. Pasažiera vaina

Pārvadātāju var atbrīvot no atbildības pilnīgi, ja viņš pierāda, ka pasažiera dzīvības zaudējums vai viņa veselībai nodarītais kaitējums, vai zaudējumi viņa bagāžai radušies paša pasažiera vainas dēļ vai daļēji tos veicinājusi pasažiera vaina.

244.pants. Pārvadātāja atbildības ierobežošana

(1) Pārvadātāja atbildību par pasažiera veselībai nodarīto kaitējumu nosaka saskaņā ar šā kodeksa 70.panta noteikumiem.

(2) Pārvadātāja atbildība par nozaudēto vai bojāto pasažiera bagāžu nepārsniedz:

1) 2250 norēķina vienības par zaudējumiem, kas saistīti ar kajītes bagāžu;

2) 12 700 norēķina vienības par transportlīdzekli, ieskaitot visu bagāžu, kas atrodas transportlīdzeklī vai uz tā;

3) 3375 norēķina vienības par zaudējumiem, kas saistīti ar tādu bagāžu, kas nav minēta šīs daļas 1. un 2.punktā.

(3) Šā panta pirmajā un otrajā daļā minētās summas piemēro katram reisam.

(4) Pārvadātāja atbildību var attiecināt arī uz procentiem un tiesāšanās izdevumiem.

(5) Norēķina vienība nozīmē vienību, kas minēta šā kodeksa 71.pantā.

(6) Par lielākiem atbildības ierobežojumiem pārvadātājs un pasažieris var vienoties rakstveidā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.01.2013. likumu, kas stājas spēkā 21.01.2013. Sk. pārejas noteikumu 14.punktu)

245.pants. Pasažiera līdzdalība

Zaudējumu gadījumā pārvadātājs un pasažieris var vienoties par pārvadātāja atbildības samazināšanu šādā apmērā:

1) 330 norēķina vienības, ja bojāts transportlīdzeklis;

2) 149 norēķina vienības uz katru pasažieri, ja nozaudēta vai bojāta cita bagāža, minētās summas atskaitot no atlīdzības par nozaudēšanu vai bojājumu.

(10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013. Sk. pārejas noteikumu 15.punktu)

246.pants. Pārvadātāja darbinieku un pārstāvju atbildības ierobežošana un atbrīvošana no atbildības

Ja prasība par šajā nodaļā noteiktajiem zaudējumiem tiek celta pret pārvadātāja vai faktiskā pārvadātāja darbinieku vai pārstāvi, bet viņš pierāda, ka ir darbojies saskaņā ar saviem pienākumiem, pārvadātāja darbiniekam vai pārstāvim ir tādas pašas tiesības uz atbildības ierobežošana vai atbrīvošanu no atbildības, kādas ir pārvadātājam vai faktiskajam pārvadātājam saskaņā ar šo nodaļu.

247.pants. Prasību apvienošana

(1) Ja piemēro atbildības ierobežojumus, kas noteikti šā kodeksa 244. un 245.pantā, tos attiecina uz visām prasībām (kopā) par pasažiera dzīvības zaudējumu vai viņa veselībai nodarīto kaitējumu, vai pasažiera bagāžas nozaudēšanu vai bojāšanu.

(2) Ja atbildīgs ir gan pārvadātājs, gan faktiskais pārvadātājs, kopējais atbildības ierobežojums nedrīkst pārsniegt šajā nodaļā noteikto ierobežojumu.

(3) Ja pārvadātāja vai faktiskā pārvadātāja darbinieks vai pārstāvis saskaņā ar šā kodeksa 246.pantu ir tiesīgs ierobežot savu atbildību, ievērojot šā kodeksa 244. un 245.pantu, summa, kuru pasažieris ir tiesīgs iegūt no pārvadātāja vai faktiskā pārvadātāja (vai no viņu darbiniekiem vai pārstāvjiem), nedrīkst pārsniegt atbildības ierobežojumu.

248.pants. Gadījumi, kad atbildību nedrīkst ierobežot

(1) Pārvadātājs nav tiesīgs izmantot šā kodeksa 244. un 245.pantā noteiktās tiesības ierobežot atbildību, ja tiek pierādīts, ka zaudējumu izraisījusi viņa darbība vai bezdarbība, kuras nolūks bija radīt zaudējumu, vai nolaidība, apzinoties, ka šis zaudējums varētu rasties.

(2) Pārvadātāja vai faktiskā pārvadātāja darbinieks vai pārstāvis nav tiesīgs ierobežot atbildību, ja tiek pierādīts, ka zaudējumu izraisījusi viņa darbība vai bezdarbība, kuras nolūks bija radīt zaudējumu, vai nolaidība, apzinoties, ka šis zaudējums varētu rasties.

249.pants. Paziņojums par bagāžas nozaudēšanu vai bojājumu

(1) Pasažiera pienākums ir nosūtīt rakstveida paziņojumu pārvadātājam, viņa darbiniekam vai pārstāvim:

1) ja bagāža acīm redzami bojāta:

- a) par kajītes bagāžu — pirms izkāpšanas vai izkāpšanas laikā,
- b) par pārējo bagāžu — pirms bagāžas piegādes vai tās piegādes laikā;

2) ja bagāžas bojājums nav acīm redzams vai bagāža

nozaudēta, — piecpadsmit dienu laikā no bagāžas izkraušanas krastā vai piegādes pasažierim vai no brīža, kad bija jānotiek piegādei.

(2) Ja pasažieris šajā pantā noteiktajos gadījumos neveic nekādas darbības, tiek prezumēts, ka viņš ir saņēmis bagāžu nebojātu, izņemot gadījumu, kad tiek pierādīts pretējais.

(3) Pasažierim nav pienākuma nosūtīt rakstveida paziņojumu, ja viņš un pārvadātājs pārbauda bagāžu kopīgi tās saņemšanas brīdī.

250.pants. Prasības piekritība

(1) Prasītājs var celt prasību Latvijas tiesā saskaņā ar šīs sadaļas noteikumiem, ja Latvijā ir:

- 1) atbildētāja dzīvesvieta vai juridiskā adrese;
- 2) prasītāja dzīvesvieta vai juridiskā adrese, ja atbildētājs pakļauts Latvijas jurisdikcijai;
- 3) pārvadājuma līguma noslēgšanas vieta, ja atbildētājs pakļauts Latvijas jurisdikcijai;
- 4) kuģa atiešanas vai pienākšanas osta saskaņā ar pārvadājuma līgumu.

(2) Pēc negadījuma, kas radījis zaudējumus, puses var vienoties par prasības iesniegšanu tiesā vai šķīrējtiesā.

251.pants. Līguma nosacījumu spēkā neesamība

Jebkura vienošanās, kas noslēgta pirms negadījuma, kurš izraisījis pasažiera dzīvības zaudēšanu vai kaitējumu viņa veselībai, vai bagāžas pazaudēšanu vai bojāšanu, un kas atbrīvo pārvadātāju no atbildības pret pasažieri vai nosaka zemāku atbildības ierobežojumu, nekā tas paredzēts šajā nodaļā (izņemot šā kodeksa 245.pantā minētos gadījumus), kā arī jebkuri nosacījumi, kas atceļ pārvadātāja pienākumu pierādīt, ka zaudējums nav radies viņa vainas dēļ, vai nosacījumi, kas ierobežo šā kodeksa 250.panta pirmajā daļā noteikto izvēli, ir spēkā neesoši. Šādi spēkā neesoši nosacījumi neietekmē pārējā līguma spēkā esamību.

XXVI¹ nodaļa Pasažieru tiesību aizsardzība

(Nodaļa 10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

251.¹ pants. Pasažieru tiesību aizsardzība

(1) Pasažieru tiesību aizsardzības īstenošanā ievēro Eiropas Parlamenta un Padomes 2010.gada 24.novembra regulu Nr. 1177/2010 par pasažieru tiesībām, ceļojot pa jūru un iekšzemes ūdensceļiem, un ar ko groza regulu (EK) Nr. 2006/2004 (turpmāk — Regula Nr. 1177/2010).

(2) Par pasažieru tiesību aizsardzību atbildīgā iestāde Regulas Nr. 1177/2010 izpratnē ir Patērētāju tiesību aizsardzības centrs. Par kuģa tehnisko atbilstību normatīvo aktu prasībām atbild Latvijas Jūras administrācija.

(3) Pārvadātājs un ostas terminālis nodrošina Regulā Nr. 1177/2010 pārvadātājiem un ostu termināļiem izvirzīto prasību izpildi.

251.² pants. Pasažieru sūdzību iesniegšanas un izskatīšanas kārtība

(1) Pasažieris sūdzību Regulā Nr. 1177/2010 noteiktajā termiņā (divu mēnešu laikā) sākotnēji iesniedz tieši pārvadātājam vai ostas terminālim (operatoram). Atbilstoši Regulai Nr. 1177/2010 pārvadātājs vai ostas terminālis (operators) mēneša laikā pēc sūdzības saņemšanas sniedz tās iesniedzējam atbildi pēc būtības vai informē tās iesniedzēju par sūdzības izskatīšanas procesu. Kopējais sūdzības izskatīšanas laiks nav ilgāks par diviem mēnešiem no sūdzības saņemšanas dienas.

(2) Par pārvadātāja vai ostas termināļa (operatora) atbildi vai par to, ka atbilde nav sniegta, pasažierim ir tiesības mēneša laikā iesniegt sūdzību Patērētāju tiesību aizsardzības centram, kas atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likumam izskata sūdzību vai pārsūta to pēc piekritības.

251.³ pants. Pasažieru ar invaliditāti un pasažieru ar ierobežotām pārvietošanās spējām tiesību aizsardzības speciālie nosacījumi

(1) Pārvadātājs un ostas terminālis veic attiecīgus pasākumus, lai nodrošinātu Regulā Nr. 1177/2010 noteikto palīdzību pasažieriem ar invaliditāti un pasažieriem ar ierobežotām pārvietošanās spējām.

(2) Atbilstoši Regulā Nr. 1177/2010 norādītajam pārvadātājs un ostas terminālis nodrošina attiecīgu darbinieku apmācību. To veic persona, kurai ir speciālās zināšanas par vajadzībām, kādas ir cilvēkiem ar invaliditāti un cilvēkiem ar ierobežotām pārvietošanās spējām.

F sadaļa Nelaiimes gadījumi

XXVII nodaļa Glābšana

252.pants. Glābšana un ar glābšanu saistītie objekti

Šajā nodaļā ir lietoti šādi termini:

- 1) glābšanas pasākums (operācija) — darbība, kuras mērķis ir sniegt palīdzību kuģim vai citam objektam, kurš cietis negadījumā vai atrodas briesmās jebkuros ūdeņos;
- 2) kuģis — navigācijai piemērota konstrukcija;
- 3) objekts — jebkurš objekts, kas nav pastāvīgi piestiprināts piekrastei un kas ietver frakti;
- 4) kaitējums videi — piesārņojums, ugunsgrēks, eksplozija vai cits negadījums, kas radījis būtisku kaitējumu iekšējo ūdeņu, teritoriālo ūdeņu, ekskluzīvās ekonomiskās zonas dabas resursiem vai cilvēka dzīvībai un veselībai.

253.pants. Glābšanas noteikumu piemērošana

(1) Šīs sadaļas un 1989.gada Starptautiskās glābšanas konvencijas (SALVAGE) noteikumus piemēro, ja prasība par glābšanu celta Latvijas tiesā vai šķīrējtiesā.

(2) Šīs sadaļas noteikumus piemēro arī tad, ja glābjamā kuģa un glābšanas pasākumus (operācijas) veicošā kuģa īpašnieks ir viena un tā pati persona vai ja glābšanas pasākumus (operācijas) veicošais kuģis pieder Latvijas valstij.

(3) Šīs sadaļas noteikumi neietekmē to normatīvo aktu piemērošanu, kuri regulē glābšanas pasākumus (operācijas), ko veic valsts institūcijas. Glābējiem, kuri piedalījušies šādos glābšanas pasākumos (operācijās), ir tiesības uz glābšanas atlīdzību vai īpašo kompensāciju saskaņā ar šīs sadaļas noteikumiem.

(4) Šīs sadaļas noteikumus nepiemēro pastāvīgām iekārtām un cauruļvadiem, kas paredzēti naftas operācijām, vai kuģiem un objektiem, kuriem ir kultūrvēsturiska vērtība.

254.pants. Glābšanas līguma noteikumi

(1) Šīs sadaļas noteikumus piemēro, ja glābšanas līgumā puses nav vienojušās par pretējo. Šāds glābšanas līgums nevar ierobežot pienākumu novērst vai ierobežot kaitējumu videi.

(2) Kapteinim ir tiesības noslēgt glābšanas līgumu kuģa īpašnieka vārdā. Kuģa īpašniekam un kapteinim (neatkarīgi vienam no otra) ir tiesības noslēgt glābšanas līgumus objektu īpašnieku vārdā, ja šie objekti atrodas vai atradās uz kuģa.

(3) Glābšanas līgumu var pilnīgi vai daļēji atcelt vai grozīt, ja līgums noslēgts piespiedu kārtā vai jūras briesmu ietekmē un tā nosacījumi ir pārmērīgi smagi. Vienošanās par glābšanas atlīdzības summu vai īpašo kompensāciju var atcelt vai grozīt, ja summa ir būtiski neproporcionāla veiktajiem glābšanas darbiem.

255.pants. Glābēja, kuģa īpašnieka un kuģa kapteiņa pienākumi glābšanas pasākumu (operāciju) laikā

(1) Glābējam pret kuģa un citu glābjamo objektu īpašniekiem ir šādi pienākumi:

- 1) glābšanas pasākumus (operācijas) veikt ar pienācīgu rūpību;
- 2) glābšanas pasākumos (operācijās) pielikt pienācīgus pūliņus, lai novērstu vai ierobežotu kaitējumu videi;
- 3) sniegt saprātīgu palīdzību citiem glābējiem;
- 4) pieņemt citu glābēju palīdzību, ja to pamatoti pieprasa riskam pakļauto objektu īpašnieki, kapteinis vai kuģa īpašnieks. Ja pieprasījums nav bijis pamatots, glābšanas atlīdzību nedrīkst samazināt.

(2) Kuģa īpašniekam un glābjamo objektu īpašniekiem pret glābēju ir šādi pienākumi:

- 1) sadarboties ar glābēju;
- 2) glābšanas pasākumos (operācijās) pielikt pienācīgus pūliņus, lai novērstu vai ierobežotu kaitējumu videi;
- 3) pieņemt izglābto īpašumu pēc tā nogādāšanas drošībā, ja to pamatoti pieprasa glābējs.

256.pants. Noteikumi attiecībā uz glābšanas atlīdzību

(1) Glābējam ir tiesības uz glābšanas atlīdzību tikai tad, ja glābšanas pasākumi (operācijas) bijuši veiksmīgi. Glābšanas atlīdzība, neskaitot procentus un tiesvedības izdevumus, nevar būt lielāka par izglābtās mantas vērtību.

(2) Cilvēka dzīvības glābšana nedod tiesības prasīt atlīdzību no izglābtās personas. Personai, kura ir glābusi cilvēka dzīvību, ir tiesības uz glābšanas atlīdzības vai īpašās kompensācijas saprātīgu daļu.

(3) Šā panta pirmās daļas noteikumi neierobežo tiesības saņemt īpašo kompensāciju saskaņā ar šā kodeksa

260.pantu.

257.pants. Glābšanas atlīdzības noteikšana

Glābšanas atlīdzības noteikšanas mērķis ir veicināt glābšanu. Nosakot glābšanas atlīdzību, ņem vērā šādus kritērijus:

- 1) izglābtās mantas vērtību;
- 2) prasmi un pūliņus, kādus glābējs pielicis, glābjot kuģi, citus objektus un cilvēka dzīvību;
- 3) prasmi un pūliņus, kādus glābējs pielicis, novēršot vai ierobežojot kaitējumu videi;
- 4) glābēja darba panākumu pakāpi;
- 5) jūras briesmu raksturu un pakāpi;
- 6) glābēja izmantoto laiku, izmaksas un zaudējumus;
- 7) glābšanas pasākuma (operācijas) veikšanas ātrumu;
- 8) glābēja atbildības risku par zaudējumiem un citus riskus, kuriem bija pakļauts glābējs un viņa aprīkojums;
- 9) kuģa iekārtu un citu glābšanas pasākumu (operāciju) veikšanai paredzēto iekārtu pieejamību un gatavību;
- 10) glābēju aprīkojuma gatavību un tā lietderīgumu, kā arī aprīkojuma vērtību.

258.pants. Pienākums samaksāt glābšanas atlīdzību

Glābšanas atlīdzību maksā kuģa īpašnieks un citu objektu īpašnieki proporcionāli izglābtās mantas vērtībai.

259.pants. Vairāki glābēji

Sadalot glābšanas atlīdzību starp vairākiem glābējiem, ievēro šā kodeksa 257.pantā minētos kritērijus.

260.pants. Īpašā kompensācija

(1) Ja glābjamais kuģis vai tā krava apdraud vidi, glābējam ir tiesības saņemt īpašo kompensāciju no kuģa īpašnieka. Glābējs īpašo kompensāciju var pieprasīt par to daļu, kura pārsniedz glābšanas atlīdzību, kas noteikta saskaņā ar šā kodeksa 257.pantu. Šīs kompensācijas apmērs nedrīkst pārsniegt glābēja veikto glābšanas pasākumu (operāciju) izmaksas.

(2) Ja glābējs novērš vai ierobežo kaitējumu videi, īpašo kompensāciju var palielināt līdz 30 procentiem no glābēja izmaksām. Ja tas ir taisnīgi un pamatoti, kompensāciju var palielināt līdz 100 procentiem no glābēja izmaksām, ievērojot šā kodeksa 257.pantā minētos kritērijus.

(3) Glābēja izmaksas ir glābēja tiešie izdevumi, kas viņam pamatoti radušies glābšanas pasākumu (operāciju) laikā, un taisnīga atlīdzība par izmantoto aprīkojumu un personālu. Aprēķinot taisnīgu atlīdzību, ņem vērā šā kodeksa 257.panta 7., 9. un 10.punktā minētos kritērijus.

(4) Ja glābēja neuzmanības dēļ kaitējums videi nav novērsts vai ierobežots, glābējam var pilnībā vai daļēji neizmaksāt īpašo kompensāciju.

261.pants. Izņēmumi

(1) Personai, kura sniedz pakalpojumus saskaņā ar jebkuru citu līgumu, kas nav glābšanas līgums un kas stāties spēkā pirms jūras briesmu rašanās, nav tiesību uz glābšanas atlīdzību vai īpašo kompensāciju, izņemot gadījumu,

kad sniegtie pakalpojumi pārsniedz šāda līguma saistību izpildi.

(2) Personām, kuras pretēji kuģa īpašnieka vai kapteiņa skaidri izteiktam un pamatotam aizliegumam veic glābšanas pasākumus (operācijas), nav tiesību uz glābšanas atlīdzību vai īpašo kompensāciju. Tas attiecas arī uz citu objektu īpašnieku aizliegumu, ja viņu manta neatrodas vai nav atradusies uz glābjamā kuģa.

(3) Glābējam var liegt tiesības uz visu glābšanas atlīdzību vai tās daļu vai īpašo kompensāciju, ja glābšanas pasākumi (operācijas) kļuvuši nepieciešami vai grūtāk veicami glābēja vainas dēļ vai ja glābējs ir maldinājis vai citādi negodīgi rīkojies.

262.pants. Glābšanas atlīdzības sadalījums starp kuģa īpašnieku un kuģa apkalpi

(1) Ja Latvijā reģistrēts kuģis reisa laikā veic glābšanas pasākumus (operācijas), no glābšanas atlīdzības vispirms sedzami jebkuri zaudējumi, kas radušies kuģim, kravai un citai mantai, kura atradās uz kuģa glābšanas pasākumu (operāciju) laikā, kā arī ar glābšanu saistītie izdevumi par degvielu un pārtikas krājumiem kuģa apkalpei un darba algas.

(2) Glābšanas atlīdzības atlikumu (turpmāk — neto atlīdzība) sadala šādi:

1) kuģa īpašnieks saņem trīs piektdaļas no neto atlīdzības, kuģa kapteinis — atlikuma vienu trešdaļu, bet apkalpes sarakstā iekļautie kuģa apkalpes locekļi — atlikuma divas trešdaļas. Kuģa apkalpes atlīdzības daļu sadala proporcionāli apkalpes locekļu darba algām. Nosakot kuģa kapteiņa daļu, ņem vērā, ka tai jābūt vismaz divas reizes lielākai par vislabāk apmaksātā kuģa apkalpes locekļa daļu. Glābēju kuģa locis saņem atlīdzību no apkalpes daļas pat tad, ja loča darba devējs nav kuģa īpašnieks. Locis saņem atlīdzību, kas atbilst vecākā palīga darba algai;

2) ja glābšanu veicis zvejas kuģis vai zvejai piemērots kuģis, starp apkalpes locekļiem (ieskaitot loci) vienlīdzīgi sadala četras piecpadsmitās daļas atlīdzības. No atlikuma zvejas kuģa kapteinis saņem vēl vienu kuģa apkalpes locekļa atlīdzības daļu, kopumā ne mazāk kā divas piecpadsmitās daļas no neto atlīdzības. Atlīdzības atlikumu saņem zvejas kuģa īpašnieks;

3) ja glābšanu veicis Latvijas valstij piederošs kuģis, kuru izmanto valsts vajadzībām, valsts saņem trīs piektdaļas no neto atlīdzības. Atlīdzības atlikumu sadala starp tiem, kas piedalījās glābšanas pasākumos (operācijās). Valsts var atteikties no prasības par glābšanas atlīdzību, neuzņemoties atbildību par apkalpes locekļiem.

(3) Uz zvejas kuģiem, kurus izmanto okeāna valju medībām un apstrādei, attiecinā šā panta otrās daļas 1.punktā noteikto glābšanas atlīdzības sadalījumu.

(4) Ja ir īpaši iemesli noteikt citu neto atlīdzības sadalījumu, šā panta otrajā daļā noteikto kārtību var mainīt.

(5) Kuģa kapteinis vai kuģa apkalpes loceklis nevar atteikties no šajā nodaļā noteiktajām tiesībām, izņemot gadījumu, kad viņi ir parakstījuši darba līgumu par darbu uz speciāli glābšanai aprīkota kuģa vai atteikums izdarīts saistībā ar šādu darba līgumu un attiecas uz īpašiem glābšanas pasākumiem (operācijām). Šādos gadījumos atlīdzības sadalīšanas nosacījumus var paredzēt kolektīvais darba līgums.

(6) Kad glābšanas atlīdzība ir noteikta ar līgumu vai tiesas nolēmumu, kuģa īpašnieks katrai personai, kurai ir tiesības uz glābšanas atlīdzības daļu, nosūta paziņojumu par atlīdzības apmēru un tā sadalījuma plānu. Iebildumus saskaņā ar šā panta trešo daļu vai citus iebildumus attiecībā uz sadalījumu ieinteresētās personas nosūta kuģa īpašniekam triju mēnešu laikā pēc paziņojuma saņemšanas.

263.pants. Nodrošinājuma nosacījumi

(1) Pēc glābēja pieprasījuma persona, kura ir atbildīga par glābšanas atlīdzību vai īpašo kompensāciju, sniedz tās samaksas nodrošinājumu. Nodrošinājums ietver arī procentus un tiesvedības izdevumus. Ja ir sniegts šāds nodrošinājums, glābēja prasība par glābšanas atlīdzību vairs nav nodrošināta ar jūras privilēģiju.

(2) Izglābtā kuģa īpašnieks veic nepieciešamās darbības, lai nodrošinātu to, ka kravas īpašnieki pirms kravas atbrīvošanas sniedz atlīdzības samaksas nodrošinājumu, ievērojot šā kodeksa 258.panta noteikumus.

(3) Pirms nodrošinājuma sniegšanas saskaņā ar šā panta pirmo daļu izglābto kuģi vai citus izglābtos objektus bez

glābēja piekrišanas nedrīkst pārvietot no vietas, kur tie tika nogādāti, beidzot glābšanas pasākumus (operācijas).

264.pants. Glābšanas atlīdzības vai īpašās kompensācijas priekšapmaksa

Tiesa vai šķīrētiesa, kas izskata glābēja prasību, pirms prasības izlemšanas pēc būtības var lemt par glābšanas atlīdzības vai īpašās kompensācijas daļēju piedziņu saprātīgā apmērā. Ņemot vērā lietas apstākļus, tiesa lemj, vai glābējam jāsniedz nodrošinājums, lai saņemtu glābšanas atlīdzību vai īpašo kompensāciju.

265.pants. Prasības piekritība

Prasība par glābšanas atlīdzības vai īpašās kompensācijas piedziņu ir piekritīga tiesai pēc glābšanas pasākuma (operācijas) norises vai izglābtās mantas atrašanās vietas.

266.pants. Valsts īpašums un humānās palīdzības kravas

(1) Ja izglābtā krava ir valsts īpašums, kurai nav komerciāla rakstura, šā kodeksa 263.panta noteikumus nepiemēro, izņemot gadījumu, kad to nosaka Latvijai saistošas starptautisko tiesību normas.

(2) Ja izglābtā krava paredzēta humāniem mērķiem, šā kodeksa 263.panta noteikumus nepiemēro, ja valsts, kas ziedo kravu, apņemas glābējam samaksāt glābšanas atlīdzību vai īpašo kompensāciju.

XXVIII nodaļa Vraki

(Nodaļa 22.03.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 18.04.2007.)

267.pants. Vraķa jēdziens

Kuģis, kas jūras negadījuma rezultātā pilnībā vai daļēji nogrimis vai gājis bojā, uzskrienot uz sēkļa, vai pamests, kā arī jebkura šāda kuģa daļa, ieskaitot jebkuru priekšmetu, kas bijis vai atrodas uz šā kuģa, ir vraks.

268.pants. Vraķa bīstamības novērtēšana

(1) Kuģa kapteinis vai kuģa īpašnieks, berbouts fraktētājs vai kuģa operators, ievērojot Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likumā noteikto kārtību, ziņo par kuģi, kas jūras negadījuma rezultātā kļuvis par vraku Latvijas ūdeņos.

(2) Latvijas Jūras administrācija, saņemusi informāciju par vraku Latvijas ūdeņos, novērtē vraka bīstamību, ņemot vērā šādus kritērijus:

- 1) vraka izmēru, veidu un konstrukciju;
- 2) ūdens dziļumu vraka atrašanās vietā;
- 3) paisuma, bēguma un straumes stiprumu rajonā, kur atrodas vraks;
- 4) vraka attālumu līdz kuģu ceļiem un kuģu satiksmes joslām;
- 5) satiksmes blīvumu un biežumu;
- 6) satiksmes veidu;
- 7) kuģa kravas daudzumu un veidu, uz kuģa klāja esošās naftas vai citu bīstamu vai kaitīgu vielu daudzumu un veidu, īpaši ņemot vērā, kāds zaudējums varētu rasties, ja krava vai nafta nonāktu vidē;
- 8) ostas iekārtu apdraudējumu;

9) valdošos meteoroloģiskos un hidrogrāfiskos apstākļus;

10) vraka augstumu virs un zem ūdens virsmas;

11) vraka attālumu līdz jūras instalācijām, cauruļvadiem, telekomunikāciju kabeljiem un līdzīgām iekārtām;

12) citus būtiskus apstākļus.

(3) Ja vraks, kas atrodas Latvijas ūdeņos, ir bīstams (apdraud kuģošanas drošību vai rada vides piesārņojuma draudus), Latvijas Jūras administrācija uzliek par pienākumu norobežot vraku. Informāciju par vraku un tā norobežojuma aprakstu Latvijas Jūras administrācija publicē informatīvajā biļetenā "Paziņojumi jūrnikiem".

(4) Pēc vraka bīstamības novērtēšanas Latvijas Jūras administrācija nekavējoties nosūta vraka īpašniekam uzaicinājumu informēt to par saviem nodomiem attiecībā uz vraku.

(5) Ja bīstamā vraka īpašnieks nav zināms, vraks uzskatāms par atrastu mantu un Latvijas Jūras administrācija nedēļas laikā publicē oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" paziņojumu par vraku un uzaicinājumu vraka īpašniekam pieteikties sešu mēnešu laikā.

(6) Ja vraks netiek pieprasīts sešu mēnešu laikā no paziņojuma publicēšanas dienas, tas pāriet valsts īpašumā.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.05.2008., 22.09.2016. un 09.11.2017. likumu, kas stājas spēkā 06.12.2017.)

269.pants. Vraka īpašnieka pienākumi

(1) Vraka īpašnieka pienākums ir aizvākt vraku, saskaņojot tā aizvākšanas darbus ar atbildīgajām institūcijām.

(2) Vraka īpašnieks sedz visus izdevumus, kas rodas, nosakot vraka atrašanās vietu, norobežojot vraku, aizvācot to vai veicot citus pasākumus.

270.pants. Vraka aizvākšana

(1) Ja vraks ir bīstams, Latvijas Jūras administrācija nosaka datumu, kad vraka īpašniekam jāuzsāk tā aizvākšana. Ja vraka īpašnieks neuzsāk vraka aizvākšanu noteiktajā datumā, Latvijas Jūras administrācija organizē vraka aizvākšanu uz tā īpašnieka rēķina.

(2) Līgumu par vraka aizvākšanu tā īpašnieks var noslēgt ar jebkuru personu. Latvijas Jūras administrācija vraka aizvākšanā var iesaistīties, tikai lai nodrošinātu darbu iespējami ātrāku norisi un kontrolētu kuģošanas drošības prasību ievērošanu.

(3) Ja Latvijas Jūras administrācija uzskata, ka vraka aizvākšana uzsākama nekavējoties, tā organizē vraka norobežošanu un aizvākšanu uz vraka īpašnieka rēķina, izpildot kuģošanas drošības prasības un ievērojot Latvijas valsts intereses.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.05.2020. likumu, kas stājas spēkā 23.06.2020.)

271.pants. Vraks ostas akvatorijā

Ja vraks atrodas ostas akvatorijā, tai skaitā ostas iekšējā vai ārējā reidā, vai kuģu ceļos ostas pieejā, šajā nodaļā noteiktos Latvijas Jūras administrācijas pienākumus veic attiecīgās ostas pārvalde.

(15.05.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.06.2008.)

G sadaļa Jūrniki

(Sadaļa 22.05.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 18.06.2014.)

XXIX nodaļa

Vispārīgie noteikumi

272.pants. Sadaļas piemērošana un jēdzieni

(1) Šo sadaļu piemēro Latvijas karoga kuģiem, ja sadaļā nav noteikts citādi.

(2) Šīs sadaļas izpratnē:

1) Latvijas karoga kuģis ir Latvijas Kuģu reģistrā reģistrēts kuģis (turpmāk — kuģis);

2) MLC konvencijas kuģis ir Latvijas karoga kuģis, uz kuru attiecas 2006.gada Konvencija par darbu jūrniecībā (turpmāk — MLC konvencija). MLC konvencija attiecas uz visiem komercdarbībā iesaistītajiem kuģiem, izņemot:

a) zvejas kuģus,

b) kuģus, kas paredzēti tikai piekrastes vai iekšējai kuģošanai vai kuģošanai ostu ūdeņos,

c) tradicionāli būvētus kuģus (piemēram, dou, džonkas);

3) kuģa īpašnieks:

a) reģistrētais kuģa īpašnieks,

b) berbouta fraktētājs vai cita fiziskā vai juridiskā persona, kas reģistrētā kuģa īpašnieka vārdā uzņēmusies atbildību par kuģa darbību (piemēram, kuģa operators), tai skaitā atbildību par MLC konvencijas prasību ievērošanu uz MLC konvencijas kuģa vai atbildību par jūmieka darba tiesiskajām attiecībām izvirzīto prasību ievērošanu uz kuģa, kas nav MLC konvencijas kuģis;

4) jūmieks — jebkura persona, kas ir nodarbināta vai iesaistīta darbā, vai ieņem jebkādu amatu uz kuģa, izņemot:

a) personas, kas veic uz kuģa īslaicīgu darbu (līdz 48 stundām), piemēram, veic pārbaudes, remontu, sniedz loča pakalpojumus, veic pētniecisko vai zinātnisko darbu,

b) personas, kas sniedz ar pasažieru izklaidi saistītus pakalpojumus (piemēram, skatuves mākslinieki).
Tomēr šīm personām piemēro šā kodeksa 284., 285., 291., 294., 298., 299., 300.pantu un XXX² nodaļu;

5) zvejnieks šā kodeksa izpratnē ir jebkura persona, kas saskaņā ar šā kodeksa 322.¹ panta noteikumiem ir nodarbināta vai iesaistīta darbā, vai strādā uz zvejas kuģa, kurš nodarbojas ar komerciālo zveju, jebkādā amatā, izņemot personas, kas sniedz loču pakalpojumus, vai krasta personālu, kas strādā uz zvejas kuģa, kad tas atrodas piestātnē.

(3) Šā panta otrās daļas 5. punktā minētajiem zvejniekiem nepiemēro šā kodeksa XXX¹ nodaļas prasības.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.05.2020. likumu, kas stājas spēkā 23.06.2020.)

273.pants. MLC konvencijas trīspusējās apspriedes

Neskaidrību gadījumos jautājumus par MLC konvencijas II panta 3., 5. un 6.punktu izskata un lēmumus pieņem Latvijas Jūras administrācija pēc konsultācijām ar kuģu īpašnieku pārstāvjiem un jūmieku arodbiedrības pārstāvjiem.

XXX nodaļa Kuģa kapteinis, viņa tiesības un pienākumi

274.pants. Kuģa kapteinis

(1) Kuģa kapteinis ir persona, kura sertificēta atbilstoši Latvijas normatīvo aktu prasībām un ar kuru kuģa īpašnieks ir noslēdzis darba līgumu.

(2) Kuģa kapteinis ir kuģa īpašnieka pārstāvis uz kuģa.

(3) Kuģa kapteinis ir atbildīgs par kuģa vispārējo vadību un navigāciju, kā arī veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu kuģa jūrasspēju un drošu kuģošanu.

(4) Kuģa kapteinis komandē kuģa apkalpi, un viņa rīkojumus pilnvaru ietvaros bez ierunām pilda visas personas, kas atrodas uz kuģa.

(5) Kuģa kapteinim ir tiesības kuģa īpašnieka dotā pilnvarojuma ietvaros slēgt līgumus par kuģa uzturēšanu, saglabāšanu vai reisa veikšanu, kā arī vienoties par preču vai pasažieru pārvadāšanu reisa laikā, ja kuģis ir tam paredzēts.

(6) Kuģa kapteinis nodrošina kuģa iekraušanas, izkraušanas un reisa norisi saskaņā ar labu kuģošanas praksi, rūpējas par kravu un aizsargā kravas īpašnieka intereses bez īpaša pilnvarojuma, slēdzot līgumus un uzstājoties kā prasītājs saskaņā ar šā kodeksa 127. un 183.panta noteikumiem.

(7) Kuģa kapteinis ir atbildīgs par kuģa žurnālu aizpildīšanu un glabāšanu.

(8) Kuģa kapteinis ir atbildīgs par viņam glabāšanā nodotajiem jūnieku dokumentiem.

(9) Kuģa kapteinis ir kuģa pārstāvis tiesā.

275.pants. Kuģa kapteiņa vispārējie pienākumi, uzsākot reisu

(1) Pirms reisa uzsākšanas kuģa kapteinis veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu kuģa jūrasspēju un gatavību reisam, ieskaitot korpusa, mehānismu un aprīkojuma pārbaudi, apkalpes komplektēšanu, kuģa apgādi ar pārtiku, degvielu un ūdeni, kuģa atbilstību kravas uzņemšanai, pārvadāšanai un saglabāšanai. Kuģa kapteinis pārliecinās, ka krava ir pienācīgi iekrauta, nostiprināta un aizsargāta, kuģis nav pārkrauts, tā stabilitāte un korpusa stiprība ir apmierinoša.

(2) Kuģa kapteinis iepriekš iespējami labi iepazīstas ar attiecīgo normatīvo regulējumu, kas ir spēkā kuģošanas rajonos un ostās, uz kurām dodas kuģis.

276.pants. Kuģa kapteiņa pienākumi apdraudējuma gadījumā

(1) Apdraudējuma gadījumā kuģa kapteinis dara visu iespējamo, lai pasargātu cilvēkus uz kuģa, kuģi un kravu, kā arī lai saglabātu kuģa žurnālus un citus dokumentus.

(2) Ja apdraudējuma gadījumā kapteinis, izvērtējis visus apstākļus un izlietojis visus pieejamos līdzekļus saskaņā ar labu jūras praksi, nolemj, ka uz kuģa esošo cilvēku dzīvības drošības interesēs kuģis jāatstāj, viņš dod komandu kuģi atstāt. Kuģa kapteinis kuģi atstāj pēdējais.

277.pants. Dzimšanas un miršanas fakta konstatācija uz kuģa

(1) Kuģa kapteinis kuģa žurnālā ieraksta katru personas dzimšanas vai miršanas faktu, klātesot diviem lieciniekiem jūniekiem.

(2) Kuģa kapteinis tūlīt pēc ierašanās tuvākajā ostā iesniedz attiecīgajai dzimtsarakstu nodaļai Latvijā vai konsulārajai amatpersonai ārvalstīs ziņojumu par katru uz kuģa notikušu dzimšanas vai miršanas faktu.

278.pants. Kuģa kapteiņa tiesības veikt izmeklēšanu

Kuģa kapteinis veic izmeklēšanu uz tālbraucienos esošiem jūras kuģiem saskaņā ar Kriminālprocesa likumā noteikto kārtību.

279.pants. Kuģa kapteiņa prombūtne

(1) Kuģa kapteinis var atstāt kuģi atbilstoši kuģa īpašnieka instrukcijās noteiktajai kārtībai.

(2) Kuģa kapteinis, atstājot kuģi, informē par to vecāko stūrmani un dod nepieciešamos norādījumus par rīcību savas prombūtnes laikā. Kuģa kapteinis nedrīkst atstāt kuģi bez īpašas nepieciešamības, ja kuģis nav pietauvots ostā vai nav noenkurots drošā enkurvietā.

(3) Ja kuģa kapteinis ir miris vai slimības vai citu nepārvaramu apstākļu dēļ nevar pildīt savus pienākumus, kuģi komandē vecākais stūrmanis. Kuģa īpašnieks, ievērojot normatīvajos aktos noteiktos termiņus, ieceļ jaunu kuģa kapteini.

280.pants. Paziņojums par kuģa aizturēšanu ārvalstī

Ja kuģis tiek aizturēts ārvalstī, kuģa kapteinis par to nekavējoties paziņo Latvijas Jūras administrācijai, paziņojumam pievienojot to dokumentu kopijas, uz kuru pamata kuģis aizturēts.

281.pants. Kuģa kapteiņa pienākumu izpildes nodrošināšana un tiesības saņemt kompensāciju

(1) Kuģa īpašnieks nodrošina kuģa kapteini ar darba pienākumu izpildei nepieciešamajiem resursiem.

(2) Kuģa kapteinim ir tiesības saņemt no kuģa īpašnieka kompensāciju par izdevumiem, kas viņam radušies, pildot darba pienākumus, saskaņā ar šo kodeksu un citiem saistošiem normatīvajiem aktiem.

282.pants. Kuģa kapteiņa atbildība par zaudējumiem

(1) Kuģa kapteinis nav personiski atbildīgs par saistībām, kuras viņš uzņēmies kuģa vai kravas īpašnieka vārdā, izņemot šā panta otrajā daļā noteikto gadījumu.

(2) Kuģa kapteinis ir atbildīgs divu savu mēnešalgu apmērā par jebkuru zaudējumu, kas kuģa vai kravas īpašniekam vai trešajām personām radies viņa ārpuslīgumiskās darbības dēļ. Ja kuģa kapteinis darbojas ar nolūku radīt šādus zaudējumus, viņš nav tiesīgs ierobežot savu atbildību.

XXX¹ nodaļa Jūrnieka darbs un labklājība

283.pants. Jūrnieka darba tiesisko attiecību regulējums

(1) Jūrnieku darba tiesiskās attiecības regulē Darba likums, šis kodekss, citi normatīvie akti, tai skaitā Latvijai saistoši starptautiskie tiesību akti.

(2) Jūrnieku darba tiesisko attiecību jomā šā kodeksa tiesību normas ir speciālās tiesību normas. Jautājumos, kurus neregulē šis kodekss, piemērojams Darba likums.

(3) Jūrnieka individuālās darba tiesiskās attiecības ar kuģa īpašnieku nosaka:

1) rakstveidā noslēgts darba līgums (turpmāk šajā sadaļā — darba līgums). Viens darba līguma eksemplārs tiek izsniegts jūrniekam un atrodas pie jūrnieka uz kuģa, otrs — kuģa īpašniekam;

2) koplīgums (ja tāds ir noslēgts), ko noslēdz jūrnieku arodbiedrība vai jūrnieku (kuģa apkalpes) pilnvaroti pārstāvji ar kuģa īpašnieku.

284.pants. Minimālais vecums darbam uz kuģa

(1) Darbā uz kuģa nedrīkst pieņemt vai nodarbināt personas, kas ir jaunākas par 16 gadiem.

(2) Jūrniekus, kuri nav sasnieguši 18 gadu vecumu, aizliegts nodarbināt nakts laikā. Nakts laiks šā panta izpratnē ir laikposms, kas sākas pulksten 22.00 un beidzas pulksten 7.00. Aizliegums neattiecas uz to jūrnieku plānotu apmācību saskaņā ar atzītām mācību programmām, kuru vecums ir no 16 līdz 18 gadiem.

(3) Jūrniekus, kuri nav sasnieguši 18 gadu vecumu, aizliegts nodarbināt darbos, kas var apdraudēt viņu veselību vai drošību. Šo darbu veidus, kā arī izņēmumus no tiem nosaka saskaņā ar normatīvajiem aktiem par pusaudžu nodarbināšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.05.2020. likumu, kas stājas spēkā 23.06.2020.)

285.pants. Darba un atpūtas apstākļi uz kuģa

(1) Kuģa kapteinis uzrauga, lai jūrniekam uz kuģa tiktu nodrošināti normatīvajos aktos noteiktajām prasībām atbilstoši darba un atpūtas apstākļi. Par šo prasību nodrošināšanu ir atbildīgs kuģa īpašnieks.

(2) Kuģa kapteinis uzrauga, lai jūrnierks uz kuģa tiktu nodrošināts ar atbilstošas kvalitātes un daudzuma pārtiku un dzeramo ūdeni, ņemot vērā kuģošanas rajonu un reisa ilgumu un veidu.

(2¹) MLC konvencijas kuģa īpašnieks ir atbildīgs par pārtikas un dzeramā ūdens krājumu nodrošināšanu uz kuģa, ņemot vērā šādus nosacījumus:

1) pārtikas un dzeramā ūdens krājumi ir atbilstoši daudzuma, uzturvērtības, kvalitātes un daudzveidības ziņā, ņemot vērā jūrnierku skaitu uz kuģa, viņu reliģisko piederību un kultūras paražas attiecībā uz pārtiku, kā arī reisa ilgumu un veidu;

2) ēdināšanas organizācija un aprīkojums ir tāds, lai jūrnierkiem tiktu piedāvāti atbilstoši, daudzveidīgi un uzturvielām bagāti ēdieni, kas pagatavoti un pasniegti higiēniskos apstākļos.

(3) Kuģa kapteinis ir atbildīgs par jūrnierka darba laika un atpūtas laika atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

(4) Kuģa kapteinis vai viņa pilnvarota persona ikvienu jūrnierku, kas uzsāk darbu uz kuģa, iepazīstina ar darba aizsardzības, ugunsdrošības tehnikas, ugunsdzēsības un citām attiecīgajām instrukcijām.

(5) Jūrnierkam ir pienākums uz kuģa ievērot darba kārtības noteikumus un izpildīt kapteiņa rīkojumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.11.2017. likumu, kas stājas spēkā 06.12.2017.)

286.pants. Jūrnierka darba līguma saturs

(1) Darba līgumā norāda vismaz šādu informāciju:

1) darba līguma noslēgšanas vieta un datums;

2) jūrnierka vārds, uzvārds, valstspiederība, personas kods (vai identifikācijas kods), dzimšanas datums un vieta, dzīvesvietas adrese;

3) kuģa īpašnieka nosaukums un adrese;

4) tā kuģa vārds (vai vārdi), uz kura jūrnierks apņemas strādāt, ja līgums noslēgts uz noteiktu laiku, vai tā kuģa vārds, uz kura jūrnierks apņemas strādāt, ja līgums noslēgts uz reisu;

5) jūrnierka amats;

6) kur un kad jūrnierks ierodas uz kuģa vai sāk strādāt (ja nepieciešams);

7) nolīgtais dienas vai nedēļas darba laiks;

8) jūrnierka darba samaksas apmērs vai — attiecīgā gadījumā — formula, pēc kuras to aprēķina, un darba samaksas izmaksas laiks;

9) ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma ilgums, kā arī valsts svētku dienas;

10) par ikgadējo apmaksāto atvaļinājuma laiku izmaksājamās samaksas summas aprēķina metode;

11) līguma termiņš un līguma izbeigšanas nosacījumi, tai skaitā:

a) ja līgums noslēgts uz nenoteiktu laiku, atbilstoši Darba likumam norāda tā nosacījumus, kādiem pastāvēt abas puses ir tiesīgas izbeigt līgumu,

b) ja līgums noslēgts uz noteiktu laiku, norāda līguma beigu datumu,

c) ja līgums noslēgts uz reisu, nosaka galamērķa ostu un laiku, kādam jāpaiet pēc nokļūšanas galamērķī, pirms jūnieks tiek atbrīvots,

d) atbilstoši Darba likumam nosaka darba līguma priekšlaicīgas uzteikšanas nosacījumus (attiecas uz šajā punktā minēto jebkāda veida darba līgumu);

12) jūnieka atgriešanās vieta;

13) ostas, uz kurām šis līgums neattiecas (ja nepieciešams);

14) pārtikas nodrošinājums darba periodā uz kuģa;

15) jūnieka tiesības uz repatriāciju;

16) atsauce uz koplīgumu (ja tāds ir);

17) cita informācija saskaņā ar līgumslēdzēju pušu vienošanos.

(2) Uz MLC konvencijas kuģa jūnieka darba līgumā papildus šā panta pirmajā daļā uzskaitītajam:

1) ietver nosacījumus par veselības un sociālajiem pabalstiem, ko jūniekam paredz izmaksāt kuģa īpašnieks;

2) nosaka jūnieka iespēju priekšlaicīgi pārtraukt darba līgumu, ne vēlāk kā septiņas dienas iepriekš informējot par to un saskaņojot to ar kuģa kapteini. Šādu termiņu kuģa kapteinis ir tiesīgs saskaņot tikai tad, ja tas neietekmē kuģošanas drošību un ja tam ir pamatots (steidzams) iemesls (piemēram, tas ir nepieciešams jūnieka ģimenes apstākļu dēļ). Savstarpēja saskaņošana tiek noformēta rakstveidā. Šāda priekšlaicīga līguma izbeigšana neietekmē jūniekam pienākošās izmaksas un garantijas, izbeidzot darba tiesiskās attiecības.

(3) Šā panta pirmās daļas 9., 14. un 15.punktā un otrajā daļā minētās ziņas var aizstāt ar norādi uz attiecīgajiem noteikumiem, kas ietverti darba koplīgumā.

(4) Slēdzot darba līgumu ar jūnieku, kas Latvijas ūdeņos strādā uz kuģa, kurš paredzēts tikai piekrastes vai iekšējai kuģošanai vai kuģošanai ostu ūdeņos, darba līgumā var nenorādīt jūnieka valstspiederību, dzimšanas vietu un šā panta pirmās daļas 12. un 15. punktā minēto informāciju.

(5) Jūniekam darba līgumā vai darba koplīgumā var noteikt konsolidēto darba samaksu (darba samaksa, kas ietver pamata darba samaksu, piemaksas un jebkuru cita veida atlīdzību saistībā ar darbu). Šādā gadījumā jūnieka darba līgumā skaidri norāda:

1) paredzamo darba stundu skaitu, par kurām pienākas konsolidētā darba samaksa;

2) piemaksas un cita veida atlīdzības, ja tādas ir paredzētas, kuras jūnieks saņem papildus konsolidētajai darba samaksai;

3) jūniekam, kas strādā uz MLC konvencijas kuģa, konsolidētās darba samaksas noteikšanai piemēro arī MLC konvencijas B2.2. norādījumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.11.2017. un 28.05.2020. likumu, kas stājas spēkā 23.06.2020.)

287.pants. MLC konvencijas kuģa īpašnieka pienākums

MLC konvencijas kuģa īpašnieks, kas izmanto jūrnīeku rekrutēšanas un darbā iekārtošanas dienestus, kuri atrodas valstīs, uz kurām neattiecas MLC konvencija, pēc iespējas nodrošina, lai šie dienesti ievērotu MLC konvencijas 1.4.standarta prasības.

288.pants. Darba tiesisko attiecību izbeigšana

(1) Darba līgums ar jūrnīeku tiek izbeigts Darba likumā noteiktajos gadījumos, kā arī tad, ja:

- 1) kuģis, uz kura jūrnīeks pieņemts darbā, gājis bojā vai vairs nav remontējams (kuģa konstruktīvā zuduma dēļ);
- 2) jūrnīeka darbība (bezdarbība) apdraud kuģošanas drošību;
- 3) kuģis tiek pārreģistrēts citas valsts kuģu reģistrā;
- 4) kuģim mainās īpašnieks.

(2) Ja kuģa īpašnieks nav ievērojis darba līguma uzteikuma termiņus vai darba līgums tiek izbeigts uz jūrnīekam labvēlīga tiesas sprieduma pamata, jūrnīekam ir tiesības uz darba samaksas kompensāciju par laiku līdz darba līguma termiņa beigām.

(3) Izbeidzoties darba tiesiskajām attiecībām, kuģa kapteinis izsniedz jūrnīekam dokumentus, kurus jūrnīeks, uzsākot darbu uz kuģa, nodevis kuģa kapteiņa glabāšanā, un veic ierakstus jūrnīeka grāmatiņas sadaļā "Ziņas par darbu uz kuģiem" vai izsniedz jūrnīekam izziņu par darbu uz kuģa. Izziņā iekļauj tikai šādu informāciju:

- 1) kuģa nosaukums, reģistrācijas numurs un tips;
- 2) kuģa pieraksta osta;
- 3) kuģa bruto tilpība un galvenā dzinēja jauda;
- 4) laiks, kad jūrnīeks ieradies uz kuģa;
- 5) laiks, kad jūrnīeks aizgājis no kuģa;
- 6) jūrnīeka amats;
- 7) brauciena apraksts.

288.¹ pants. Darba tiesisko attiecību turpināšanās pirātisma vai pret kuģi vērstas bruņotas laupīšanas gadījumā

(1) Ja jūrnīeks, kas strādā uz MLC konvencijas kuģa, pirātisma vai pret kuģi vērstas bruņotas laupīšanas dēļ ir nonācis gūstā, viņa darba līgums neizbeidzas un paliek spēkā visu to periodu, kamēr jūrnīeks ir gūstā uz kuģa vai ārpus kuģa, neņemot vērā, ka darba līguma termiņš ir beidzies vai jebkura no pusēm ir paziņojusi par darba līguma pārtraukšanu vai izbeigšanu.

(2) Kuģa īpašnieks turpina maksāt darba samaksu un visus maksājumus, kas jūrnīekam pienākas saskaņā ar darba līgumu, darba koplīgumu un darba tiesiskajām attiecībām piemērojamiem normatīvajiem aktiem, visu to periodu, kamēr jūrnīeks ir gūstā, līdz brīdim, kad jūrnīeks ir atbrīvots no gūsta un repatriēts saskaņā ar šā kodeksa XXX² nodaļas nosacījumiem, vai līdz normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā konstatētam miršanas datumam, ja, esot gūstā, iestājusies jūrnīeka nāve.

(3) Šā panta izpratnē jēdziens "pirātisms" atbilst Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982. gada 10. decembra Jūras tiesību konvencijā noteiktajam jēdzienam "pirātisms".

(4) Šā panta izpratnē pret kuģi vērstā bruņota laupīšana ir jebkurš prettiesisks vardarbības akts vai aizturēšana, vai laupīšana, vai ar minētajām darbībām saistīti draudi, izņemot pirātismu, kas veikti savtīgā nolūkā un vērsti pret kuģi vai personām, vai īpašumu uz šāda kuģa valsts iekšējos ūdeņos, arhipelāga ūdeņos vai teritoriālajā jūrā, vai

jebkura darbība, kas ierosina vai ar nodomu veicina iepriekš minētās darbības.

(28.05.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.06.2020. Pants stājas spēkā 26.12.2020. Sk. pārejas noteikumu 22. punktu)

289.pants. Darba samaksas izmaksāšana

(1) Kuģa īpašniekam ir pienākums izmaksāt jūniekam darba samaksu ne retāk kā reizi mēnesī un saskaņā ar koplīgumā noteikto darba samaksas izmaksas laiku (ja koplīgums noslēgts).

(2) Pēc jūnieka pieprasījuma kuģa īpašniekam ir pienākums noteiktā laikā pārskaitīt visu jūnieka darba samaksu vai daļu no tās jūnieka norādītajai personai. Maksa par šo pakalpojumu nedrīkst būt lielāka par šā pakalpojuma faktiskajiem izdevumiem.

(3) Darba līgumā noteiktā jūnieka darba samaksa izmaksājama neatkarīgi no tā, vai ir saņemta frakts.

(4) Jūnieka darba samaksu vai daļu no tās var izmaksāt konvertējamā valūtā. Ja jūnieks piekrīt saņemt darba samaksu citā konvertējamā valūtā, nekā tas paredzēts darba līgumā, nosakot darba samaksas apmēru, jāņem vērā grāmatvedībā izmantotais ārvalstu valūtas kurss darba samaksas izmaksāšanas dienas sākumā.

(5) Izmaksājot darba samaksu, kuģa īpašnieks izsniedz jūniekam darba samaksas aprēķinu, kurā norādīta izmaksātā darba samaksa un izmantotais valūtas maiņas kurss, ja maksājums veikts citā valūtā vai pēc cita valūtas maiņas kursa, nekā noteikts darba līgumā. Darba samaksas aprēķinā iekļauj arī citu Darba likumā noteikto informāciju.

(6) Jūniekam nav tiesību saņemt darba samaksu par laiku, kad viņš nelikumīgi atteicies strādāt pēc darba līguma stāšanās spēkā vai pēc norādītā darba uzsākšanas datuma.

(7) Jūnieka darba samaksai nedrīkst piemērot ieturējumus saistībā ar darba iegūšanu vai saglabāšanu.

290. pants. Piemaksa

(1) Piemaksa par darbu virs normālā dienas darba laika un svētku dienās tiek izmaksāta Darba likumā noteiktajā apmērā, ja darba koplīgumā vai darba līgumā nav noteikta lielāka piemaksa.

(2) Darba likuma nosacījumi par piemaksu par nakts darbu uz jūniekiem nav attiecināmi, ja darba koplīgumā vai darba līgumā nav noteikts citādi.

(28.05.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.06.2020.)

291.pants. Darba un atpūtas laiks

(1) Darba laiks ir laiks, kas jūniekam uz kuģa jāpavada strādājot. Normālais darba laiks ir astoņas stundas, ieskaitot īsus darba pārtraukumus, ar vienu atpūtas dienu nedēļā un atpūtu svētku dienās.

(2) Jūnieku var nodarbināt virs noteiktā normālā darba laika, taču nepārsniedzot 14 stundas 24 stundu laika posmā un 72 stundas septiņu dienu laika posmā.

(3) Lai nodrošinātu nepārtrauktu kuģa ekspluatāciju diennakts režīmā, jūnieku darba organizēšana uz kuģa notiek saskaņā ar darba un atpūtas laika uzskaiti, neuzskaitot atsevišķi darbu nakts laikā uz kuģa.

(4) Atpūtas laiks ir laika posms, kura ietvaros jūniekam nav jāveic viņa darba pienākumi. Atpūtas laikā neieskaita īsus darba pārtraukumus. Jūnieka atpūtas laiks nedrīkst būt mazāks par 10 stundām 24 stundu laika posmā un par 77 stundām septiņu dienu laika posmā. Diennakts atpūtas laiku var sadalīt ne vairāk kā divās daļās, no kurām vismaz vienas daļas ilgums nedrīkst būt mazāks par sešām stundām, bet intervāls starp šīm daļām nedrīkst pārsniegt 14 stundas. Darba pienākumu pildīšanai izmantoto atpūtas laiku jūniekam kompensē ar adekvātu atpūtas laiku.

(5) Jūnieku darba un atpūtas laika uzskaiti katru dienu uz kuģa veic kuģa kapteinis vai viņa pilnvarota persona. Kuģa kapteinis vai viņa pilnvarota persona katru mēnesi informē jūniekus par viņu darba un atpūtas laiku. Darba un atpūtas laika uzskaiti kontrolē Latvijas Jūras administrācija. Ja uzskaites dokumenti vai citas liecības parāda, ka pārkāpti noteikumi, kuri attiecas uz darba vai atpūtas laiku, Latvijas Jūras administrācija veic attiecīgus pasākumus pārkāpumu novēršanai, kā arī pārskata kuģa apkopes minimālo sastāvu, lai novērstu turpmākus pārkāpumus.

(6) Kuģa īpašnieka pienākums ir nodrošināt, lai jūmieka darba un atpūtas laika grafiks tiktu periodiski pārskatīts un apstiprināts un tiktu uzraudzīta tā atbilstība darba un atpūtas laiku regulējošo normatīvo aktu prasībām.

(7) Kuģa mācību trauksmes un citas mācības organizējamās tā, lai pēc iespējas netraucētu jūrniekus atpūtas laikā un neveicinātu viņu nogurumu.

(8) Lai nodrošinātu kuģa, uz tā esošo cilvēku vai kravas drošību ārkārtas situācijā vai sniegtu palīdzību jūrā, kuģa kapteinim ir tiesības norīkot jūrnieku strādāt jebkurā laikā. Pēc ārkārtas situācijas novēršanas vai palīdzības sniegšanas kuģa kapteinis nodrošina jūrniekam atbilstošu atpūtas laiku tuvākajā laika posmā, kas atbilst neizmantotajam atpūtas laikam.

(9) Jūrnikiem, kuri Latvijas ūdeņos strādā uz kuģa, kas paredzēts tikai piekrastes vai iekšējai kuģošanai vai kuģošanai ostu ūdeņos, var nepiemērot šā panta pirmajā, otrajā un ceturtajā daļā noteikto. Tādā gadījumā šiem jūrnikiem darba un atpūtas laiku uzskaita, piemērojot Darba likuma vispārējos nosacījumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.11.2017. un 28.05.2020. likumu, kas stājas spēkā 23.06.2020.)

292.pants. Ikgadējais apmaksātais atvaļinājums

(1) Visiem jūrnikiem ne retāk kā reizi gadā pienākas ne mazāk kā 30 kalendāra dienas (neieskaitot svētku dienas) ilgs ikgadējais apmaksātais atvaļinājums.

(2) Laika posmu starp diviem pēc kārtas noslēgtiem darba līgumiem, ja tas nepārsniedz trīs kalendāra nedēļas un ja to nav izraisījusi paša jūrnieka rīcība vai paviršība, iekļauj laikā, kas dod tiesības uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu.

(3) Ceļā uz atvaļinājuma vietu (darba līgumā noteiktā atgriešanās vieta) pavadītās dienas jūrniekam netiek ieskaitītas ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma laikā.

(4) Ievērojot kuģošanas drošības noteikumus attiecībā uz kuģa apkalpes sastāvu, kuģa kapteinis vai kuģa īpašnieks ir tiesīgs atlikt jūrnieka ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma sākumu, bet ne ilgāk par 30 kalendāra dienām.

(5) Jebkura vienošanās, kas jūrniekam liedz iespēju izmantot ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu saskaņā ar šo kodeksu, uzskatāma par spēkā neesošu.

(6) Par darbu svētku dienās jūrniekam tiek maksāta gan darba samaksa, gan piešķirtas apmaksātas papildu dienas pie kārtējā atvaļinājuma.

(7) Jūrnieka ikgadējo atvaļinājumu nedrīkst atlīdzināt naudā, izņemot gadījumu, kad darba tiesiskās attiecības tiek izbeigtas un jūrnieks ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu nav izmantojis.

(8) Jūrnikiem, kas strādā uz kuģiem, kuri kuģo tikai Latvijas ūdeņos (tai skaitā Latvijas ostās), nepiemēro šā panta pirmajā un sestajā daļā noteikto. Šiem jūrnikiem attiecībā uz atvaļinājuma ilgumu un darbu svētku dienās piemēro Darba likuma vispārējos nosacījumus.

293.pants. Ar jūrnieka darba tiesiskajām attiecībām saistītie dokumenti uz kuģa

(1) Kuģa īpašnieks nodrošina, lai uz kuģa jūrniekam pieejamā vietā atrastos šādi dokumenti:

- 1) darba koplīgums (ja tāds ir noslēgts);
- 2) katram amatam — darba un atpūtas laika (jūrā un ostā) grafiks;
- 3) Latvijas normatīvie akti, kas regulē jūrnieka darba tiesiskās attiecības.

(2) MLC konvencijas kuģa īpašnieks nodrošina, lai uz kuģa jūrniekam pieejamā vietā atrastos šādi dokumenti vai to kopijas:

- 1) darba koplīgums, ja tas veido visu jūrnieka darba līgumu vai daļu no tā;

- 2) jūrnieka darba līguma kopija;
- 3) jūrnieka darba līguma standartveidlapas kopija, ja jūrnieka darba līgums nav angļu valodā;
- 4) katram amatam — darba un atpūtas laika (jūrā un ostā) grafiks, maksimālais darba laiks un minimālais atpūtas laiks, kas paredzēts Latvijas normatīvajos aktos vai piemērojamā koplīgumā;
- 5) sūdzību iesniegšanas un izskatīšanas procedūra uz kuģa;
- 6) Latvijas normatīvie akti, kas regulē jūrnieka darba tiesiskās attiecības;
- 7) 2006.gada Konvencija par darbu jūrmieciņā;
- 8) Eiropas Kopienas Kuģu ģpašnieku asociācijas (EKKĪA) un Eiropas Transporta darbinieku federācijas (ETDF) Nolīgums par 2006.gada Konvenciju par darbu jūrmieciņā;
- 9) Jūras darbaspēka sertifikāts un paziņojums par jūras darbaspēka atbilstību;
- 10) apdrošināšanas polise vai apdrošināšanas līguma noslēgšanu apliecinošs dokuments, kas ietver apdrošinātāja apliecinājumu, ka kuģa ģpašnieka civiltiesiskā atbildība ir apdrošināta atbilstoši MLC konvencijas A2.5. standartam un A4.2. standartam.

(3) Šā panta pirmajā un otrajā daļā minētie dokumenti ir kuģa darba valodā, kuru noteicis kuģa ģpašnieks, bet starptautiskā reisā iesaistītam kuģim — arī angļu valodā.

(4) Šā panta otrās daļas 9.punktā minētā paziņojuma I daļu aizpilda un tā aktuālo versiju uztur Latvijas Jūras administrācija, ievērojot no citām kompetentajām institūcijām saņemto informāciju. Minētā paziņojuma I daļas aktuālā versija pieejama Latvijas Jūras administrācijas mājaslapā internetā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.11.2017. likumu, kas stājas spēkā 06.12.2017.)

294.pants. Jūrnieka tiesības doties krastā atpūtas laikā

(1) Kuģim atrodoties ostā, jūrnieks atpūtas laikā var doties krastā, ja palikšana uz kuģa nav nepieciešama kuģa, kravas vai uz kuģa esošo cilvēku drošības interesēs un ir saņemta sardzes stūrmaņa (sardzes mehāniķa) atļauja.

(2) Ja jūrnieks pēc nokāpšanas krastā nevar ierasties uz kuģa paredzētajā laikā, viņš par to nekavējoties ziņo kuģa kapteinim.

295.pants. Jūrnieka rīcība briesmu gadījumā

Briesmu gadījumā jūrnieks veic jebkuru saprātīgu darbību, lai pasargātu uz kuģa esošo cilvēku dzīvību un veselību, kā arī kuģi no bojāejas vai nopietniem bojājumiem.

296.pants. Atlīdzība jūrniekam kuģa bojāejas vai kuģa konstruktīvā zuduma dēļ

(1) Kuģa ģpašnieks izmaksā katram uz kuģa strādājošam jūrniekam atlīdzību par darba tiesisko attiecību izbeigšanos kuģa bojāejas vai kuģa konstruktīvā zuduma dēļ. Minēto atlīdzību izmaksā triju mēnešalgu apmērā.

(2) Šā panta pirmajā daļā noteiktais neskar citas jūrnieka tiesības darba zaudēšanas gadījumā vai jūrniekam pienākošos pabalstus par zaudējumiem vai savainojumiem, par kuriem paredzētas izmaksas saskaņā ar attiecīgiem normatīvajiem aktiem.

297.pants. Medicīniskās aprūpes izdevumi

Ja uz kuģa strādājošs jūrnieks saņem neatliekamo medicīnisko palīdzību darb spēju saglabāšanai, kuģa ģpašnieka pienākums ir atlīdzināt jūrniekam radušos izdevumus.

298.pants. MLC konvencijas kuģa īpašnieka atbildība par jūrnieru veselības aizsardzību un ārstēšanās izdevumiem

(1) Jūrnieram, strādājot uz kuģa, ir tiesības saņemt neatliekamo medicīnisko palīdzību, un tās izdevumus sedz kuģa īpašnieks.

(2) MLC konvencijas kuģa īpašnieks sedz jūrnieram ar ārstēšanos saistītos izdevumus, ciktāl tos nenodrošina valsts vispārēji noteiktā kārtībā vai nesedz veselības apdrošināšanas polises. Izdevumus sedz:

1) ja jūrnierks guvis savainojumu uz kuģa, — līdz brīdim, kad jūrnierks pilnīgi atveseļojies vai kad ārsts atzīst jūrnieru par darba nespējīgu;

2) ja jūrnierks saslimis uz kuģa, — ne mazāk kā 16 nedēļas, skaitot no dienas, kad jūrnierks saslimis.

(3) Jūrnieram, kas savainojuma vai slimības dēļ nevar pildīt savus darba pienākumus, kuģa īpašnieks turpina izmaksāt darba algu līdz dienai, kad jūrnieram kā sociāli apdrošinātai personai ir tiesības saņemt likumā noteiktos sociālās apdrošināšanas pakalpojumus. Ja kuģa īpašnieks nav reģistrējis jūrnieru Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu maksātāju reģistrā un tādēļ jūrnieram nav tiesību uz valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumu, kuģa īpašnieks jūrnieram maksā darba līgumā nolīgto darba algu ne mazāk kā 16 nedēļas, skaitot no dienas, kad jūrnierks guvis savainojumu vai saslimis.

(4) Kuģa īpašniekam ir pienākums kuģa īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līguma noteikumos iekļaut jūrnieru apdrošināšanu nāves un invaliditātes gadījumiem, ja nāve vai invaliditāte iestājusies jūrnieru darbā gūta savainojuma, slimības vai apdraudējuma rezultātā. Šī apdrošinājuma summa nedrīkst būt mazāka par koplīgumā vai Starptautiskās transporta darbinieku federācijas noteikto summu.

(4¹) MLC konvencijas kuģa īpašnieks nodrošina, ka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgums ietver jūrnieru apdrošināšanu viņu nāves un invaliditātes gadījumā saskaņā ar šādiem nosacījumiem:

1) civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgums saskaņā ar normatīvajiem aktiem darba aizsardzības jomā, jūrnieru darba līgumu vai koplīgumu paredz apdrošināšanas atlīdzības saņemšanu par jebkuru pamatotu prasījumu, kas saistīts ar jūrnieru nāvi vai invaliditāti, kuru izraisījis nelaimes gadījums darbā vai arodslimība;

2) ja apdrošināšanas atlīdzība ir noteikta jūrnieru darba līgumā un šīs daļas 3. punkts nav piemērojams, apdrošināšanas atlīdzību izmaksā pilnā apmērā un bez kavēšanās;

3) ja jūrnieru invaliditātes gadījumā ir grūti novērtēt galīgo apdrošināšanas atlīdzību, kuru jūrnierks varētu būt tiesīgs saņemt, šim jūrnieram līdz pilnas atlīdzības aprēķināšanai un izmaksai maksā starposma maksājumu vai maksājumus;

4) apdrošināšanas atlīdzības izmaksa neierobežo citas jūrnieru tiesības;

5) pieteikumu par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu var iesniegt jūrnierks, viņa tuvākais radnieks, laulātais, jūrnieru pilnvarots pārstāvis vai norādītais kompensācijas saņēmējs.

(4²) Ja MLC konvencijas kuģa īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgums tiek izbeigts pirms tā termiņa beigām, attiecīgais kuģa īpašnieks pirms šā līguma izbeigšanās par to paziņo jūrnieram.

(4³) MLC konvencijas kuģa īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumu nevar izbeigt pirms tā termiņa beigām, ja vien apdrošinātājs vismaz 30 dienas iepriekš par šā līguma izbeigšanu pirms termiņa nav paziņojis Latvijas Jūras administrācijas Kuģošanas drošības inspekcijai.

(4⁴) MLC konvencijas kuģa īpašniekam ir pienākums nodrošināt, ka kuģa īpašnieka civiltiesiskā atbildība ir apdrošināta nepārtraukti visu jūrnieru darba tiesisko attiecību laiku atbilstoši šajā pantā minētajiem nosacījumiem.

(5) Šajā pantā noteiktais neierobežo kuģa īpašnieku koplīgumā vai jūrnieru darba līgumā paredzēt citas sociālās garantijas un samaksas jūrnieram.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.11.2017. likumu, kas stājas spēkā 06.12.2017.)

299.pants. Jūrnieru tiesības iesniegt sūdzību

Ja jūnieks informē kuģa kapteini, ka vēlas iesniegt pret kuģa kapteini vai kādu no kuģa apkalpes locekļiem vērstu prasību kompetentajā iestādē vai tiesā, kuģa kapteinis nedrīkst liegt jūniekam viņa atpūtas laikā doties krastā, lai šo prasījumu iesniegtu.

300.pants. Jūnieku sūdzību iesniegšanas un izskatīšanas kārtības noteikumi uz MLC konvencijas kuģa

(1) Uz MLC konvencijas kuģa tiek noteikta kārtība, kādā iesniedzamas un izskatāmas jūnieku sūdzības.

(2) MLC konvencijas kuģa īpašnieks nodrošina, lai katram jūniekam, uzsākot darbu uz kuģa, tiktu izsniegta jūnieku sūdzību iesniegšanas un izskatīšanas kārtības noteikumu kopija, kurā papildus citai informācijai norādāma arī:

- 1) kompetento iestāžu — Latvijas Jūras administrācijas un Valsts darba inspekcijas — kontaktinformācija;
- 2) kompetentā iestāde un tās kontaktinformācija attiecīgā jūnieka pastāvīgās dzīvesvietas valstī, ja tā nav kuģa karoga valsts;
- 3) informācija par to, kuras personas uz kuģa var sniegt jūniekam palīdzību sūdzību iesniegšanas un izskatīšanas jautājumos;
- 4) informācija par jūnieku tiesību aizsardzības organizācijām (arodbiedrībām).

(3) Latvijas Jūras administrācija izstrādā jūnieku sūdzību iesniegšanas un izskatīšanas kārtības noteikumu paraugu un nodrošina tā publisku pieejamību Latvijas Jūras administrācijas mājaslapā internetā.

(4) Jūnieku sūdzību iesniegšanas un izskatīšanas kārtības noteikumi atrodas uz kuģa katram jūniekam pieejamā vietā, un katram jūniekam ir tiesības ar tiem iepazīties.

301.pants. Jūnieku tiesības streikot

(1) Jūnieki drīkst streikot, lai aizsargātu savas tiesības darba strīdā normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

(2) Darba strīds šā kodeksa izpratnē ir jebkuras no darba tiesiskajām attiecībām izrietošas vai ar darba tiesiskajām attiecībām saistītas domstarpības starp jūniekiem (darbiniekiem) vai viņu pārstāvjiem un kuģa īpašnieku (darba devēju).

(3) Jūnieki drīkst streikot, ja kuģis ir stabili pietauvots drošā pietātnē un streiks nevar apdraudēt cilvēku dzīvību vai kuģošanas drošību.

(4) Kad kuģis ir pietauvots drošā pietātnē, jūniekiem sakarā ar darba strīdu ir tiesības pārtraukt darbu uz kuģa, ja viņi vismaz 48 stundas iepriekš ir brīdinājuši kuģa kapteini par savu nodomu. Jūniekiem ir tiesības šo 48 stundu laikā atsaukt savu brīdinājumu, un, ja tas nav izdarīts, jūniekus nedrīkst piespiest iziet jūrā.

XXX² nodaļa Repatriācija

302.pants. Nodaļas piemērošana

(1) Šī nodaļa attiecas uz:

- 1) Latvijas karoga kuģiem un uz tiem nodarbinātajiem jūniekiem;
- 2) jūniekiem, kas ir Latvijas valstspiederīgie, neatkarīgi no tā, uz kādas valsts karoga kuģa viņi ir nodarbināti.

(2) Šā kodeksa 309.pants attiecas uz ārvalsts karoga kuģa nodarbinātiem ārvalsts jūniekiem, ko ārvalsts karoga kuģa īpašnieks ir nelikumīgi atstājis Latvijas teritorijā.

303.pants. Jūrnika repatriācija

(1) Kuģa īpašniekam ir pienākums par saviem līdzekļiem repatriēt jūrniku (nogādāt viņu darba līgumā norādītajā atgriešanās vietā), ja:

- 1) jūrnika darba līguma termiņš beidzas laikā, kad kuģis atrodas vietā, kas nav darba līgumā norādītā atgriešanās vieta;
- 2) jūrnika darba līgums tiek izbeigts pēc kuģa īpašnieka vai jūrnika pamatota pieprasījuma;
- 3) jūrniks vairs nav spējīgs turpmāk pildīt savus pienākumus saskaņā ar darba līgumu vai nevar tos pildīt noteiktos apstākļos.

(2) Šā panta pirmajā daļā minēto pienākumu kuģa īpašnieks izpilda arī pēc kuģa aresta, pēc kuģa avārijas ārpus Latvijas, pēc jūrnika atstāšanas krastā citā valstī vai pēc jūrnika savainošanas vai saslimšanas uz kuģa vai tad, ja kuģis dodas uz starptautiskos dokumentos noteiktu karadarbības zonu un jūrniks nepiekrīt turp doties.

(3) Jūrnika repatriācija ietver kuģa īpašnieka pienākumu segt repatriējamā jūrnika transporta, uzturēšanās, nepieciešamās pārtikas un medicīnas izdevumus, līdz jūrniks nokļūst darba līgumā norādītajā atgriešanās vietā.

(4) Uz kuģa pavadītais jūrnika laiks, pēc kura kuģa īpašniekam ir pienākums veikt jūrnika repatriāciju, nedrīkst pārsniegt sešus mēnešus.

(5) *(Izslēgta ar 22.09.2016. likumu)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.09.2016. likumu, kas stājas spēkā 12.10.2016.)

304.pants. Kuģa īpašnieka atbildība

(1) Kuģa īpašnieks, uzsākot darba attiecības ar jūrniku, nedrīkst pieprasīt jūrnīkam veikt iepriekšēju maksājumu, lai segtu repatriācijas izmaksas. Kuģa īpašnieks nedrīkst atskaitīt repatriācijas izmaksas no jūrnika darba algas vai citām samaksām, izņemot gadījumu, kad jūrniks būtiski nav pildījis jūrnika darba līgumā noteiktās saistības.

(2) Kuģa īpašnieks risku attiecībā uz jūrniku repatriāciju, tai skaitā atbildību par pamestu jūrniku repatriāciju, paredz kuģa īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumā. Apdrošināšanas mērķis ir sniegt finansiālu garantiju, ka jūrniks tiks repatriēts atbilstoši šajā nodaļā noteiktajām prasībām.

(3) Šā panta otrajā daļā minētais kuģa īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgums atbilst šādiem nosacījumiem:

1) tas paredz, ka apdrošinātājs izmaksā apdrošināšanas atlīdzību bez kavēšanās pēc jūrnika vai jūrnika iecelta pārstāvja pieprasījuma, kurā sniegts pamatojums jūrnika tiesībām prasīt apdrošināšanas atlīdzību šā panta astotajā daļā minētajā gadījumā;

2) saskaņā ar kuģa īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumu izmaksājamā atlīdzība ir pietiekama, lai segtu šādus izdevumus:

a) neizmaksāto darba algu (ne vairāk kā par četriem mēnešiem) un citus maksājumus (ne vairāk kā par četriem mēnešiem), kas jūrnīkam pienākas no kuģa īpašnieka saskaņā ar darba līgumu, darba koplīgumu vai jūrnika darbu regulējošiem normatīvajiem aktiem,

b) visas pamatotās izmaksas, kas jūrnīkam radušās pamešanas dēļ, tai skaitā repatriācijas izmaksas — izmaksas, kas saistītas ar ceļošanu piemērotā un operatīvā veidā (parasti ar gaisa transportu), tai skaitā izmaksas par pārtiku un izmitināšanu no brīža, kad jūrniks atstāj kuģi, līdz brīdim, kad viņš ierodas repatriācijas galamērķī, izmaksas par nepieciešamo medicīnisko aprūpi un personisko mantu pārvešanu un transportu,

c) izmaksas, kas saistītas ar pamatvajadzību apmierināšanu, piemēram, atbilstoša pārtika, nepieciešamais apģērbs, izmitināšana, dzeramā ūdens krājumi, degviela, kas nepieciešama, lai jūrnīks varētu izdzīvot uz kuģa, un nepieciešamā medicīniskā aprūpe, kā arī citas izmaksas, kuras radušās tādas darbības vai bezdarbības dēļ, kas uzskatāma par jūrnika pamešanu, līdz viņš ierodas repatriācijas galamērķī.

(4) Kuģa īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumu nevar izbeigt pirms tā termiņa beigām, ja vien apdrošinātājs vismaz 30 dienas iepriekš par šā līguma izbeigšanu pirms termiņa nav paziņojis Latvijas Jūras administrācijas Kuģošanas drošības inspekcijai. Kuģa īpašniekam ir pienākums nodrošināt, ka viņa civiltiesiskā atbildība ir apdrošināta nepārtraukti visu jūrnika darba tiesisko attiecību laiku atbilstoši šajā pantā minētajiem nosacījumiem.

(5) Apdrošinātājs, kas ir izmaksājis apdrošināšanas atlīdzību saskaņā ar šo pantu, iegūst tiesības vērsties pret kuģa īpašnieku, lai sava veiktā maksājuma apmērā īstenotu prasījuma tiesības, kas būtu bijušas attiecīgajam jūrniekam.

(6) Šā panta nosacījumi neierobežo apdrošinātāja tiesības vērsties pret trešajām personām.

(7) Šā panta nosacījumi neierobežo jūrnika tiesības izmantot citus tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas varētu būt pieejami pamestajam jūrniekam.

(8) Jūrnieku šā kodeksa izpratnē uzskata par pamestu jebkurā no šādiem gadījumiem, ja, pārkāpjot normatīvo aktu prasības vai jūrnika darba līguma noteikumus, kuģa īpašnieks:

1) nesedz izmaksas par jūrnika repatriāciju;

2) ir atstājis jūrnieku bez nepieciešamās palīdzības un atbalsta (atbilstošas pārtikas, izmitināšanas, dzeramā ūdens krājumiem, degvielas, kas nepieciešama, lai jūrnieks varētu izdzīvot uz kuģa, un nepieciešamās medicīniskās aprūpes);

3) ir citādā veidā vienpusēji pārtraucis pildīt no darba tiesiskajām attiecībām izrietošos darba devēja pienākumus pret jūrnieku, piemēram, neizmaksājot darba algu vismaz divus secīgus mēnešus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.11.2017. likumu, kas stājas spēkā 06.12.2017.)

305.pants. Jūrnika pienākums atmaksāt repatriācijas izdevumus

(1) Ja kuģa īpašnieks par saviem līdzekļiem repatriējis jūrnieku, kas atbrīvots no darba (vai atstāts krastā) ārvalstīs tāpēc, ka viņš patvaļīgi atstājis kuģi, neattaisnota iemesla dēļ neierodas uz kuģa, atrodas ieslodzījumā (nesaistīti ar kuģa interesēm), lieto alkoholu, narkotiskās vai psihotropās vielas, pārkāpj normatīvo aktu prasības, vai tāpēc, ka atklājusies darba līguma parakstīšanas laikā apzināti slēpta slimība, garīgs vai fizisks trūkums, jūrniekam ir pienākums atmaksāt kuģa īpašniekam repatriācijas izdevumus.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētajos gadījumos kuģa īpašniekam normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir tiesības piedzīt no jūrnika visus ar viņa repatriāciju saistītos izdevumus.

306.pants. Jūrnika mirstīgo atlieku repatriācija

Ja jūrnika nāve iestājas uz kuģa vai krastā darba tiesisko attiecību laikā, kuģa īpašnieks pēc iespējas ātrākā veidā nodrošina viņa mirstīgo atlieku nogādāšanu piemērotā atgriešanās vietā vai dzīvesvietā un sedz apbedīšanas izdevumus.

307.pants. Jūrnika mantas repatriācija

(1) Kuģa īpašnieks nodrošina, ka jūrnika darba līgumā norādītajā dzīvesvietā tiek nogādāta:

1) jūrnika manta, ja jūrnieku (tai skaitā savainotu vai saslimušu) atstāj citā vietā, nevis viņa darba līgumā norādītajā atgriešanās vietā;

2) miruša jūrnika manta.

(2) Kuģa īpašnieks sedz visus izdevumus saistībā ar šā panta pirmajā daļā norādīto jūrnika mantas nogādāšanu.

308.pants. Izdevumu atlīdzināšana

(1) Ja kuģa īpašnieks nepilda šā kodeksa 303.pantā minētos repatriācijas pienākumus, Ārlietu ministrija veic jūrnieka repatriāciju un šā kodeksa 303.panta trešajā daļā minētie izdevumi tiek segti no valsts budžeta.

(2) Ja jūrnieks repatriēts no Latvijas karoga kuģa, jūrnieka repatriācijai izlietos valsts budžeta līdzekļus kuģa īpašnieks atmaksā valsts pamatbudžetā.

(3) Ja jūrnieks repatriēts no ārvalsts karoga kuģa, Ārlietu ministrija atbilstoši MLC konvencijai diplomātiskā ceļā pieprasa jūrnieka repatriācijai izlietos līdzekļus no tās valsts, no kuras karoga kuģa jūrnieks ticis repatriēts.

(4) Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā veicama jūrnieka repatriācija, ja to neveic kuģa īpašnieks, kā arī kārtību, kādā tiek pieprasīti, segti un atmaksāti ar repatriāciju saistītie izdevumi.

(22.09.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 12.10.2016.)

309.pants. Palīdzība ārvalsts jūrnieku repatriācijas jautājumos

Ārlietu ministrijas Konsulārais departaments pēc tam, kad saņemta informācija par Latvijā atstātu ārvalsts jūrnieku no ārvalsts karoga kuģa, par to nekavējoties informē kuģa karoga valsti, kā arī jūrnieka piederības valsti.

310.- 322. pants *(Izslēgti ar 22.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 18.06.2014.)*

XXX³ nodaļa Zvejnieku darbs un labklājība

(Nodaļa 28.05.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.06.2020.)

322.¹ pants. Nodaļas piemērošana

Ja nav noteikts citādi, šo nodaļu piemēro:

1) visiem zvejniekiem, kas jebkādā statusā nodarbināti vai iesaistīti, vai strādā uz zvejas kuģa, kurš nodarbojas ar komerciālo zveju;

2) vispārējas darba aizsardzības nodrošināšanas nolūkā — visiem pārējiem zvejniekiem, kas atrodas uz viena kuģa ar šā panta 1. punktā minētajiem zvejniekiem.

(28.05.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.06.2020.)

322.² pants. Zvejnieku darba tiesisko attiecību regulējums

Ministru kabinets izdod noteikumus par zvejnieku nodarbināšanas kārtību, veselības pārbaužu veikšanu, veselības aprūpes nodrošināšanu un darba apstākļiem uz zvejas kuģa.

(28.05.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.06.2020.)

H sadaļa Nobeiguma noteikumi

XXXI nodaļa Pārvietojamās konstrukcijas

323.pants. Nostiprinātas iekārtas

Urbšanas platformas un līdzīgas pārvietojamās konstrukcijas, kas paredzētas pētījumiem, zemūdens dabas

resursu ieguvei, uzglabāšanai, transportēšanai vai līdzīgu darbību veikšanai, uzskatāmas par nostiprinātām iekārtām. Īpašnieks reģistrē šādu konstrukciju Kuģu reģistrā saskaņā ar šā kodeksa noteikumiem.

(22.12.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 17.01.2006.)

324.pants. Kodeksa noteikumu piemērošana nostiprinātām iekārtām

(1) Nostiprinātu iekārtu operācijas uzskata par kuģu operācijām saskaņā ar šā kodeksa II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, XI, XII, XIII, XIV, XV, XXVII, XXVIII, XXIX un XXXII nodaļas noteikumiem, ievērojot šādus izņēmumus:

1) kuģa kapteiņa un vecākā stūrmaņa pienākumus un tiesības piešķir personai, kura vada pārvietojamās konstrukcijas pārvaldi, un tās pastāvīgajam vietniekam;

2) atbildības ierobežojums saskaņā ar šā kodeksa 69.panta pirmo daļu ir 20 miljoni norēķina vienību un saskaņā ar 70.panta pirmo daļu — 12 miljoni norēķina vienību neatkarīgi no pārvietojamās konstrukcijas lieluma;

3) saskaņā ar šā kodeksa 33.pantu noteiktās jūras privilēģijas nenodrošina prasību par piesārņojuma radītiem zaudējumiem saistībā ar šā kodeksa 323.pantā minētajām darbībām.

(2) Šā kodeksa 32.panta noteikumus nepiemēro attiecībā uz urbšanas platformām un līdzīgām pārvietojamām platformām.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.2005. likumu, kas stājas spēkā 17.01.2006.)

XXXII nodaļa Prasības noilgums

325.pants. Jūras privilēģiju noilguma termiņš

(1) Šā kodeksa 33.pantā minētajām jūras privilēģijām, ja nav noteikts citādi, noilguma termiņš ir viens gads, ja pirms šā termiņa izbeigšanās kuģis nav arestēts un pārdots piespiedu kārtā.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētais jūras privilēģiju noilguma termiņš sākas:

1) šā kodeksa 33.panta pirmās daļas 1.punktā minētajām jūras privilēģijām — izbeidzoties prasītāja darba tiesiskajām attiecībām uz konkrētā kuģa;

2) šā kodeksa 33.panta pirmās daļas 2., 3., 4. un 5.punktā minētajām jūras privilēģijām — prasības pamata rašanās brīdī.

(3) Noilguma termiņu nedrīkst pārtraukt vai apturēt. Termiņā neiekļauj laiku, kad kuģis bijis nepamatoti arestēts.

326.pants. Personiskā atbildība

Prasībai pret jebkuru personu, kas ir atbildīga saskaņā ar šā kodeksa 36.panta otro daļu vai 40.panta otro daļu, noilguma termiņš atbilst tās prasības noilguma termiņam, kura bija nodrošināta ar jūras privilēģiju vai kravas privilēģētām tiesībām.

327.pants. Prasības noilgums kuģu sadursmes gadījumā

Noilguma termiņš prasībai par zaudējumiem, kas radušies kuģu sadursmes dēļ, ir divi gadi, skaitot no dienas, kad notikusi sadursme. Noilguma termiņš regresa prasībai par atlīdzību, kas minēta šajā pantā, ir viens gads, ņemot vērā, ka prasībai par atlīdzību miesas bojājumu nodarīšanas gadījumā noilguma termiņš tiek rēķināts no dienas, kad apmierināta prasība par zaudējuma atlīdzību.

328.pants. Prasības noilgums piesārņojuma gadījumā

Noilguma termiņš prasībai par zaudējuma atlīdzību piesārņojuma gadījumā saskaņā ar šā kodeksa 79., 95. vai 96.pantu vai atlīdzību saskaņā ar Fonda konvenciju ir trīs gadi, skaitot no brīža, kad radušies bojājumi vai zaudējumi vai izdarītas izmaksas. Prasību nevar celt, ja kopš negadījuma brīža ir pagājuši seši gadi. Ja bojājumi, zaudējumi vai izmaksas rodas negadījumu virknē, kam ir viens cēlonis, sešu gadu laika periodu skaita no brīža, kad noticis pirmais negadījums.

329.pants. Prasības noilgums kravas pārvadājumu gadījumā

(1) Noilguma termiņš prasībai par zaudējumiem, kas radušies kravas zuduma vai bojājuma gadījumā vai saistībā ar to vai sakarā ar nepareizu vai nepilnīgu formulējumu konosamentā, ir viens gads, skaitot no dienas, kad krava bija jāpiegādā vai tā tika piegādāta (ja krava piegādāta vēlāk).

(2) Noilguma termiņš prasībai par zaudējumiem, kas radušies, neuzrādot konosamentu kravas piegādes laikā vai piegādājot kravu citai personai, ir viens gads, skaitot no dienas, kad krava bija jāpiegādā vai tā tika piegādāta (ja krava piegādāta vēlāk).

(3) Noilguma termiņš regresa prasībai par atlīdzību, kas minēta šā panta pirmajā un otrajā daļā, ir viens gads, skaitot no dienas, kad prasība tika apmierināta.

330.pants. Prasības noilgums pasažieru pārvadājumu gadījumā

(1) Noilguma termiņš prasībai par zaudējumiem, kas radušies pasažiera dzīvības zaudēšanas vai viņa veselībai nodarīta kaitējuma dēļ, kā arī par zaudējumiem, kas nodarīti pasažierim sakarā ar viņa bagāžas pazaudēšanu vai bojāšanu, ir divi gadi.

(2) Noilguma termiņa sākumu aprēķina šādi:

1) ja nodarīts kaitējums veselībai, — no brīža, kad pasažieris izkāpis krastā;

2) ja pārvadājuma laikā pasažieris zaudējis dzīvību, — no dienas, kad pasažierim vajadzēja izkāpt krastā;

3) ja kaitējums veselībai nodarīts pārvadājuma laikā un pēc izkāpšanas krastā pasažieris zaudē dzīvību šā veselības kaitējuma rezultātā, — no pasažiera dzīvības zaudēšanas brīža;

4) ja pazaudēta vai bojāta bagāža, — no dienas, kad pasažieris izkāpis vai viņam vajadzēja izkāpt krastā, ņemot vērā pēdējo notikumu.

(3) Prasību nevar celt pēc tam, kad beidzies triju gadu laika periods no brīža, kad pasažieris izkāpa vai viņam vajadzēja izkāpt krastā, ņemot vērā pēdējo notikumu.

(4) Noilguma termiņu var pagarināt, ja pārvadātājs sniedz attiecīgu paziņojumu vai abas puses vienojas par pagarināšanu. Šādu paziņojumu vai vienošanos noformē rakstveidā.

331.pants. Prasības noilgums vispārējās avārijas gadījumā

(1) Noilguma termiņš prasībai par vispārējās avārijas izmaksu, kā arī vispārējās avārijas laikā radušos bojājumu un zaudējumu atlīdzību ir viens gads, skaitot no dienas, kad kuģis pēc vispārējās avārijas sasniedza ostu.

(2) Noilguma termiņš prasībai par vispārējās avārijas atlīdzības izmaksu ir viens gads, skaitot no vispārējās avārijas izmaksu aprēķināšanas dienas.

332.pants. Prasības noilgums glābšanas gadījumā

(1) Noilguma termiņš prasībai par glābšanas atlīdzību vai īpašo kompensāciju ir divi gadi, skaitot no dienas, kad pabeigti glābšanas pasākumi (operācijas).

(2) Noilguma termiņš prasībai par glābšanas atlīdzības vai īpašās kompensācijas sadalīšanu saskaņā ar šā kodeksa 262.pantu ir viens gads, skaitot no dienas, kad tika nosūtīts paziņojums saskaņā ar šā kodeksa 262.panta

sesto daļu.

333.pants. Noilguma termiņš prasībai par zaudējumu atlīdzību no vraka īpašnieka

Noilguma termiņš Latvijas Jūras administrācijas prasībai par zaudējumu atlīdzību no vraka īpašnieka ir trīs gadi, skaitot no dienas, kad tika pabeigta vraka bīstamības novērtēšana, bet ne vairāk kā seši gadi, skaitot no dienas, kad kuģis kļuva par vraku.

334.pants. Noilguma termiņš pārējām jūras prasībām

Noilguma termiņš jūras prasībām, kuras paredzētas šā kodeksa 48.pantā un kuru noilguma termiņu nenosaka šā kodeksa 325. — 333.pants, ir viens gads, termiņu skaitot no prasījuma pamata rašanās dienas.

I sadaļa. Administratīvā atbildība

(Sadaļa 03.10.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.11.2019. Sadaļa stājas spēkā 01.07.2020. Sk. pārejas noteikumu 21. punktu)

XXXIII nodaļa. Administratīvie pārkāpumi jūras kuģu pasažieru tiesību aizsardzības jomā un kompetence administratīvo pārkāpumu procesā

(Nodaļa 03.10.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.11.2019. Nodaļa stājas spēkā 01.07.2020. Sk. pārejas noteikumu 21. punktu)

335. pants. Administratīvie pārkāpumi jūras kuģu pasažieru tiesību aizsardzības jomā

Par regulā Nr. 1177/2010 noteikto pasažieru tiesību neievērošanu sakarā ar reisa atcelšanu vai aizkavēšanos piemēro brīdinājumu vai naudas sodu juridiskajai personai no divdesmit astoņām līdz tūkstoš četrsimt divdesmit naudas soda vienībām.

(03.10.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.11.2019. Pants stājas spēkā 01.07.2020. Sk. pārejas noteikumu 21. punktu)

336. pants. Kompetence administratīvo pārkāpumu procesā

Administratīvā pārkāpuma procesu par šā kodeksa 335. pantā minētajiem pārkāpumiem veic Patērētāju tiesību aizsardzības centrs.

(03.10.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.11.2019. Pants stājas spēkā 01.07.2020. Sk. pārejas noteikumu 21. punktu)

Pārejas noteikumi

1. Ar šā kodeksa spēkā stāšanos spēku zaudē Satversmes 81.panta kārtībā izdotie Ministru kabineta 1994.gada 16.augusta noteikumi nr.168 "Latvijas Jūniecības noteikumi (Jūras kodekss)" (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1994, 20., 21., 22., 23.nr.).

2. Līdz 1992.gada 27.novembra Starptautiskās konvencijas par civilo atbildību par naftas piesārņojuma radītajiem zaudējumiem 2000.gada 20.oktobra grozījumu spēkā stāšanās dienai šā kodeksa 82.panta pirmajā daļā noteiktais atbildības apmērs aprēķināms šādi:

1) par kuģi, kura tilpība nepārsniedz 5000 tilpības vienības, — trīs miljoni norēķina vienību;

2) par kuģi, kura tilpība pārsniedz 5000 tilpības vienības, — par katru papildu tilpības vienību pie šā pārejas noteikuma 1.punktā minētā apjoma pieskaita 420 norēķina vienības, bet kopējais apjoms nedrīkst pārsniegt 59,7 miljonus norēķina vienību.

3. Līdz šā kodeksa spēkā stāšanās dienai Kuģu reģistrā reģistrētie kuģi, kuru īpašnieki neatbilst šā kodeksa 4.panta pirmās daļas prasībām, saglabā reģistrāciju Kuģu reģistrā arī pēc šā kodeksa spēkā stāšanās, bet ne ilgāk kā līdz 2004.gada 1.janvārim.

4. *(Izslēgts ar 22.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 18.04.2007.)*

5. Ministru kabinets līdz 2004.gada 1.janvārim izdod:

1) noteikumus par kuģu reģistrāciju, kuros nosaka Latvijas kuģu valstiskās piederības pazīmes (šā kodeksa 4.panta otrā daļa), Kuģu reģistra un kuģu lietu vešanas kārtību (šā kodeksa 9.panta piektā daļa), to, kādi dokumenti ir iesniedzami kuģu reģistrācijai Kuģu reģistrā (šā kodeksa 10.panta pirmā daļa), un noteikumus par būvniecības stadijā esošiem kuģiem (šā kodeksa 27.panta otrā daļa);

2) noteikumus par kārtību, kādā kuģošanas līdzekļi reģistrējami Ceļu satiksmes drošības direkcijā, kā arī noteikumus par kuģošanas līdzekļu satiksmi iekšējos ūdeņos (šā kodeksa 8.panta trešā daļa);

3) *(izslēgts ar 22.12.2005. likumu).*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.2005. likumu, kas stājas spēkā 17.01.2006.)

6. Ministru kabinets ne vēlāk kā līdz 2006.gada 1.maijam izdod šā kodeksa 10.panta pirmajā daļā paredzētos noteikumus. Līdz šo Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2006.gada 1.maijam piemērojami Ministru kabineta 2003.gada 16.decembra noteikumi Nr.729 "Noteikumi par kuģu reģistrāciju Latvijas Kuģu reģistrā", ciktāl tie nav pretrunā ar šo kodeksu.

(22.12.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 17.01.2006.)

7. Kuģu apliecības, kas izsniegtas līdz šā kodeksa 10.panta pirmajā daļā paredzēto Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, ir spēkā līdz 2006.gada 31.decembrim vai līdz izsniegtās apliecības derīguma termiņa beigām, ja apliecība izsniegta uz noteiktu laiku.

(22.12.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 17.01.2006.)

8. *(Izslēgts ar 15.05.2008. likumu, kas stājas spēkā 11.06.2008.)*

9. Kuģa īpašnieks, berbouta fraktētājs vai cita par kuģa darbību atbildīga persona nodrošina, ka šā kodeksa XII¹ nodaļā noteiktais kuģa apdrošināšanas pienākums tiek izpildīts ne vēlāk kā līdz 2012.gada 1.februārim.

(15.12.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2012.)

10. Buru jahta, kurai valstiskās piederības pazīme piešķirta līdz 2013.gada 21.janvārim, saglabā šo valstiskās piederības pazīmi, un tai nepiešķir ciparu vai ciparu kombināciju atbilstoši šā kodeksa 4.panta otrās daļas 4.punkta nosacījumam.

(10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

11. Kuģu reģistrā reģistrēts kuģis, kura vārds reģistrēts līdz 2013.gada 21.janvārim, saglabā savu reģistrēto vārdu.

(10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

12. Ministru kabinets ne vēlāk kā līdz 2013.gada 31.jūlijam izdod šā kodeksa 9.panta piektajā daļā minētos noteikumus par izrakstā no Kuģu reģistra iekļaujamās informācijas apjomu un šā kodeksa 16.panta piektajā daļā minētos noteikumus.

(10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

13. Šā kodeksa 16.panta ceturrtā daļa stājas spēkā 2013.gada 1.augustā.

(10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

14. Līdz dienai, kad stājas spēkā 1974.gada Atēnu konvencijas par pasažieru un to bagāžas jūras pārvadājumu 2002.gada protokols, šā kodeksa 244.panta otrajā daļā noteiktā pārvadātāja atbildība nepārsniedz:

- 1) 833 norēķina vienības par zaudējumiem, kas saistīti ar kajītes bagāžu;
- 2) 3333 norēķina vienības par transportlīdzekli, ieskaitot visu bagāžu, kas atrodas transportlīdzeklī vai uz tā;
- 3) 1200 norēķina vienības par zaudējumiem, kas saistīti ar tādu bagāžu, kas nav minēta šā punkta 1. un 2.apakšpunktā.

(10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

15. Līdz dienai, kad stājas spēkā 1974.gada Atēnu konvencijas par pasažieru un to bagāžas jūras pārvadājumu 2002.gada protokols, šā kodeksa 245.pantā noteiktā pārvadātāja atbildība samazināma šādā apmērā:

- 1) 117 norēķina vienības, ja bojāts transportlīdzeklis;
- 2) 13 norēķina vienības uz katru pasažieri, ja nozaudēta vai bojāta cita bagāža, minētās summas atskaitot no atlīdzības par nozaudēšanu vai bojājumu.

(10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

16. Attiecībā uz pasažieru pārvadājumiem pa jūru, kas tiek veikti ar A klases kuģiem, šā kodeksa 239.panta trešā daļa un 241.¹ pants piemērojams ar 2016.gada 31.decembri.

(10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

17. Attiecībā uz pasažieru pārvadājumiem pa jūru, kas tiek veikti ar B klases kuģiem, šā kodeksa 239.panta trešā daļa un 241.¹ pants piemērojams ar 2018.gada 31.decembri.

(10.01.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2013.)

18. Ministru kabinets līdz 2016.gada 30.oktobrim izdod šā kodeksa 308.panta ceturtajā daļā minētos noteikumus.

(22.09.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 12.10.2016.)

19. Ministru kabinets līdz 2017. gada 1. jūnijam izdod šā kodeksa 8.² panta septītajā daļā minētos noteikumus.

(30.03.2017. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 26.04.2017.)

20. Šā kodeksa grozījums par 11. panta trešās daļas papildināšanu ar teikumu, kas paredz, ka šā kodeksa 8. panta otrās daļas 1. punkta "d" apakšpunktā minēto zvejas laivu īpašniekiem izsniedz tikai reģistrācijas apliecību, šā kodeksa grozījums par 16. panta pirmās daļas papildināšanu ar teikumu, kas paredz, ka par šā kodeksa 8. panta otrās daļas 1. punkta "d" apakšpunktā minētās zvejas laivas īpašnieku atzīstama persona, kas par tādu reģistrēta Kuģu reģistrā un saņēmusi reģistrācijas apliecību, kā arī šā kodeksa grozījums par 16. panta 3.¹ daļas papildināšanu ar teikumu, kas noteic, ka gadījumā, ja kopīpašums ir Kuģu reģistrā reģistrēta zvejas laiva, tad visu minēto informāciju norāda zvejas laivas reģistrācijas apliecībā, stājas spēkā 2018. gada 1. janvārī.

(30.03.2017. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 26.04.2017. Minētie grozījumi iekļauti likuma redakcijā uz 01.01.2018.)

21. Šā kodeksa grozījums par tā papildināšanu ar I sadaļu stājas spēkā vienlaikus ar Administratīvās atbildības likumu.

(03.10.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.11.2019.)

22. Šā kodeksa 288.¹ pants stājas spēkā vienlaikus ar MLC konvencijas 2018. gada grozījumiem, kurus Starptautiskā Darba konference apstiprināja 2018. gada 5. jūnijā.

(28.05.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.06.2020.)

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

(15.12.2011. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.05.2014. un 28.05.2020. likumu, kas stājas spēkā 23.06.2020.)

Kodeksā iekļautas tiesību normas, kas izriet no:

- 1) Padomes 1999.gada 21.jūnija direktīvas 1999/63/EK attiecībā uz Nolīgumu par jūnieku darba laika organizēšanu, ko noslēgusi Eiropas Kopienas Kuģu ģipšnieku asociācija (EKKĪA) un Eiropas Savienības Transporta darbinieku arodbiedrību federācija (ESTDAF);
- 2) Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 23.aprīļa direktīvas 2009/20/EK par kuģu ģipšnieku apdrošināšanu pret jūras prasībām;
- 3) Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 19.novembra direktīvas 2008/106/EK par jūnieku minimālo sagatavotības līmeni;
- 4) Padomes 2009.gada 16.februāra direktīvas 2009/13/EK, ar ko īsteno Eiropas Kopienas Kuģu ģipšnieku asociācijas (EKKĪA) un Eiropas Transporta darbinieku federācijas (ETDF) Nolīgumu par 2006.gada Konvenciju par darbu ģipniecībā un groza direktīvu 1999/63/EK;
- 5) Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 21.novembra direktīvas 2012/35/ES, ar ko groza direktīvu 2008/106/EK par jūnieku minimālo sagatavotības līmeni;
- 6) Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 20.novembra direktīvas 2013/54/ES par dažiem karoga valsts atbildības aspektiem attiecībā uz atbilstību 2006.gada Konvencijai par darbu ģipniecībā un tās izpildi;
- 7) Padomes 2016. gada 19. decembra direktīvas (ES) 2017/159, ar ko īsteno Nolīgumu, ar ko īsteno Starptautiskās Darba organizācijas 2007. gada Konvenciju par darbu zvejniecībā, kas noslēgts 2012. gada 21. maijā starp Eiropas Savienības Lauksaimniecības kooperatīvu vispārējo konfederāciju (COGECA), Eiropas Transporta darbinieku federāciju (ETDF) un Eiropas Savienībā darbojošos Zvejnieku saimniecību nacionālo organizāciju asociāciju (Europêche);
- 8) Padomes 2018. gada 23. janvāra direktīvas (ES) 2018/131, ar ko īsteno Eiropas Kopienas Kuģu ģipšnieku asociāciju (EKKĪA) un Eiropas Transporta darbinieku federācijas (ETDF) nolīgumu grozīt direktīvu 2009/13/EK saskaņā ar 2006. gada Konvencijas par darbu ģipniecībā 2014. gada grozījumiem, ko Starptautiskā Darba konference apstiprināja 2014. gada 11. jūnijā.

Kodekss stājas spēkā 2003. gada 1. augustā.

Kodekss Saeimā pieņemts 2003. gada 29. maijā.

Valsts prezidente V.Vīķe-Freiberga

Rīgā 2003. gada 18. jūnijā